

ନିହା ସାମୁଁ

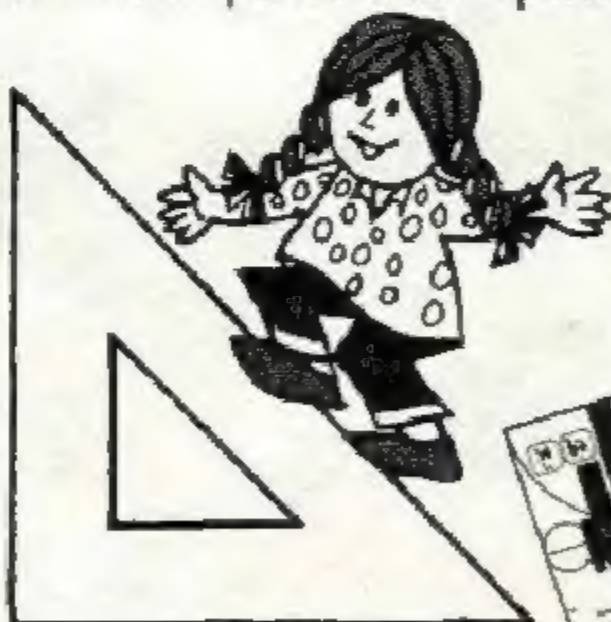
ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୮୦

ମୀନା ଜ୍ୟାମିତି କି ସୁଖ କରୁଥିଲା

ସୁଜାତା ଶୁଭ୍ରାଲ ରୁ, ଜ୍ୟାମିତିଟା କି କାନ୍ଥକର,
କି ବିରକ୍ତକର !
ତାକୁ ଆଦୌ ଭଲଲଗୁ ନ ଥିଲା ସେ ଚତୁ ଆକୃତି,
ଅବିଚ୍ୟୁତ କୋଣ ପାରଲଲୋଗ୍ରାମ, ହେକ୍ସାଗନ ।
ସତରେ ସୁଜାତା କାହାକୁ ହେଲିଯାଉଥିଲା !
ପରେ ଗୋଟିଏ ମଜା କଥା ଘଟିଲା: ତାର ଭାଇ ବନ୍ଧୁ ତା
ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ହଳଦିଆ, ନାରଙ୍ଗୀ ରଙ୍ଗର
ଗୁପାରିଲି ଚକଚକ ବକ୍ସ ଆକାଶ ଆଣିଦେଲେ ।
କମ୍ପାସ ବକ୍ସ ଓ ତାର ଭିତରର ଉପକରଣ ଦେଖି ମୀନାର
କି ଖୁସି ! ସେ ଦିନ ରାତିରେ ସେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଲା ସେ
ସେପରି ଶ୍ରୀକାଳର ଶୀର୍ଷ ଉପରକୁ ଚଢ଼ୁଛି, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରେ
ଘୁରୁଛି, ହେଲରେ ଭରପାମ୍ୟ ରଖୁଛି । କି ସେ ମଜା !
ବର୍ତ୍ତମାନ ଜ୍ୟାମିତି, ହେକ୍ସାଗନ, ପାରଲଲୋଗ୍ରାମ ସବୁ ଭଲ
ଲଗୁଛି । ଏମିତି ମୀନା ଜ୍ୟାମିତିକୁ ଭଲ ପାଇଲା ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା — କୁହେଁ-କ ?

କ୍ୟାମେଲ ରକ୍ଷାମେଣ୍ଟ ବକ୍ସ

କ୍ୟାମେଲ
ପ୍ରାଇଭେଟ ଲି.
ଆର୍ଟ ମ୍ୟାଟେରିଆଲ୍
ଡିଭିଜନ
ଜେ. ଭି. ନଗର
ବମ୍ବେ-୪୦୦ ୦୫୧

କ୍ୟାମେଲ ଫରମ୍ ପ୍ରେସ୍‌ଲର
ଭର୍ସିଟିଟି ପ୍ରେସ୍

VISION 794 ORI

Results of Chandamama—Camlin Colouring Contest No. 14 (Oriya)

1st Prize: Satyanarayan Kar, Bhubaneswar-4. 2nd Prize: Master Ramakrishna Sahoo, Bhubaneswar-751 006. 3rd Prize: Rajendra Panigrahi, Sundargarh. Consolation Prizes: Asish Kri Das, Alabol; Rajib Kumar Rath, Cuttack-1; Tushar Kanti Acharya, Bhubaneswar-2; Mani K., Vizianagaram-2; Sunita Dash, Rourkela-5.

ଶ୍ରୀ ବି. ଏଲ୍. ଏନ୍. ପ୍ରସାଦ

ଜନ୍ମ : ୧୭-୧୧-୧୯୩୪ :: ମୃତ୍ୟୁ : ୩୧-୫-୧୯୮୦

ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା ପ୍ରକାଶକର ପୁତ୍ରୋପାଶ୍ରୟ ଶ୍ରୀ ବି. ନାଗିରେଡ଼୍ଡୀଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ପ୍ରସାଦଙ୍କ ସଫଳତାରେ ସିଏ ଆସିଥିଲା, ସିଏ ତାଙ୍କୁ କର୍ମୋତ୍ସାହର ଏକ ଉତ୍ସ ରୂପେ ଜାଣିଥିଲା । ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ସହ ନମ୍ରତାର କରୁଳ ସୁନ୍ଦର ସମାବେଶ ହୋଇପାରେ, ସେ ଥିଲେ ତା'ର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ମାତ୍ର ପରିଚ୍ଛେଦ ବର୍ଷ ବୟସରେ ସେ ଅକସ୍ମାତ୍ ପରଲୋକ ଗମନ କଲେ । ତାଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଆମ ଭିତରେ ଚରସବୁଜ ହୋଇ ରହିବ ।

—ପ୍ରକାଶକ

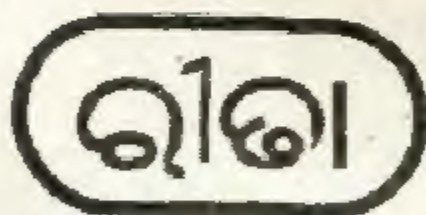

ଆପଣଙ୍କ କେଶ
ଆକାଶ୍ୟକ କରେ

ରୀତାର ଯନ୍ତ୍ର

ସ୍ୱାତୀ ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବେଶ
ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ଅତ୍ୟଧିକ ମାନ୍ୟତା
କର୍ତ୍ତାବ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ମନମତାଣୀ
ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ । ଏହା ବଳାସମୂଳୀ
ପ୍ରାକୃତିକ ବେଶ ବଢ଼ାଇବା ଓ
ମସ୍ତିସ୍କ ଅଣ୍ଡା ବରକା ନିଷ୍କୃତି ।
ସ୍ୱାତୀ ସୁରୁଷ ଓ ମୃଦୁଳା ଉଦୟକ
ପାଇଁ ଏକ ଅଦଶ ପ୍ରସାଧନ
ଦ୍ରବ୍ୟ ।

ସ୍ୱାତୀ ମନୋହର ବେଶ ବଢ଼ାଏ
ଅତି ଏକ ବୋତଲ କଣନ୍ତୁ
ସବୁଠାରେ କଣିକାକୁ ମିଳୁଛି

ଭେଟୋ କୋଃ, ବମ୍ବେ ଓ କଲକତା ଓ ମାନ୍ୟତା

ଜହ୍ନ ମାୟା

ସମ୍ପାଦକ : 'ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି'
ସଂଳାପକ : ନାଗିରେଡ଼ି

ଏ ସୁଖ୍ୟାର ବେତାଳକଥା ପ୍ରଣିଧାନଯୋଗ୍ୟ । ଅନେକ ସମୟରେ ଜଣକର ବ୍ୟବହାର ଉପରକୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଦେଖାଯାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ତା'ର ମତିଗତି ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ । ଯଥା - କଥୁତ ରାଜାଙ୍କ ପାଳିତପୁଷ୍ପ ।

ଅମରବାଣୀ

ପରାପବାଦେ ବଧୂରଃ ପରିଚ୍ଛିଦ୍ରେଷୁଲ୍ଲେଚନଃ ।

ପଞ୍ଜୁଃ କର୍ମସ୍ୱନାୟୈଷୁ ଦୁଃସ୍ୱକ୍ଷକ୍ଲେଷୁଚେତନଃ ॥

ଯିଏ ଅନ୍ୟର ଅପବାଦ ଶୁଣିବାକୁ ହେଲେ ବଧୂର ରୁଲ୍ଲ ହୁଏ,
ଅନ୍ୟର ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷଣ ଦରରେ ଅଛି, ଦୁର୍ବଳ କରିବା ବେଳେ ପଞ୍ଜୁ,
ମନକୁ ପାହୁବା ବେଳେ ରୁଚିହୀନ ଭଳି ହୁଏ, ସେହି ଏକା
ଚେତନାବାନ୍ ମଣିଷ ।

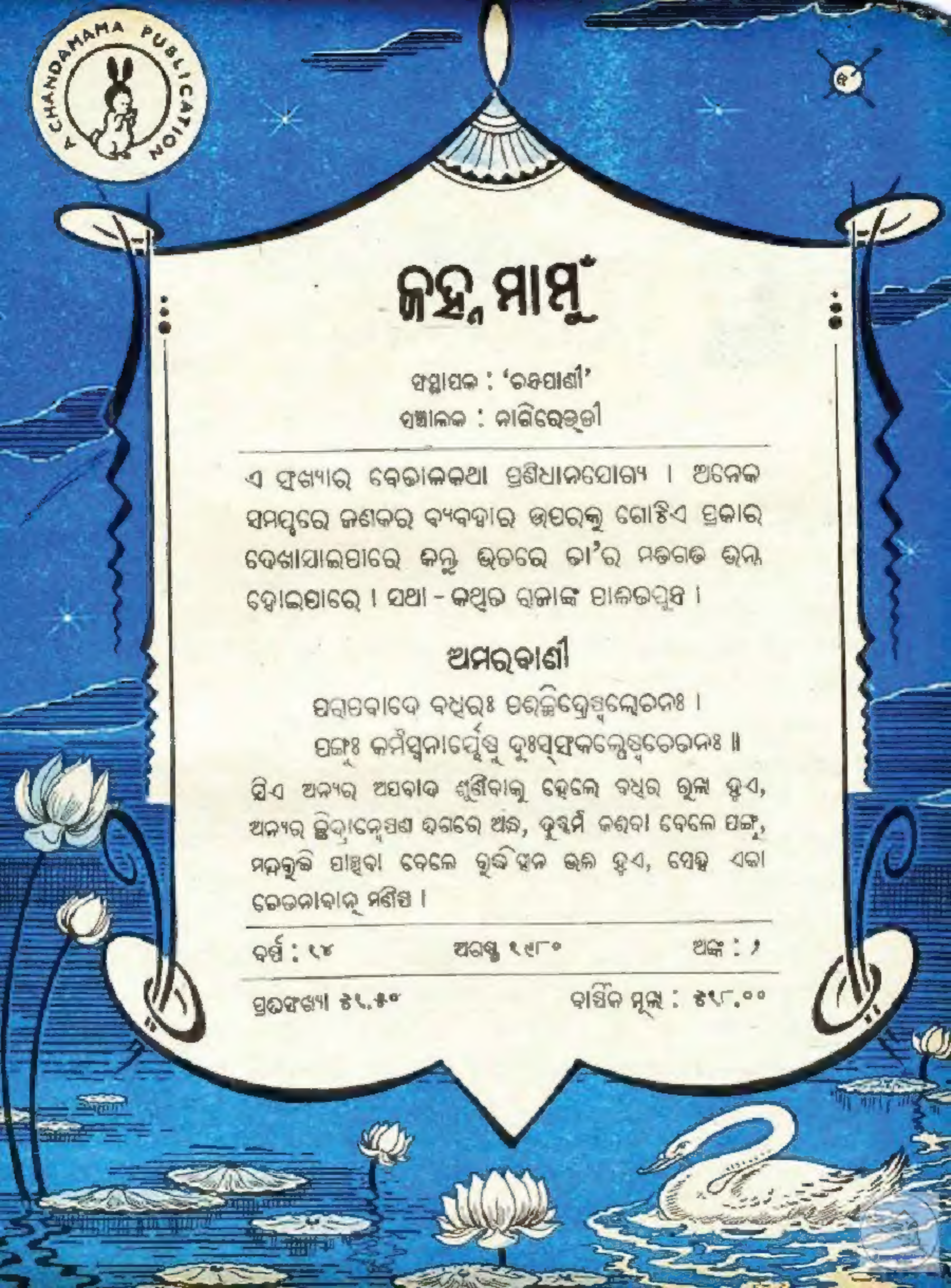
ବର୍ଷ : ୧୪

ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୮୦

ଅଙ୍କ : ୨

ପ୍ରତିସଂଖ୍ୟା ଟ ୧.୫୦

ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ ୧୮.୦୦

ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର

ପ୍ରଶ୍ନ : ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଣକର ହୃଦୟରେ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଦେହରେ ଆପନା କରାହୋଇଛି । ଜଣକର ମୁଣ୍ଡକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ଦେହରେ ଆପନା କରିବାର ସମ୍ଭାବନା କଥା ଶୁଣାଯାଇଛି । ଏସବୁ ଘଟଣା ପରମ୍ପରାଗତ ଧର୍ମ-ବିଶ୍ୱାସରେ କିଛି ଆଜ୍ଞ ଆଣିବ ନାହିଁ ?

ଉତ୍ତର : ଧର୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ସାଧାରଣତଃ ଗୁଡ଼ାଏ ବିଧି-ବିଧାନ କୁସଂସ୍କାର, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଭଙ୍ଗାଦକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ଧର୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ରୁଲ୍ ହୋଇଥାଏ । କହୁବା ବାହୁଲ୍ୟ, ଧର୍ମର ପ୍ରକୃତ ସଙ୍ଗଠାରୁ ଏହା ବହୁ ଦୂରରେ । ଏହି ଧରଣର ତଥାକଥିତ ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସୀ ଲୋକେ ସବୁପ୍ରକାର ନୂଆତତ୍ତ୍ୱ ବା ଆବିଷ୍କାରକୁ ବିରୋଧ କରିଥାନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବ ଧର୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅନୁଭୂତି ଭିତରୁ ଜାତ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁମାନେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକବାଦୀ, ସେମାନେ ଏ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ଲୀଳାକ୍ଷେତ୍ର ରୂପେ ଦେଖନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନୂଆତତ୍ତ୍ୱ ବା ଆବିଷ୍କାର ସେମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଭଗବାନଙ୍କରହିଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋପନ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ଆହୁପ୍ରକାଶ । ଏହି ଧରଣର ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସୀମାନେ ଯେକୌଣସି ନୂତନ ସାଂସ୍କୃତିକ ବା ବୈଜ୍ଞାନିକ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିଥାନ୍ତି ।

ତେବେ ହୃଦୟ ମୁଣ୍ଡ ବଦଳ କଲେ ଭଲ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦକ୍ଷେପକୁ ରକ୍ଷଣଶୀଳମାନେ ବି ନାପସନ୍ଦ କରିବାର କାରଣ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀଗଣପତିଙ୍କ ମୌଳିକ ମୁଣ୍ଡ ସ୍ଥାନରେ ହାତୀ ମୁଣ୍ଡ ଆସିବାର ପୌରାଣିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି । ପୁଣି ମୂଳ ବେତାଳ ପକ୍ଷବଂଶରେ ଗୋଟିଏ ଗଳ୍ପ ଅଛି : ଜଣେ ଯୁବକର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଭାଇ ଘଟଣା କ୍ରମେ ନିଜ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ କାଟି ପକାଇଛନ୍ତି ! ଦେବା କାଳୀଙ୍କ ନିଦେ ଶରେ ଯୁବକଟି ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଓ ଦେହମାନ ଏକତ୍ର କରିଛି ଓ ଦେବା ପ୍ରାଣସଂହାର କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯୁବକଟି ଭୁଲ୍ କ୍ରମେ ଭାଇ ଦେହରେ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଣ୍ଡ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଦେହରେ ଭାଇର ମୁଣ୍ଡ ଆସିଛି । ବେତାଳର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା କାହାକୁ ଯୁବକଟି ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବ ? ବିଚିତ୍ରତାଙ୍କ ଉତ୍ତର ହେଲା—ଯେଉଁ ଦେହରେ ତା' ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଣ୍ଡ ରହିଛି । କାରଣ ମସ୍ତିଷ୍କଟି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପରିଚୟ ।

ପଞ୍ଚତରୁ

ଦୁଷ୍ଟ ବଲେଇ ଯୋଗୁ କପର ଗୁପ୍ତର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା, କାଉ ସେ କଥା ହରିଣକୁ ଗପିସାରି କହିଲା, “ବେଶୁ ନ ବୁଝି ନ ଭରଣ କୌଣସି ଅଜ୍ଞାତ ଜୀବକୁ ଆଶ୍ରା ଦେବା ଅନୁଚିତ ।”

ଏ ମନ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣି ଶୁଗାଳ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା ତୁମ ସହ ଯେବେ ହରିଣର ବନ୍ଧୁତା ହେଲା, ସେତେବେଳେ କ’ଣ ହରିଣ ତୁମର ବଣ, ଗୋଷ୍ଠ, ଇତିହାସ, ସବୁ ଜାଣିଥିଲା ? କଦାପି ନୁହେଁ । ପ୍ରଥମେ ପରିଚୟ ହେବା ଉତ୍ତରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ଥାପନ ହୋଇଛି । ଯାହାର ମନ ବିଶେଷ ମନ୍ଦରୁ ନୁହେଁ, ସେହି ସିନା ଯିଏ ମୋ ନିଜର, ଯିଏ ପରି, ଏମିତି କଥାମାନ ଗ୍ରହେ, ଯିଏ ମନ୍ଦରୁ, ତା’ ପାଇଁ ସାରା ବଣ ତା’ ପରିବାର । ଯେଉଁଠାରେ ବଡ଼ ଗଛ ନାହିଁ, ସେଠାରେ ଗବ ହୁଁ ମହାରୁହ

ବୋଲାଏ । ସେମିତି ଅଜ୍ଞାନମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅନୁଜ୍ଞା ନେତା ବୋଲାଏ । ଛୁଡ଼ । ଜାଣିରଖ, ମୁଁ ତୁମକୁ ବି ମୋର ବନ୍ଧୁ ଭଳି ଦେଖୁଛି ।”

ହରିଣ କହିଲା, “ଆହା, ସୁକ୍ତିତରୁ କ’ଣ ମିଳିବ ? ସତ୍ତ୍ୱେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିବା । କେହି କାହାର ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ର ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇ ନ ଥାଏ । କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ର ଜଣାପଡ଼େ ।”

“ବେଶୁ, ତାହାହିଁ ହେଉ ।” କାଉ କହିଲା । ଭିନ୍ନଟି ସେଇଠୁ ଏକସ ରହିଲେ ।

ଦିନେ ଶୁଗାଳ ହରିଣକୁ ଏକାନ୍ତରେ କହିଲା, “ବଣର ମଣିଷ ମୀନାରେ ତୁମ ଆହାର ଉପ-ଯୋଗୀ ସବୁଜ କ୍ଷେତ ଭରିରହିଛି । ବୁଲ, ତୁମକୁ ଦେଖାଇଦିଏ ।”

ହରିଣ ଶୁଗାଳ ସହ ଯାଇ ସେ କ୍ଷେତ

ଦେଖିଲା ଏବଂ ସବୁଦିନେ ଯାଇ ଫସଲ ଖାଇଲା ।
କ୍ଷେତର ମାଲିକ ହୁରି ହୋଇ ଦିନେ ଜାଲ
ବିଛାଇଲା । ହରିଣ ସେଥିରେ ପଡ଼ିଗଲା ।

“ଏ ବିପଦରୁ ବନ୍ଧୁ ଛଡ଼ା ମୋତେ କିଏ
ରକ୍ଷା କରିବ ?” ହରିଣ ଏହା ଭାବ ଶୁଗାଳକୁ
ଅପେକ୍ଷା କଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଶୁଗାଳ
ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ହରିଣକୁ ସେ ଅବସ୍ଥାରେ
ଦେଖି ବହୁତ ଖୁସୀ ହୋଇଗଲା ।

“କ୍ଷେତ ମାଲିକ ହରିଣକୁ ମାର ମାଂସ
ଖାଇବ । ସେ ଯେତେକ ଅଂଶ ଫୋପାଡ଼ିଦେବ,
ସେତେକ ମୋ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ।” ସେ
ନିଜକୁ କହିଲା ।

ହରିଣ ଶୁଗାଳକୁ ଡାକ କହିଲା, “ଗୁଣ୍ଡିଚା

କ’ଣ ? ଜାଲ କାଟି ମୋତେ ମୁକୁଳାଅ ।
ବିପଦ ବେଳେ ମିତ୍ରର ମୂଲ୍ୟ, ଲଢ଼େଇ ବେଳେ
ଯୋଦ୍ଧାର, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ବେଳେ ପତ୍ନୀର ମୂଲ୍ୟ
ବୁଝାପଡ଼େ । ଆନନ୍ଦ ବେଳେ, ଦୁଃଖ ବେଳେ,
ଅକାଳ ଓ ଅଶୁଭକାଳ ବେଳେ ତଥା ସୁଜନ୍ମର
ଏବଂ ଶୁଣାନରେ ଯିଏ ସାଥରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି-
ଥାଏ, ତାକୁହିଁ ବନ୍ଧୁ କୁହାଯାଏ ।”

ଶୁଗାଳ ଯାଇ ଜାଲ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ବୁଝିଲା
ଯେ ତାହା କେଉଁ ଶକ୍ତି; ହରିଣ ଖସିଯାଇ
ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ତା’ପରେ କହିଲା, “ମିତ୍ର !
ଏ ଜାଲ କୌଣସି ଜୀବର ଚନ୍ଦ୍ରରେ ତଥାରି
ହୋଇଛି । ଆଜି ପବନ ରବିବାରରେ ଏଥିରେ

ଦାନ୍ତ ବସାଇବ କିପରି ? ତୁମେ କିଛି ମନେ

କର ନାହିଁ । କାଲି ଶୁଭ୍ ସକାଳେ ଆସି ତୁମକୁ ଜାଲମୁକ୍ତ କରିବ ।”

ଏହା କହି ହରିଶର ଉତ୍ତରକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ଶୁଗାଳ ପଳାଇଯାଇ ଗୋଟିଏ ବୁଦା ଭିତରେ ଲୁଚିଗଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲା । ହରିଶ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥାନକୁ ନ ଫେରିବାର ଦେଖି କାଉ ଏଣେତେଣେ ତାକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ଶେଷରେ ଜାଲବନ୍ଦ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିଲା ।

“ତୁମର ଏ ଦଶା ହେଲା କେମିତି ?” କାଉ ପଚାରିଲା ।

“ଆରେ ଭାଇ, ମୋର ଦଶା ତୁମ ପରି- ମର୍ତ୍ତ ନ ମାନବାର ଫଳ । ଯିଏ ହିତୈଷୀ

ବନ୍ଧୁର କଥା ନ ଶୁଣେ, ତାକୁ ବହୁ ଯାତନା ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼େ ।” ହରିଶ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

“ସେ ଦୁଷ୍ଟ ଶୁଗାଳ ଗଲା କୁଆଡ଼େ ?” କାଉ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

“ମୋ ମାଂସ ଆଶାରେ ଏଇଠି କେଉଁଠି ଲୁଚି ରହିଥିବ ନିଶ୍ଚୟ ।” ହରିଶ କହିଲା ।

“ମୁଁ ମୂଳରୁ ତୁମକୁ ଏଇ ଚେତାବନୀ ଦେଇ- ଥିଲି କି ଦୁଷ୍ଟକୁ ବିଶ୍ବାସ ନାହିଁ । ଆମେ ଭଲ ବୋଲି ଆମ ପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ଭଲ ଆଚରଣ କରିବେ, ଏମିତି ଶ୍ରବଣ ନିହାତି ଭୁଲ କଥା ।” କାଉ କହିଲା ।

ତା’ପରେ ଏଣେତେଣେ ଅନାଇ କାଉ ପୁଣି କହିଲା, “ଆରେ ଦୁଷ୍ଟ ଶୁଗାଳ ! ଏ ନିଶ୍ଚୟ

ହରିଣ-ବନ୍ଧୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏମିତି ଚଢ଼ାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ତୋର ବିବେକ ବାଧା ଦେଲା ନାହିଁ କିପରି ? ଭଣ୍ଡ ! ତୁ ଭାବିଛୁ କର୍ମଫଳ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ ?”

କାଉଁଟିକିଏ ରହିଯାଇ ପୁଣି କହିଲା, “ହେ ଧରଣୀ ମାତା ! ଏ ଶୃଗାଳ ଭଳି ପାପୀକୁ ତୁମେ ସତ୍ୟ କରୁଛ କିପରି ?”

ତା’ପରେ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରି କାଉଁଟିକିଏ ହରିଣକୁ କହିଲା, “ବନ୍ଧୁ, ଏ ଜାଲ କାଟିଲା ଭଳି ଶକ୍ତି ମୋର ନାହିଁ । ତେଣୁ ଭଲ କୌଶଳ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ଗଛ ଉପରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଥିବି । କ୍ଷେତ ମାଲିକ ଆସୁଥିବାର ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଗୋଟାଏ ଶବ ଦେବି । ତୁମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୃତ ଭଳି ପଡ଼ିରହିବାର ଅଭିନୟ କରିବ । ପୁଣି ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଶବ୍ଦ, ତୁମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୌଡ଼ିପଳାଇବ ।”

ଶ୍ରେର ବେଳକୁ କ୍ଷେତ ମାଲିକ ଆସୁଥିବାର

ଦେଖି କାଉଁଟିକିଏ ଶବ୍ଦ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହରିଣ ଚତୁପଟାଙ୍ଗ ମାରି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ଲୋକଟି ପାଖକୁ ଆସି ହରିଣର ସେ ଦଶା ଦେଖି କହିଲା, “ବଳେବଳେ ମରିଯାଇଛୁ ଦେଖୁଛି ! ବେଶ୍, ଭଲ କଥା ।”

ଏହା କହି ସେ ହରିଣକୁ ଜାଲରୁ ଅଲଗା କରିଦେଇ ଜାଲ ଗୋଟାଇବାରେ ମନ ଦେଲା । ଚତୁଷଶାତ୍ କାଉଁଟିକିଏ ଦୃଷ୍ଟାୟୁଥର ପାଇଁ ଶବ୍ଦ । ହରିଣ ଲମ୍ଫଦେଇ ଉଠିପଡ଼ି ଦେଲା ପ୍ରାଣମୁକ୍ତି ଦୌଡ଼ି ।

କ୍ଷେତ ମାଲିକ ପାଖରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଶକ୍ତି ଲାଗି ଥିଲା । ସେ ନିଜର ସମସ୍ତ ବଳ ଲଗାଇ ଲାଠି ହରିଣ ଆଡ଼କୁ ଫୋପାଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ତାହା ହରିଣ ଦେହରେ ନ ବାଜି ବୁଦ୍ଧା ଭାବରେ ଲୁଚୁଥିବା ଶୃଗାଳ ଦେହରେ ବାଜିଲା । ଶୃଗାଳର ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା । ଶୃଗାଳର ମରଣାଣ୍ଡ ଚିତ୍କାର କାଉଁଟିକିଏ ଶୁଣିପାରିଲା ।

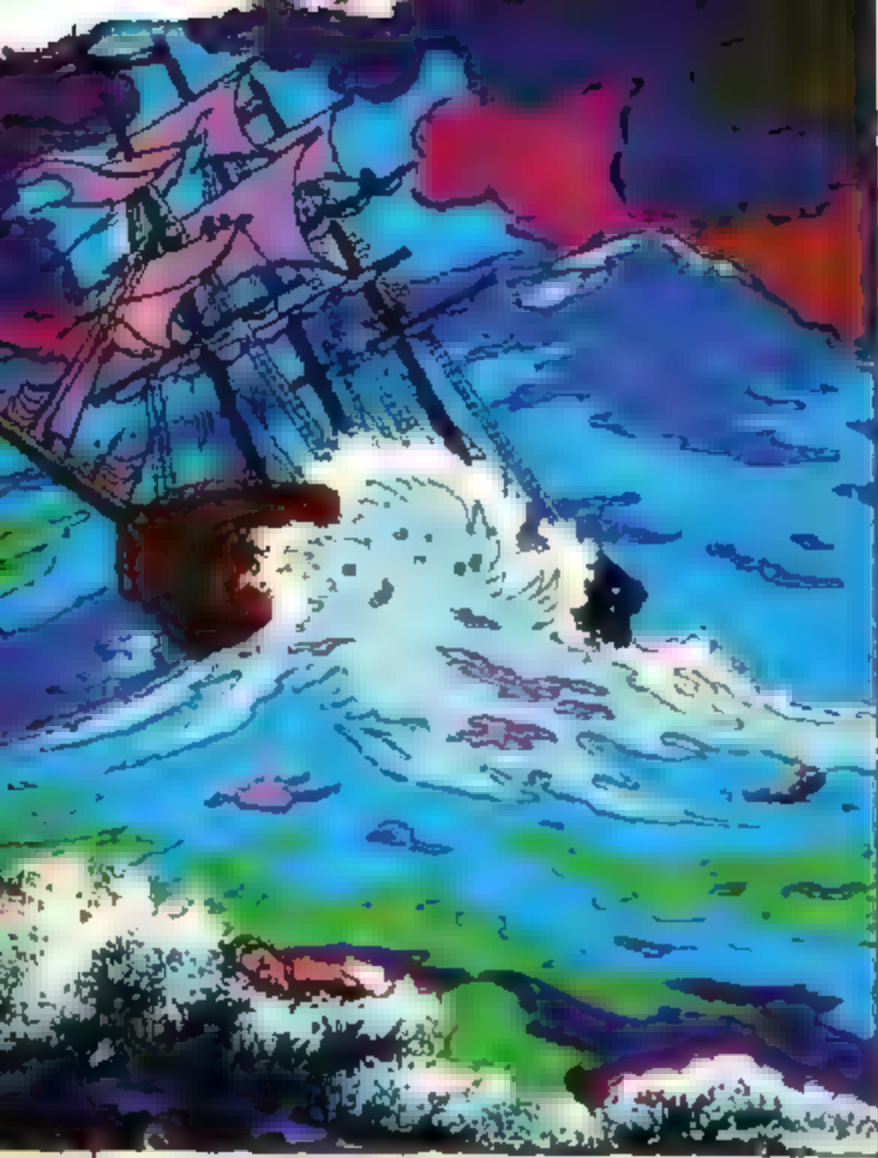

[୨]

[କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଦ୍ଵୀପର ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଜନସ୍ଥିତ ଦେବା ଲଳସାରେ ପ୍ରଜାଙ୍କ କରକ୍ଷର ଅଧା କମାଇ ଦେଲେ । ତଳରେ ଶୀଘ୍ର ରଜକୋଷ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ସେନାପତି ଅନ୍ୟ ଦେଶରୁ ଧନ-ସମ୍ପଦ ଲୁଟି ଆଣିବାର ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ନୌବାହନ ଯାତାରମ୍ଭ କରିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦକ୍ଷିଣ ଆକାଶରେ ଦେଖାଦେଇ ଗୋଟିଏ ଧୂମକେତୁ । ତାପରେ...

ପୋତମାନେ ଝମେ ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ବହମାନ ଥାଏ । ପୋତମାନଙ୍କ ଗଡ଼ ବଢ଼ିଗଲା । ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ସେତେବେଳେ ସୈନ୍ୟମାନେ ଉତ୍ସାହରେ ବସିଥା'ନ୍ତି ଓ ସମୁଦ୍ର ଶାନ୍ତ ଥିଲା । ପବନ ଅନୁକୂଳ ଭାବରେ ନୌକାମାନ ଝମେ ଗଭୀର ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ବହମାନ ହେଉଥିଲା । ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଚାଲିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେନାପତି ସମରସେନ ତାଙ୍କ ଆସନରେ ବସି ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଧୂମକେତୁଟି ଆଡ଼କୁ ପବନ ମଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶୀଘ୍ର ଭାବରେ ଆନାଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇସାରି କହିଲେ, “ଆମ ଦ୍ଵୀପର ଦେବା କୁଣ୍ଡଳମାଙ୍କର କୃପା ଯଦି ଥିବ, ତେବେ ପ୍ରକୃତ ଯଥା ଶୀଘ୍ର ଶାନ୍ତ ହେବ । ତୁମେ ଯାଇ ଶୁଭ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାହସ ଦିଅ । କୁହ, ସେନାପତି ତୁମମାନଙ୍କଠାରୁ ବେଶୀ ବୁଝନ୍ତି । ତୁମେମାନେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରୁହ ।”

ମାହିସର୍ଦ୍ଦାର ବୁଲିଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଦିନେ ଅସ୍ଥାୟୀ ହେବା ସତ୍ତ୍ଵେ ଅବସ୍ଥାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାର କୌଣସି ସୂଚନା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଝଡ଼ତୋଫାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ।

ସେନାପତି ବାରଂବାର ଆକାଶକୁ ଅନାଉ-ଆନ୍ତି ଓ ପୋତମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ହାତ ଦିଆଇ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥା’ନ୍ତି ଯେ ଏ ଝଡ଼ରେ ଭୟର କାରଣ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ପୋତମାନ ଆଉ ତାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଦେଖାଗଲେ ନାହିଁ ।

ହମେ ତୋଫାନ ପ୍ରବଣ ରୂପ ନେଲା । ସୈନିକମାନେ ସାହସ ହରାଇଲେ । ଏଣେତେଣେ ନିଏ ଯାହା ପାଇଲା ତାକୁ ଆବୋରି ଧରି ସେ ଛିର ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

ଅନ୍ଧକାର ଗାଡ଼ ହେବାରୁ ନାହିକମାନେ କିଛି ଦେଖିପାରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ନୌକାମାନ ବି ସେମାନଙ୍କ ଆୟତ୍ତରେ ରହୁ ନ ଥାନ୍ତି । ପରସ୍ପର ଧକ୍କାଧକ୍କି ହେଉଥାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ସମର-

ବୁଝୁଁ ବୁଝୁଁ ଶେଷେ କଳାମେଘ ଦ୍ଵାରା ଧୂମକେତୁ ଡାକିହୋଇଗଲା । ହମେ ସାରା ଆକାଶ ମେଘାଙ୍କୁ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ପବନର ଗତି ଖସି ହେଲା । ସମୁଦ୍ର ଆଲୋଡ଼ିତ ହେଲା । ଦେଖାଦେଲା ପ୍ରବଳ ତରଙ୍ଗମାଳା ।

ନୌକାଗୁଳକମାନଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ମାହିସର୍ଦ୍ଦାର ସେନାପତିଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସି କହିଲା, “ମହା-ମହିମ ସେନାପତି ! ସୈନ୍ୟମାନେ ଆତଙ୍କିତ ହେଲେଣି । କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର କହୁଛନ୍ତି ଦ୍ଵୀପକୁ ଫେରିଯିବା ଉଚିତ ହେବ । ଆପଣଙ୍କ ମତ କ’ଣ ?”

ସମରସେନ ଥରେ ଆକାଶକୁ ଓ ଥରେ

ସେନ ସେହି ନୌକାରେ ବସିଥିଲେ, ତାହା ଖୁବ୍ ମହବୁତ । ଅନ୍ୟ ନୌକାମାନ ସେଥିରେ ଧକ୍କା ଦେଲେ ବା ତା'ର କୌଣସି କ୍ଷତି ହେଉ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତହିଁ ଭିତରକୁ ହାବୁକା ହାବୁକା ପାଣି ପଶିଆସୁଥିଲା ।

ସମରସେନ ସତୀ ସମ୍ଭବ ନିଜ ମନୋରାଜ ଗୋପନ କରି ବାହାରକୁ ଦୃଢ଼ ଦିଶୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି କିଏ !

ସମରସେନ ନିଜ ପୋତରେ ଥିବା ବୃଣ୍ତଳିନୀ ଦେଶଙ୍କ ମୁଣ୍ଡି ଆଗରେ ହାତଯୋଡ଼ି ହୋଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାନ୍ତି । କେତୋଟି ନୌକା ଡୁବିଲେଣି, କେତେ ସୈନିକ ମଲେଣି, ସେସବୁ ଝଡ଼ି ନ ଥିବା ଯାଏ ଏବଂ ସକାଳ ନ ହେବା ଯାଏ ବୁଝିବାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା ।

ସକାଳ ହେବା ବେଳକୁ ଝଡ଼ବର୍ଷା ଅମି-ଯାଇଥାଏ । ସମରସେନ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶ-ମୁଣ୍ଡି ଆଗରେ ବସିଥା'ନ୍ତି । ସୈନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ଡାକ କହିଲେ, “ସେନାପତି ମହୋଦୟ, ଏଥର ପ୍ରକୃତି ଶାନ୍ତ ହୋଇଣି । ଭବିଷ୍ୟତ କର୍ମପତ୍ରା ସ୍ଥିର କରନ୍ତୁ ।”

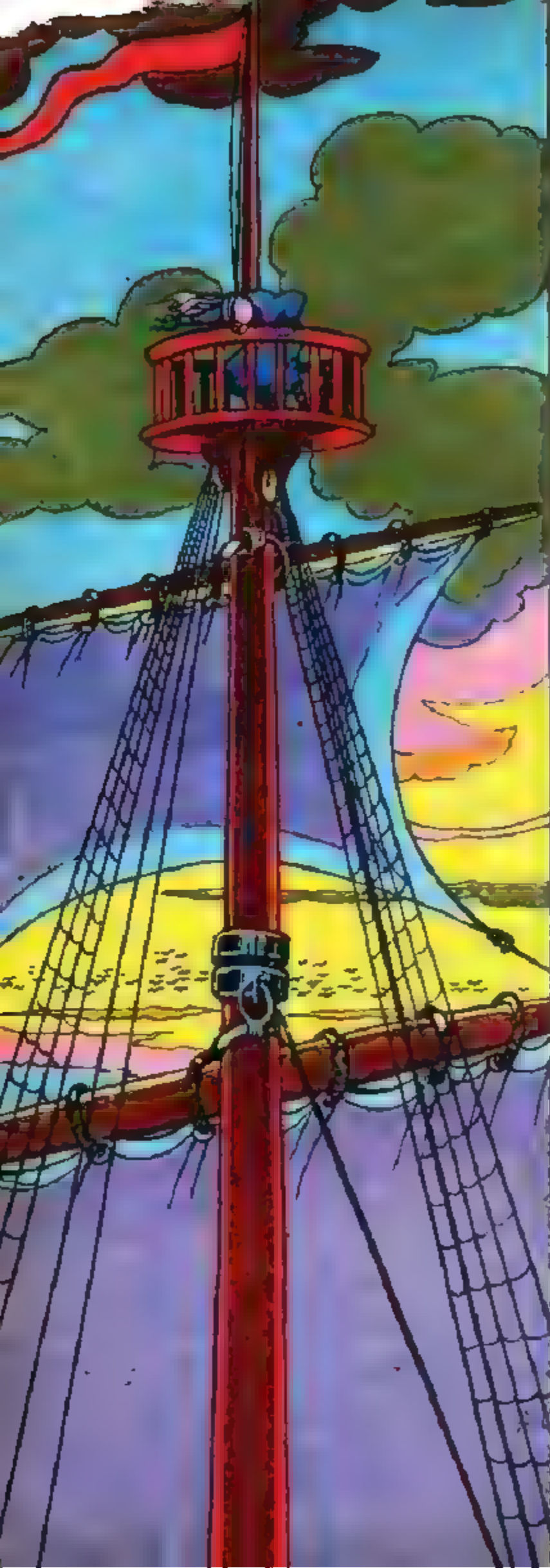
ସମରସେନ ଠିଆ ହୋଇ ସମୁଦ୍ର ଭିତରକୁ ଏଣେତେଣେ ଅନାଇଲେ । ସ୍ତାୟ ଅଧାଅଧ ନୌକା ସେ ଡୁବିଯାଇଛି, ତାହା ସେ ଅନୁମାନ କରିପାରିଲେ । ଯେତେନୌକା ବଞ୍ଚିରହିଥିଲେ,

ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଣେତେଣେ ପରସ୍ପର ଚିତ୍ତିଲ ହୋଇ ଗସୁଥିଲେ ।

ସେନାପତି ବୁଝିଲେ, ଅନେକ ସୈନ୍ୟଙ୍କର ସଲିଳସମାଧି ଘଟିଛି । ଯେଉଁମାନେ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କ୍ଳାନ୍ତ ଏବଂ ଭୟଭୀତ ହୋଇଯାଇ-ଥିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ପ୍ରଥମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକସ କରି ସେମାନଙ୍କ ମନୋବଳ ଫେରାଇଆଣିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ସେ ବୁଝିଲେ । ଛୋଟ ନୌକା-ମାନ ପଠାଇ ଦୂରରେ ଦୂରରେ ଗସୁଥିବା ଯେତେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ପୋତ ପାଖକୁ ଡିଆଁଇ-ଆଣିଲେ । ସୈନିକମାନେ ତାଙ୍କ ପୋତକୁ ଆସି ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ମାରବରେ

ଏକାଗ୍ର ଭାବେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେଲେ ।

ସେନାପତି ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲେ । ସମସ୍ତେ ଅବସନ୍ନ ଦିଶୁଥିଲେ । ଘରୁ ବାହାରିବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଅଭିଜ୍ଞତା ହେଲା, ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କେତେଦୂର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ ହୋଇପାରିବ, ତାହା ସନ୍ଦେହଜନକ ହୋଇ ସେ ବୁଝିଲେ ।

ସେମାନଙ୍କ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସେ ବୁଝିଲେ କି ସେମାନେ ସମୁଦ୍ରରେ ବେଶୀ ସମୟ ରହିବାର ପକ୍ଷପାତୀ ନୁହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପାଖରେ ପ୍ରଳୟାଗ୍ନ ଅଛି କି ନାହିଁ, ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଝଡ଼ି ସେମାନଙ୍କୁ କେଉଁ ଦିଗକୁ ଠେଲି ନେଇଯାଇଛି, ସେ କଥା ସେନାପତି ବୁଝିପାରୁ ନ ଥିଲେ । ସେ ଜଣେ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ମାଗୁଲ ଆଗ୍ନେହଣ କରି ଦୂରରେ କୌଣସି ଦ୍ଵୀପ ବା ଦେଶର ଭୁଞ୍ଜନ ଦିଶୁଛି କି ନା ଦେଖିବାକୁ କହିଲେ ।

ସୈନ୍ୟକଟି ମାଗୁଲ ଆଗ୍ନେହଣ କଲ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ତାହା ଉପରେ ନିବନ୍ଧ ହୋଇ- ଥାଏ । ସେ କିଛିକ୍ଷଣ ଉତ୍ତର କହିଲା, “ଆଗ- ପାଖରେ ଭୁଞ୍ଜନ ଦିଶୁନାହିଁ, ତେବେ ପୂର୍ବ ଦିଗରେ କେତୋଟି ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ୁଥିବାର ଦେଖି- ପାରୁଛି ।”

“କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଦେବୀଙ୍କର ଜୟ !” ସେନାପତି
ସୈନିକର କଥା ଶୁଣି ଉତ୍ସାହରେ କହିଲେ ।
ସୈନ୍ୟଦଳ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଉତ୍ସାହ ସହ ତାଳ ରଖି
ସେହିଭଳି ଧ୍ବନି ଦେଲେ ।

ସେନାପତି ପୂର୍ବଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା ପାଇଁ
ସବୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇ-
ପ୍ରହର ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ କାହିଁ କୌଣସି ଉପକୂଳ
ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସୈନିକମାନଙ୍କର
ଉତ୍ସାହରେ ପୁଣି ଉଚ୍ଚା ପଡ଼ିବା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

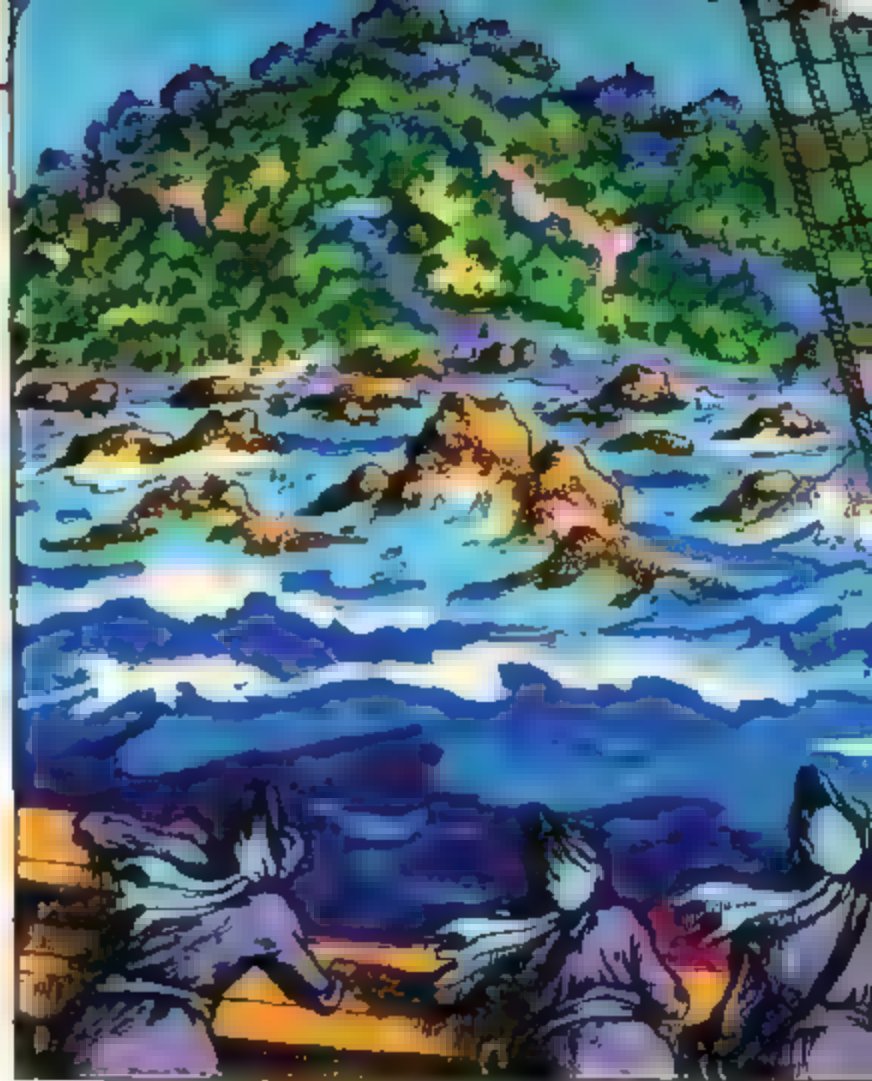
ତା’ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟ ଯେତେକ ଯେତେକ
ନିକଟତର ହେଲା, ସୈନିକମାନଙ୍କର ଆତଙ୍କ
ସେତେକ ସେତେକ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅନ୍ଧକାର
ହେବା ବେଳକୁ ପୁଣି କାଳେ ଝଡ଼ ଆସିବ,
ଏହାହିଁ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ଆତଙ୍କର କାରଣ ।

କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ପୁଣି ମାୟୁଲ ଉପରକୁ ଉଠି-
ଥିବା ସୈନିକଟି ପାଟି କରି କହିଲା, “ହେଇଟି
ଉପକୂଳ ଦିଶୁଛି । ବେଶୀ ଦୂର ନୁହେଁ ।”

ସମସ୍ତେ କରତାଳି ଦେଲେ ।

ନାହିକମାନେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ବେଗରେ ପ୍ରୋତ୍ସା-
ହନ କଲାଇଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ହେବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ
ପରେ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଉପକୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ସମରସେନ ଅନୁମାନ କରିନେଲେ ଯେ
ତାହା ଏକ ଦ୍ରୀପ । ସୈନିକମାନେ ଜାହାଜ
ଛାଡ଼ି ଉପକୂଳକୁ ଯିବା ସକାଶେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉ-

ଥା’ନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସମରସେନ କଠୋର କଣ୍ଠରେ
ଶୁଣାଇ ଦେଲେ, “ସ୍ୱାବଧାନ ! ମୋ ଅନୁମତି
ବିନା କେହି କୂଳକୁ ଯିବେ ନାହିଁ ।”

ଦ୍ରୀପଟି ଆଏ ପାହାଡ଼ପର୍ବତ ଓ ଅରଣ୍ୟରେ
ଭର । ସମରସେନ ଯେମିତି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ
କେତେକ ଶ୍ୱାସଣ ଜୀବଜନ୍ତୁ ବୁଲୁଥିବାର ଦେଖି-
ପାରିଲେ । ଯଥେଷ୍ଟ ପତକ ନ ହୋଇ ସେ
ଦ୍ରୀପ ଉତ୍ତରକୁ ଯିବା ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ
ବୋଲି ସେ ବୁଝିଲେ ।

ସେ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୁଇ ଦଳରେ ଭାଗ କରି
ଗୋଟିଏ ଦଳକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ନୌକା ଦ୍ୱାରା
ପ୍ରୋତ୍ସାହନ କୂଳକୁ ପଠାଇ ଅବସ୍ଥା ଅନୁଧ୍ୟାନ

କରିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ଅବସ୍ଥା ଅନୁକୂଳ ହୋଇ-
ଥିଲେ ତେଣିକି ସବୁ ସୈନିକ ଯାଇପାରିବେ ।

କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା ପ୍ରଥମେ ଦ୍ଵୀପକୁ ଯିବ
କିଏ ? ପୁରୀ ଅପରିଚିତ ଦ୍ଵୀପକୁ ଯାଇ
ସେଠାକାର ଅବସ୍ଥା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି, ଦରକାର
ହେଲେ ବିପଦ ଏଡ଼ାଇ ପୁଣି ଯୋଗକୁ ଫେରି
ଆସିବା ସକାଶେ ଖାଇ ସାହସ ଓ ପରାକ୍ରମ
ନୁହେଁ, ଯଥେଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ଥିବା
ଆବଶ୍ୟକ ।

ସମରସେନ ଦେଖିଲେ ସେ ନିଜେ ଯିବାକୁ
ସବୁଠାରୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ । ସେ କେତେଜଣ
ଅଭିଜ୍ଞ ଓ ସାହସୀ ସୈନିକଙ୍କୁ ସାଥୀରେ ଧରି

ଦ୍ଵୀପ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ
ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କ ନୌକା ଦ୍ଵୀପରେ ଲାଗିଲା ।

ଉପକୂଳ ନିର୍ଜନ । କୌଣସି ମଣିଷ ଆଖ-
ପାଖରେ ଥିବା ଭଳି ମନେ ହେଉ ନ ଥାଏ ।
ତଥାପି ସମରସେନ ତରବାଣ କୋଷମୁକ୍ତ କରି
ଧରିଆଣ୍ଡ ଓ ସନ୍ତପଣରେ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥାନ୍ତି ।
କେନ୍ଦ୍ର ଗଢ଼ଲତା ଭିତରେ ଲୁଚିରହି ହଠାତ୍
ଆକ୍ରମଣ କରିବା କ'ଣ ଅସମ୍ଭବ ?

ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଭିକଟ ଗର୍ଜନ ସେମାନଙ୍କ
କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ ଠିଆହୋଇ
ରହିଲେ । ସମରସେନଙ୍କର ଜଣେ ଅନୁଚର
କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା ! ଏଭଳି ଭିକଟ ଉତ୍ସାବହ ରଡ଼ି
ମୁଁ କାହିଁ କେବେ ଶୁଣି ନ ଥିଲି । ଏହା ମଣିଷର
ନା କୌଣସି ଅଭୂତ ଜାନ୍ତୁଆରର, ତାହା
କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।”

“ଭୟ ନାହିଁ । ମୋତେ ଅନୁସରଣ କର ।”
କହିଲେ ସମରସେନ । ତରବାଣ ଉଦ୍ୟତ ରଖି
ସେ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସମସ୍ତେ
ଆସି ଗୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମକୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
ସେଠାରେ ବଣ ବେଶ୍ ନିବିଡ଼ । ବ୍ରହ୍ମକୂଳରେ
ସେମାନେ ଯାହା ଦେଖିଲେ, ସେଥିରେ ସ୍ତମ୍ଭୀ-
ଭୂତ ଗ୍ରାବରେ ଠିଆହୋଇ ରହିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ
ଉପାୟ ନ ଥିଲା ।

ଦୁଇଟି ଶ୍ଵଶାକୃତ ଜୀବ ପରସ୍ପର ଲଢ଼ୁ-

ଥାନ୍ତି । ଅଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ ଆଉ କେତୋଟି ଜୀବ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ପାଣ୍ଡୁ-ବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଗଛ ଉପରେ ବସି ତିନୋଟି ନରକାନର ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ସେ ବିଷୟରେ ନିଜ ଗ୍ରାମରେ କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ରହିଥାଏ ପଥର ନିର୍ମିତ ଅସ୍ତ୍ର ।

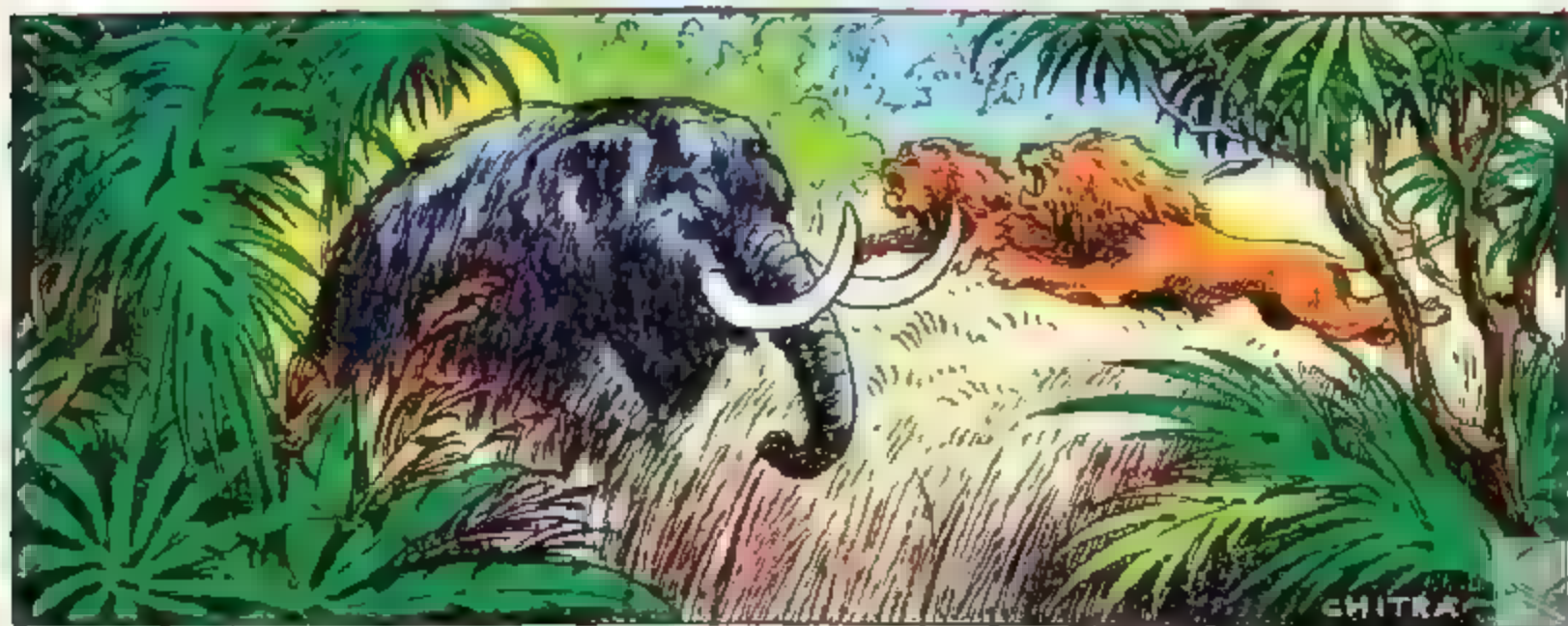
ସମରସେନ ନିଜ ଅନୁଚରମାନଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଏଭଳି ଜୀବ ବହୁ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ତଳେ ପୃଥିବୀରେ ରହିଥିଲେ ବୋଲି ଶୁଣାଯାଏ । ଏମାନେ ପୂର୍ବ ପଶୁ ନୁହନ୍ତି । ମଣିଷର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରାଣୀ ।”

ଅନୁଚରମାନେ ସେନାପତି ସମରସେନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଶୁଣିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏଭଳି କ୍ଷୀପକୁ ଆସି ଲଭ କ’ଣ ହେଲା, ସେ କଥା ସେମାନେ ବୁଝିପାରୁ ନ ଥା’ନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଗଜ୍ୟରୁ ଧନ-ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇବା ଆଶାରେ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଏ କ୍ଷୀପରେ ଅଛୁ କ’ଣ ?

ସମରସେନ ସେ ସେହି ଧରଣର ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ପୀଡ଼ିତ ନ ଥିଲେ, ତାହା ନୁହେଁ । କେବେ ସେ ମନକଥା ପ୍ରକାଶ କରୁ ନ ଥିଲେ । ଧନ-ସମ୍ପଦ ବିନା ସ୍ୱଦେଶକୁ ଗଲେ ସମସ୍ତେ ହସିବେ । ଏଣେ ପୁଣି ଅଧା ସୈନିକଙ୍କୁ ସମୁଦ୍ରରେ ବିସର୍ଜନ ଦିଆହୋଇଛି । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ’ଣ ?

ଦୁଇ ଜୀବଙ୍କ ଲଢ଼େଇ ଓ ଆତ୍ମନାଦ ଆହୁରି ଭୟଙ୍କର ହେଲା । ହାତୀସୂଥଟିଏ ଡରିଯାଇ ଏଣେତେଣେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଚର୍ଚ୍ଚିତରୁ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଶ ହାତୀ ସେନା-ପତିଙ୍କ ଦଳ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ସେନାପତି ଯଥା ସମୟରେ ନିଜ ଅନୁଚରମାନଙ୍କୁ ଗଛ ଚଢ଼ିଯିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେମାନେ ଦେଖିଲେ, ଦୁଇଟି ଭୟଙ୍କର ସିଂହ ହାତୀ ଉପରକୁ କୁଦିପଡ଼ିଲେ ।
(୫ମଶଃ)

ବିଚାର-ବିଭ୍ରାଟ ?

ରାଜା ବିଷ୍ଣୁମାର୍କ ପୁନର୍ବାର ଶୁଣାନସ୍ତିତ ବୃକ୍ଷଟି
ପାଖକୁ ଲେଉଟିଆସିଲେ । ସେହି ନିର୍ଜନ
ବର୍ଷାମୁଖର ରାତିରେ ଅଶ୍ରୁସ୍ରାବ୍ୟମାନଙ୍କ ଅଛତାସ୍ୟ
ଏବଂ ଘନ ଘନ ବଜ୍ରପାତ ପ୍ରତି ଭୂକ୍ଷେପ ନ କରି
ସେ ଘୁଣି ବୃକ୍ଷାବେଦନ କରି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଉତ୍ତାରି
ଆଣି କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ ଶୁଣାନପଥ
ଅବହମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ
ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜା ! ରାଜମତି
ସମ୍ପର୍କରେ ତୁମର ଧାରଣା ଯଥେଷ୍ଟ ପାକଳ
ହୋଇଥିବା ସ୍ପଷ୍ଟବିକ । କିନ୍ତୁ ଥରେ ଥରେ
ଜଣେ ଜଣେ ରାଜାଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ବଡ଼ ରହସ୍ୟ-
ମୟ ମନେ ହୁଏ । ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର କଥା ଧର ।
କହୁଛି ସେ କଥା, ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଘର
ଲୁହକ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଗପିଲା : ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ଜଣେ ରାଜ-
ବଂଶୀୟ ଯୁବକ । ସେ ପ୍ରତାପଶାଳୀ ହୋଇ
ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ରାଜା ରାଜଶେଖରଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ

ବେତାଳ କଥା

ବହୋତ୍ କର ତାକୁ ହରାଇଦେଲେ । ରଜା
ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାଣ ଦେଲେ । ରାଣୀ ରଜାଙ୍କ
ମୃତ୍ୟୁ ଶବର ପାଇ ତେଜା ହରାଇଲେ । ତେଜା
ଆଉ ଫେରିଲା ନାହିଁ । ରଜଦମ୍ପତିଙ୍କର ଗୋଟିଏ
ବୋଲି ଶିଶୁସନ୍ତାନ ଥିଲା । ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ରଜା
ହୋଇ ସେ ଶିଶୁକୁ ନିଜ ପୁଅ ଭଳି ପାଳିଲେ ।
ତା'ର ନାମ ଦେଲେ ବିଜୟ ।

ସେତେବେଳେ ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ନିଜର ସନ୍ତାନ-
ସନ୍ତତି ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରେ ପରେ ତାଙ୍କର
ଗୋଟିଏ କନ୍ୟାସନ୍ତାନ ଜାତ ହେଲା । ଲୋକେ
ଭାବିଲେ ତେଣିକି ରଜା ବିଜୟ ପ୍ରତି ତାଙ୍କୁ
ଭାବ ଦେଖାଇବେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ହେଲା ନାହିଁ ।
ରଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବିଜୟ ପ୍ରତି ମନୋଭାବରେ

କୌଣସି ପରବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ନାହିଁ । ସେ
ନିଜ କନ୍ୟା ଓ ବିଜୟକୁ ଏକା ଆଖିରେ
ଦେଖୁଥାନ୍ତି ।

କ୍ରମେ ଦୁଇ ଶିଶୁ ବଡ଼ ହେଲେ । ରଜ-
କନ୍ୟାଙ୍କ ବିବାହବୟସ ହେବାରୁ ରଜା ତାଙ୍କ
ସ୍ୱୟଂବରର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଘୋଷଣା କଲେ କି
ଯିଏ ତାଙ୍କ ଜାମାତା ହେବ ସେ ରାଜ୍ୟରୁ
ଅଧା ପାଇବ ।

ଏ ଘୋଷଣାରେ ବିଜୟ ମନରେ କୌଣସି
ମନ୍ଦ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ହେଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେତେ-
ବେଳେ ନୂଆ କରି ସେନାପତି ବନଥିବା ଭୃପତି
ବିଜୟକୁ ଡାକି ଏକାନ୍ତରେ କହିଲା, "ବନ୍ଧୁ!
ତୁମର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଦେଖି ମୋତେ ବହୁତ ଦୁଃଖ

ଲଗୁଛି ।” ବିଜୟ ପଚାରିଲେ, “ମୋର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ବୋଲିଲେ ?” ଭୂପତି ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଦୁହେଁ ? ମୁଁ ଗ୍ରହଣ କରି ଗଲା ତୁମ ପାଇଁ ପୁରା ରାଜ୍ୟ ରଖିଛନ୍ତି । ଯେତେ ଦେଲେ ଏ ରାଜ୍ୟ ତୁମ ପିତାଙ୍କର ଥିଲା । ଆଜି ଅଧା ରାଜ୍ୟ ସେ ଜାମାତାକୁ ଦେବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । କାଲି ହୁଏତ ବାକି ଅଧକ ବି ଆଉ କାହାକୁ ଦେଇଦେବେ । ତୁମେ ବଲ୍‌ବଲ୍ ଅନାଇଥିବ ।”

“ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତେବେ କ’ଣ ?” ବିଜୟ ପଚାରିଲେ । କଣ୍ଠସ୍ଵର ନିମ୍ନ କରି ଭୂପତି ତାକୁ କହିଲେ, “ଟିକିଏ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି କାମ କଲେ ପୁରା ରାଜ୍ୟ ତୁମର ହୋଇଯିବ । ମୁଁ ତୁମକୁ ସବୁମନ୍ତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ

ପ୍ରସ୍ତୁତ ।” ତା’ପରେ ସେନାପତି ଭୂପତି ନିଜ ଯୋଜନା ଉପସ୍ଥାପିତ କଲେ ।

ବିଜୟ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରି କହିଲେ, “କିନ୍ତୁ ଆମ ଶତ୍ରୁପକ୍ଷ ଯଦି ଜଣା ପଡ଼ିଯାଏ ?” ଭୂପତି ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ତେବେ ଆମେ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟ ଗୋପାଳପୁରକୁ ଉଲାଇଯିବୁ । ସେ ରାଜ୍ୟର ରାଜା ମଣିଷିଂହ ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଘୋର ଶତ୍ରୁ । ତାଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଆମେ ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଜବଦ କରିବା ।”

“ଏହା ବେଶ୍ ସୁକ୍ଳସୁକ୍ଳ ପ୍ରସ୍ତାବ । ନଅର ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋପନ ସୂତ୍ରର ପଥ ବଣି ଭିତରୁ ଯାଉଛି । ଆମେ ସେହି ପଥରେ ଉଲାଇଯିବା ।” ବିଜୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ।

ଭୂପତି ଶୁଣି ହୋଇ କହିଲେ, “ସାବାସ୍ !”

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ରାଜା ଉଦ୍ୟାନରେ ପଦ-
ଗୁରଣା କରୁଥିଲେ । ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ କପୋତ
ଆସି ତାଙ୍କ କାନରେ ବସିଗଲା । ତାହା
ନଅରର ପାଳତ କପୋତ । ତା’ ଗୋଡ଼ରେ
ଛୋଟ ଚଠିଟିଏ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା । ରାଜା
ତାକୁ ଖୋଲି ପଢ଼ିଲେ, “ସାବଧାନ । ଆଜି
ରାତି ବିପଜ୍ଜନକ ।”

ରାଜା ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଅନ୍ତଃପୁର ଯାଇ ନିଜ
ଦେହରକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ସତର୍କ କରିଦେଲେ । କହିବା
ବାହୁଲ୍ୟ, ନିଜେ ନିଦର ଛଳନା କରି ସେ
ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିରହିଲେ । ମଝିରାତି ବେଳକୁ
ଲୁଚିରହିଥିବା ଘାତକ ନିଜ କାମ କରିବା
ସକାଶେ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇ ଧସିପଡ଼ିଗଲା । ଧମକ

ଖାଇ ସେ କହିଲା ଯେ ତାକୁ ନିୟୁକ୍ତ କରିଥିଲେ
ସେନାପତି ଭୂପତି ତଥା ରାଜାଙ୍କ ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର
ବିଜୟ ।

ଭୂପତି ଓ ବିଜୟକୁ ଖୋଜା ହେଲା ।
କିନ୍ତୁ ସେ ଦୁହେଁ ମିଳିଲେ ନାହିଁ । ସେତେ-
ବେଳକୁ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ପଥରେ ଦୁହେଁ ଚଳାଇଥିଲେ ।

ସୁଡ଼ଙ୍ଗପଥ ଯାଇ ବଣ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ
ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଶେଷ ହୋଇଥିଲା । ସେଠାରେ
ବାହାର ଦୁହେଁ ଗୋପାଳପୁର ଚଳାଇଲେ ।
ରାଜା ମଣିସିଂହ ସହ ଭୂପତିଙ୍କର ପୂର୍ବରୁ ଯୋଗ-
ପୁଷ୍ଟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଭୂପତି
ମଣିସିଂହଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଯେ ବିଜୟଙ୍କୁ
କାଗରୁଛ କରାଯାଉ । କାରଣ ତାଙ୍କ ହାତ ଆଉ
କୌଣସି ଲୁହର ଆଶା ନ ଥିଲା ।

ଏହା ପରେ ଭୂପତି ଏବଂ ମଣିସିଂହ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର
କରି ପରାଶରଣ ଦକ୍ଷ ସୈନିକ ସହ ଭୂପତି
ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ପଥରେ ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରାସାଦ ଭିତରକୁ
ଗଲେ । ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ ନ କରି ହଠାତ୍
ଅନ୍ତଃପୁରରେ ପହଞ୍ଚି ରାଜାଙ୍କୁ ବଧ କରି ବିଭ୍ରାଟ
ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

କିନ୍ତୁ ଥରେ ସୁଡ଼ଙ୍ଗରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା
ପରେ ଆଉ ସେମାନେ ବାହାରପାରିଲେ ନାହିଁ ।
ସୁଡ଼ଙ୍ଗର ଦୁଇ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ରାଜା
ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ।

ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଭିତରେ ଅନ୍ଧଜଳ ବିନା ଭୂପତି
ଓ ତା’ ଅନୁଚରମାନଙ୍କ ଆବଣ୍ଟା ଶୋଚନୀୟ
ହେବା ପରେ ସୁଡ଼ଙ୍ଗପଥ ଖୋଲଗଲା । ସେ-

ମାନେ ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କଲେ ।

ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ଗୋପାଳପୁର ଆକ୍ରମଣ କରି ମଣିସିଂହକୁ ବନ୍ଦୀ କଲେ । ମଣିସିଂହ ଓ ଭୂପତି ଉଭୟଙ୍କୁ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦେଲା ।

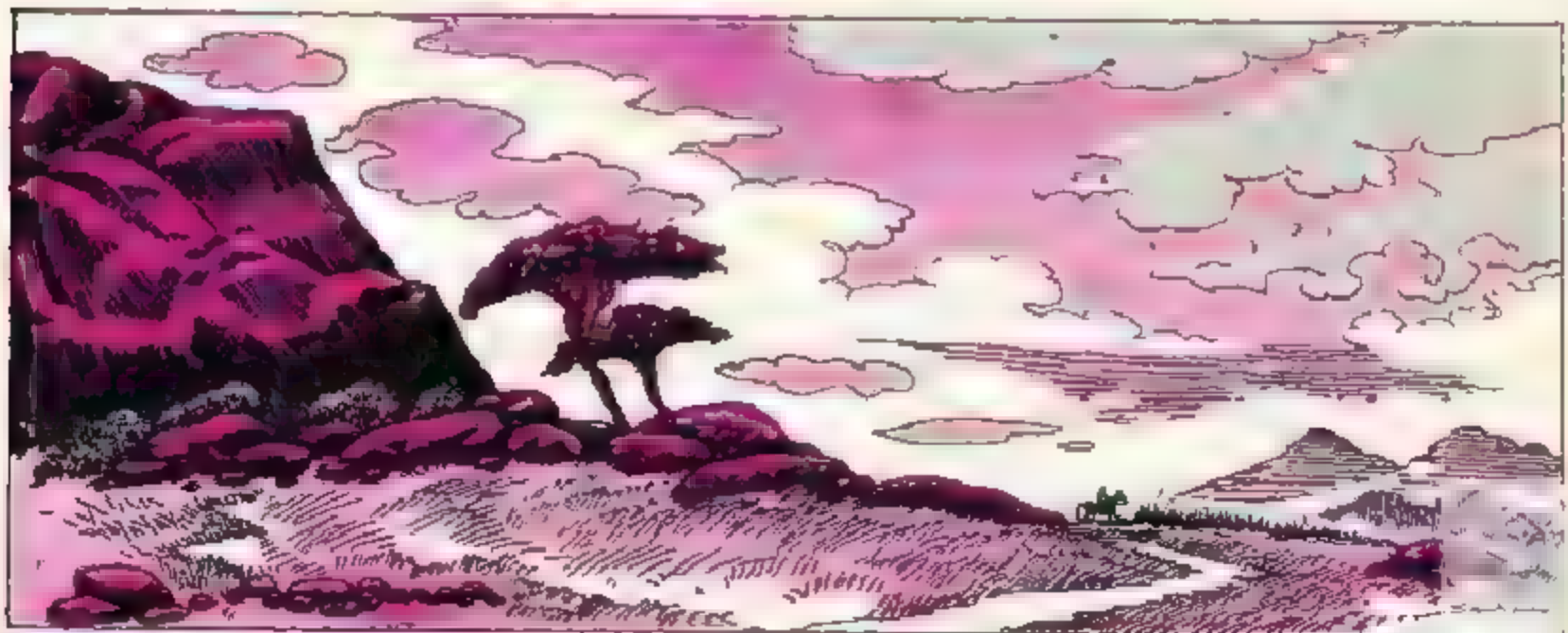
କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ସେ ବିଜୟକୁ କେବଳ ମାତ୍ର ଗୋପାଳପୁରର ରାଜା କଲେ, ତାହା ନୁହେଁ, ନିଜ ଜାମାତାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ରାଜ୍ୟ ଦେଇସାରି ସୋମପୁରର ବାକି ଅର୍ଦ୍ଧେକ ମଧ୍ୟ ସେ ବିଜୟକୁ ଦେଇଦେଲେ ।

ବେତାଳ ଟିକିଏ ରହି ତା'ପରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା : “ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଏହା କିପରି ହେଲା ? ଜଣେ ବିଦ୍ରୋହୀ ଭୂପତିକୁ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ଦେବା ସ୍ଥଳେ ଅନ୍ୟଜଣକୁ କିପରି ଦୁଇଥର ପୁରସ୍କୃତ କଲେ ? ଏହା ବାସ୍ତବ୍ୟର ପରିଚୟ ନା ବୋକାମି ? ରାଜା ! ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ମାରବ ରହିବ, ତେବେ ତୁମ ଶିର ହେବ ସ୍ବଚ୍ଛଦ୍ୟ ।”

ରାଜା ବିଷମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମାତ୍ର ବିଳମ୍ବ ନ

କରି କହିଲେ, “ରାଜା ଶୁଭେନ୍ଦ୍ର ବିଜୟ ପ୍ରତି ସାତ୍ତା କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଜଣେ ବିବେକବାନ୍ର କାମ । ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ବିଜୟ ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ହେଲା । ଶତ୍ରୁସନ୍ଧ କଥା ବିଜୟ ଓ ଭୂପତି ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ଥିଲା । ଅତଏବ ବିଜୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଏ କପୋତ ହାତ ବାନ୍ଧି ପଠାଇପାରିଥାନ୍ତା ? ବିଜୟ ରାଜାକୁ ମାରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଭୂପତିର ସାହାଯ୍ୟ ବିନାହିଁ ତାହା କରିପାରିଥାନ୍ତେ । ପୁଣି ବିଜୟ ଭୂପତିକୁ ସୁଡ଼ଙ୍ଗମାର୍ଗର ସନ୍ଧାନ ଦେବା ପଛରେ ତାକୁ କାରୁ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ରାଜା ସୋମପୁର ରାଜ୍ୟର ଅଧେ ବିଜୟକୁ ଦେବାର କାରଣ, ବିଜୟଙ୍କୁ ସେ ପୁଅ ପରି ଦେଖୁଥିଲେ । ନିଜ ହିଅ ଏବଂ ବିଜୟ ଉଭୟଙ୍କୁ ସେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କଲେ । ଗୋପାଳପୁର ସିଂହାସନରେ ତାକୁ ବସାଇବାର କାରଣ ତା' ଯୋଗୁ ନିଜ ପ୍ରାଣ ଓ ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା ହେଲା ।”

ରାଜାଙ୍କ ମୌନଭଙ୍ଗ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ବେତାଳ ଖସିଯାଇ ପୁଣି ବୃକ୍ଷତାଳରେ ଝୁଲି-
(କଳ୍ପିତ)

ବିଧିର ଦାନ !

ରାମଦାସ ଜଣେ ସାଧୁସ୍ତ୍ରୀର ଲୋକ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । କେବେ ମିଛ କହେ ନାହିଁ କି ଛଳନା କରେ ନାହିଁ ।

ଦିନେ ହଠାତ୍ ରାମଦାସ ଘରେ ଶ୍ୱେତ ପକ୍ଷୀ ତା'ର ସାମାନ୍ୟ ଧନ-ସମ୍ପଦ ନେଇଗଲା । ସକାଳେ ରାମଦାସ ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଦେଖି ଗାଁଲୋକେ ଚାଲି କର ତା'ର ଶତପୁରଣ କରିଦେଲେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଗାଁର ଜଣେ ଧନୀ କୃଷକ । ରାମଦାସର ଶତ ଲୋକେ ପୁରଣ କରିଦେବାର ଦେଖି ତା'ର ଶୁଷ୍କ ଉର୍ଷା ହେଲା । ଦିନେ ରାତିରେ ସେ ନିଜର ସବୁ ଧନ-ସମ୍ପଦ ନେଇ ଗାଁ ବାହାରେ ପୋଖରୀ ପାଖରେ ପୋତିଦେଲା ଓ ସକାଳେ ରତ୍ନବୋହାଳ ପକାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଘର ଭିତରକୁ ଡାକିଆଣି ତା'ର ସବୁ ଶ୍ୱେତ ହୋଇଯାଇଥିବା ବୋଲି ଦେଖାଇଦେଲା । ଲୋକେ ଆହା ଚୁ ଚୁ କଲେ । କିନ୍ତୁ ବାହାଠୁ ବେଶୀ କିଛି ନୁହେଁ । ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା ପ୍ରଶ୍ନ କେହି ଜଣେ ହେଲେ ଉଠାଇଲେ ନାହିଁ ।

ଅମାବାସ୍ୟା ରାତିକୁ ପୋଖରୀ ପାଖରୁ ଜନସମୂହ ଉଠାଇ କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ କରି ଜଗନ୍ନାଥ ଅଗତ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଦିନ ପରେ ମନ୍ଦିର ତୋଳିବା ପାଇଁ ପୋଖରୀ ପାଖରେ ଜମି ସମତଳ କରିବା କାମ ଆରମ୍ଭ କଲେ ସେ ଅଞ୍ଚଳର ଜମିଦାର । ଜଗନ୍ନାଥର ସମ୍ପଦ ବାହାରିଲା । “ଏହା ବିଧିର ଦାନ । ମନ୍ଦିର କାମରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ।” ଜମିଦାର କହିଲେ ।

ଅର୍ଥର ଅଣ୍ଟା

ଗଙ୍ଗାବନ ନାମରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଥାଏ ।
ତା'ର ଘର ପୁଅ । ଲୋକେ ବୁଢ଼ନ୍ତୁ ପକରେ
ଗଙ୍ଗାବନ ଗ୍ରନ୍ଥକାର । ସେ ମଧ୍ୟ ସେୟା ଗ୍ରନ୍ଥ
ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ଥାଏ ।

ପୁଅମାନେ ଫମେ ବଡ଼ ହେଲେ । ଥରେ
ଜଣେ ଧନିଲୋକ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗଙ୍ଗାବନକୁ
କହିଲେ, “ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ବଡ଼ପୁଅଟିକୁ ଭର-
ଜୋଇଁଆ କରି ନେବାକୁ ଚାହେଁ । ଗଣ ତ ? ”

ଧନ ପାଇଁ ସବୁ କିଛି ତ୍ୟାଗ କରିପାରନ୍ତି
ଗଙ୍ଗାବନ । ଧନ ଲୋଭରେ ପଡ଼ି ସେ ପଡ଼ିଣ
ହଜାର ଟଙ୍କା ସମୁଦାୟ ରଖି ବଡ଼ପୁଅକୁ
ବିବାହ ଦେଇ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ପଠାଇଦେଲେ ।

ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଭାବରେ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର
ଟଙ୍କା ଆଉ ଜଣେ ଧନବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଦାବି
ରଖି ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁଅଟିକୁ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ

ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିବାହ ଦେଇ ଶୁଣୁର ଘରକୁ
ପଠାଇଦେଲେ ।

ତୃତୀୟ ପୁଅର ବିବାହ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଧନର
ହିଅ ପଡ଼ିତ ହେଲା । ସେଠାରୁ ଗଙ୍ଗାବନ
କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଇଲେ । କିନ୍ତୁ
ତୃତୀୟ ବୋହୂଟି ବୁଢ଼ାର ଏ ଲୋଭ ଦେଖି
ତା' ପ୍ରାଣୀକୁ ନେଇ ଅଲଗା ଘର କରି ରହିଲା ।

ଏହିପରି ଜଣେ ପରେ ଜଣେ ପୁଅ ତା'ଠାରୁ
ଦୁରେଇଗଲେ, ହେଲେ ଗଙ୍ଗାବନର ଚିନ୍ତା
ନାହିଁ । ସବୁ ଟଙ୍କା ଏକାଠି କରି ଧନ ହୋଇ
ବସିଛି । ଏବେ ପାଳି ପଡ଼ିଲା ଚତୁର୍ଥ ପୁଅର ।

ପ୍ରଥମରୁହିଁ ପୁଅ ମନା କରି ଦେଲା ଯୌତୁକ
ବା ଦାବି ଟଙ୍କା ନେଇ ସେ କଦାପି ବିବାହ
କରିବ ନାହିଁ । ଗଙ୍ଗାବନ ପୁଅକୁ ଖୁବ୍
ବୁଝାଇଲା । ହେଲେ ପୁଅ ନିଜ କଥାରେ

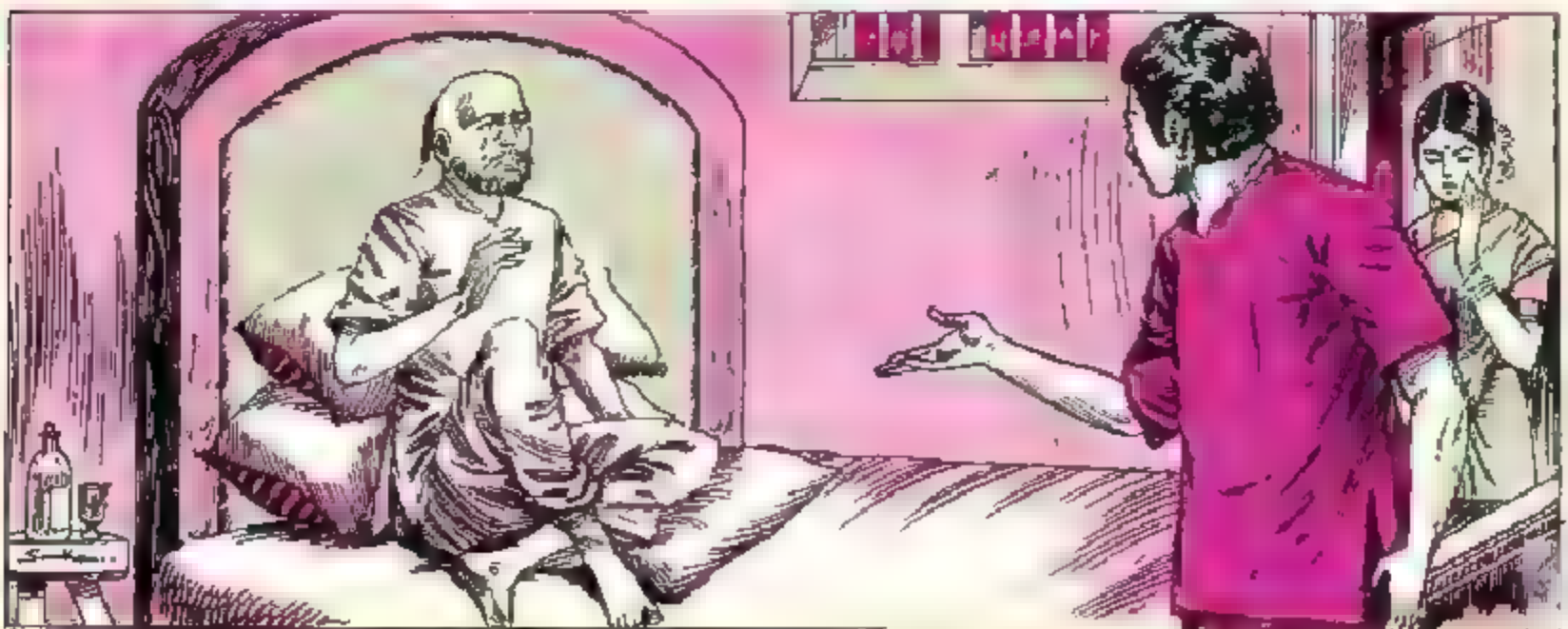
ଅଟକ । ତା'ପରେ ସେ ଅନ୍ୟ ଭାବରେ ପୁଅକୁ ବୁଝାଇଲା, “ଆରେ ପୁଅ, ଆମେ ଯୌତୁକ ନେବା ନାହିଁ ସିନା, ଉପହାର ତ ନେବା !”

“ଯୌତୁକ ବା ଉପହାର ମୁଁ କନ୍ୟା-ପିତାଙ୍କଠାରୁ କିଛି ନେବି ନାହିଁ ।” ଏକଥା କହି ଚତୁର୍ଥପୁଅଟି ନିଜ ପସନ୍ଦ ଅନୁସାରେ ଝିଅଟିଏ ଠିକ୍ କରି ତା' ସହିତ ଫୁଲହାର ବଦଳ କରି ଦିବାନ୍ତ କଲା । ଗଙ୍ଗାବନ ପୁଅବୋହୁଙ୍କୁ ଘରୁ ବାହାର କରିଦେଲା ।

କେତେବର୍ଷ ପରେ ଗଙ୍ଗାବନ ବୁଢ଼ା ହୋଇଗଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ତ ଆଗରୁ ମରିଯାଇଥିଲା । ପୁଅମାନେ ସବୁ ଦୂରରେ । ଏକୁଟିଆ ରହି ଚିନ୍ତା କରି କରି ବେମାର ହେଲା ଓ ସେ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଦରମା ଦେଇ ଚାକର ରଖିଲେ କାଳେ ଚାକର ତା ଚାଷି ଚାପି ମାରିଦେବ ଓ ସବୁ ଟଙ୍କା ନେଇ ପଳାଇବ, ସେଥିପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଚାକର ରଖିପାରେ ନାହିଁ ।

ବାପାଙ୍କର ଅସୁସ୍ଥତା ବିଷୟରେ ଖବର ପାଇ ଚତୁର୍ଥପୁଅ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଧରି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ବୁଢ଼ା ପଶ୍ଚାତ୍ତପ କରି ଖୁବ୍ କାନ୍ଦିଲା । ବୋହୂଟି ବୁଢ଼ାର ଅନେକ ସେବାସହ କଲା । ବୁଢ଼ାକୁ ଲାଗିଲା ସେ ତା'ର ଜୀବନ ଫେରିପାଇଛି ।

ଦିନେ ବୁଢ଼ା ସାନପୁଅକୁ ଅନ୍ୟପୁଅମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ପଚାରିଲା । ସାନପୁଅ କହିଲା, “ବଡ଼-ଭାଇଙ୍କୁ ତ ଟଙ୍କା ନେଇ ଦିକଛ । ମଝିଆଁ ଭାଇ ତ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦିବାନ୍ତ ହୋଇ ନରକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗୁଛନ୍ତି । ତୃଣାପୁଷ୍ପ ଭ୍ରମ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଦେଖି ଦୂରେଇ ରହିଛନ୍ତି । ଆସିବ କିଏ ?” ଏକଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ା ବହୁତ କାନ୍ଦିଲା । ହେଲେ ବିକିଦେଲା ପରେ ଦୂରେଇ ଯାଇଥିବା ପୁଅମାନଙ୍କୁ ପୁଣି ଥରେ ତ କିଣିଆଣି ହେବ ନାହିଁ । କେବଳ ଚତୁର୍ଥଟି ଦିବା ହୋଇ ନ ଥିଲା ବୋଲି ଶେଷକାଳରେ ବୁଢ଼ାର ଏକମାତ୍ର ଆଶା ଓ ଆଶ୍ୱାସନାର ସ୍ଥଳୀ ହୋଇ ରହିଲା ।

କାମର ମହତ୍ତ୍ୱ

ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଥିଲେ ଜଣେ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ଗ୍ରାମୀଣ । ମହତ୍ତ୍ୱ ଅଛି । ପାହାର ପାତ୍ରା ପେଶା, ସେ ଯଦି ସେ ନିଜ ଜମି ଦେଖାଶୁଣା କରି ସୁଖରେ ସେଥିରୁ ସନ୍ତୋଷ ପାଇଥିବ, ତେବେ ତାହା ଦିନାତିପାତି କରୁଥିଲେ । ପାଇଁ ସେ ଗୋଟିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।” ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ

ଦିନେ ତାଙ୍କ ଘରେ ତାଙ୍କର ଭିଜିଣୀ ବନ୍ଧୁ କହିଲେ ।

ଆସି ଅତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଜଣେ ଥିଲେ ଭିଜିଣୀଯାକ କହିଲେ, “ଏମିତି କହିଲେ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଜଣେ ଗାୟକ, ଏବଂ ତୃତୀୟ ହେବ ? ତୁମେ କ’ଣ ଶୁଭୁଛ ବ୍ୟବସାୟର ଜଣକ ରାଜକର୍ମୀରୂପେ । ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ସେମାନଙ୍କର ଯଥାକ୍ରମେ ଚର୍ଚ୍ଚା କଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ପେଶା ବୃତ୍ତିରେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଥିବାର ପରିଚୟ ଦେଲେ ।

ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ପଚାରିଲେ, “ତୁମର ତ ଏତେ ବିଷୟରେ ଏତେ ଜ୍ଞାନ ଅଛି । କହିଲ ଆମ ଭିତରୁ କାହାର ପେଶାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଅଧିକ !”

“ଆରେ ଗୁରୁ, କୌଣସି କାମ ବଡ଼, ଏ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଯଦି ନିଜ କଥା ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କଥା କହିହେବ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାମର କରିଦେବେ, ତେବେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତାକୁ ଶେଷ

ହେବ ? ତୁମେ କ’ଣ ଶୁଭୁଛ ବ୍ୟବସାୟର ଜଟିଳତା, ଗାୟକର ପ୍ରତିଭା, ରାଜକର୍ମୀରୂପର ଦାୟିତ୍ୱ — ଏସବୁ କଳା ଶୃଙ୍ଖଳାମଠାରୁ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟି ?”

“ତୁମେ ଯଦି ସେମିତି କହିବ, ତେବେ ମୁଁ ଦେଖାଇଦେବି ଯେ ମୁଁ ତୁମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଳିଯିବି ।” ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ଭିଜିଣୀ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲେ କି ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଯଦି ନିଜ କଥା ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିଦେବେ, ତେବେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତାକୁ ଶେଷ

ଦାମ୍ ନେବ କାହିଁକି ?” ଲୋକେ ଏହା ପଚାରନ୍ତେ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ବାବୁ, ସେମିତି ମାଲ, ସେମିତି ଦାମ୍ । ମୋ ମାଲ କେମିତି ଥରେ ଜାଣିଲେ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତ ନାହିଁ । ଭୁଞ୍ଜାଟାରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ଲୋକମାନେ ମୋଠାରୁ କଣ୍ଟାକ୍ତି !”

ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଲୋକେ ତାଙ୍କରଠାରୁ ବେଶୀ ପଇସା ଦେଇ କଣିଲେ ।

ପରଦିନ ସେ ସହରର କୁଳମଜୁରୀଆ ବସ୍ତି-ପାଖ ବଜାରକୁ ବହୁ ପନିପରିବା ଧରି ଯାଇ ସେଠାରେ ଜନସର ଯାହା ଦାମ୍, ସେଥିରୁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କମ୍ ଦାମ୍ରେ ବିକବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସବୁ ଶେଷ କରି ସେ ଫେରିଲେ ।

ବ୍ୟବସାୟୀ-ବନ୍ଧୁ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଯେ ଖରଦ୍ଦାରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝନ୍ତି ଓ ସେ ବ୍ୟବସାୟ କରିଥିଲେ ସଫଳ ହୋଇଥାନ୍ତେ ।

ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ତାଙ୍କଠାରୁ ବାକି ଜିଜ୍ଞାସକ କିଛିଦିନ ପରେ ଗାୟକ ବନ୍ଧୁ-ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସାଥରେ ନେଇଥାନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଡରିଣ । ପାଖ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କୁ ଡକା ହେଲା । ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ କହିଲେ, “ଆମ ଦୁର୍ଦ୍ଦିକ ଭିତରେ ସଂଗୀତରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେବ । କିଏ ଗୁଣୀ ଗାୟକ, ଆପଣମାନେ ଶୟ

କରି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ପୁରସ୍କାର ଦେବେ ।

ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ସେ ସର୍ତ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରି ସେମାନଙ୍କ ସହ ରାଜଧାନୀକୁ ଯାଇ ପ୍ରଥମେ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଘରେ ଅତିଥି ହେଲେ । ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର କେତୋଟି ଦୋକାନ ଥିଲା । ସେଥିରେ ପନି-ପରିବା ଦୋକାନ ବି ଥିଲା । କିଛି ଭଲ ଭଲ ପରିବା ବାଛିନେଇ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଯାଇ ରାଜ-ଧାନୀର ଧନୀ ଓ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ମହଲରେ ଯେଉଁ ବଜାର, ସେଥିରେ ବସି କରିବାକୁ ବସିଲେ । ଅନ୍ୟ ଦୋକାନୀମାନେ ଯେଉଁ ଦାମ୍ରେ ପରିବା ବିକୁଥିଲେ, ସେ ତାହାଠୁ ଅଧିକ ଦାମ୍ ଉଲ୍ଲେଖ କଲେ । “ତୁମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ବେଶୀ

ଦେବେ ।” ଲୋକେ ସମ୍ମତ ହେଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ଗାୟକବନ୍ଧୁ ଶୁଭ ମନଦେଇ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ସଙ୍ଗୀତ ଗାନ କଲେ । ସମେତ ବହୁତ ଲୋକ ଜମା ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ଗୀତ ପରେ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଗାଇଲେ । ସେ ଅତି ସହଜ କିନ୍ତୁ ମଧୁର ଗୀତଟିଏ ବୋଲିଲେ । ଜଣେ ବିରାଟା ଯୁବକ କୌଣସି କନ୍ୟାକୁ ବାରମ୍ବାର ଗୁଣୀ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରି ତା’ ମନକଥା କହୁଛି—ଏହାହିଁ ବିଷୟବସ୍ତୁ ।

ସମସ୍ତେ ଅନାଇଥା’ନ୍ତି—ହରିଶଚି ସମେତ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦଙ୍କ ପାଖକୁ ଦୃଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟ ଆସିଲା—ଯେମିତିକି ସେ ଗୀତରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଛି ।

ଲୋକେ ବାହାବା ଦେଲେ । ଯିଏ ହରିଶକୁ ଗୀତ ଦ୍ଵାରା ଆକର୍ଷଣ କରିପାରେ, ସେ କେଡ଼େ ପ୍ରତିଭାବାନ୍ ହୋଇ ନ ଥିବ ! ଏହାହିଁ ତେଲ ଲୋକଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟ ।

ଆସର ପରେ ଗାୟକ-ବନ୍ଧୁ ପ୍ରକାଶାନନ୍ଦଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ହରିଶ କେମିତି ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲା ?”

“ସେଥିରେ କୌଣସି ବିଶେଷତା ନାହିଁ । ହରିଶକୁ ମୁଁ ଗୁଣୀ ବୋଲି ଡାକିଲେ ସେ ଯେମିତି ପାଖକୁ ଆସିବ, ଏହା ମୁଁ ତାକୁ ଶିଖାଇଥିଲି ।” କହିଲେ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ । ଯାହା-ହେଉ ଗାୟକ ଦ୍ଵାରା ମାନିଲେ ।

ଏହାପରେ ଗାୟକ ଯାଇ ଗଜକର୍ମଗୁଣଙ୍କ

ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ କହିଲେ, “ତୁମ ଦରମା ଯେପରି ଗୁଣା ବଢ଼ାଇଦେବେ, ମୁଁ ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେବି ।”

“ତୁମର ବାହାଦୁରୀ କମ୍ ନୁହେଁ ! ମୁଁ ଗୁଣାଙ୍କ ପାଖରେ ଏତେ ବର୍ଷ କାମ କରୁଛି । ଗୁଣା ମୋତେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ତୁମ କଥାରେ ମୋର ଦରମା ବଢ଼ାଇବେ ।” କର୍ମଗୁଣ ତାଙ୍କୁ ଭରେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ପରଦିନ ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଉପହାର ଦେଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁଣି ହୋଇ ପଚାରିଲେ, “ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର କ’ଣ କରିପାରିବି ?”

“ଶାଳି ଥରେ ରଜାଙ୍କ ସହ କିଛି ସମୟ ଥିଲେ । ରଜା ପ୍ରୀତି ହୋଇ ସେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସକାଶେ ସାକ୍ଷାତ୍ କରାଇଦିଅନ୍ତି ।” ଦରମା ବଢ଼ାଇଦେଲେ ।

କିଛି ସମୟ ବାଟିଲା କିଛିଟାଳିଲା । ପ୍ରଣାମ-ନନ୍ଦ ଜଣେ କବିକୁ କିଛି ଅର୍ଥ ଦେଇ ରଜାଙ୍କ ପ୍ରଶସ୍ତି ସୂଚକ କବିତାଟିଏ ଲେଖାଇ ତାକୁ ମୁଖସ୍ତ କରି ଯାଇଥା’ନ୍ତି ।

ରଜାଙ୍କ ଆଗରେ କବିତାଟି ସେ ବୋଲନ୍ତେ ପଢ଼ାଉଥିଲେ, “ଏହାର ଲେଖକ କିଏ ?”

“ମହାରାଜ ! ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣେନା । କିନ୍ତୁ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ, ଯିଏ କି ଆପଣଙ୍କର ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ, ସେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ତ ସକାଳେ ପ୍ରଥମେ ଏଇ କବିତାଟି ବୋଲିସାରି ତା’ପରେ ଯାଇ ଅନ୍ୟ କାମଦାମ କରନ୍ତି । ଏହା ଶୁଣି ଶୁଣି ଥରେ ଆପଣଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ୍ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ମୋର ବାସନା ହେଲା ।” ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

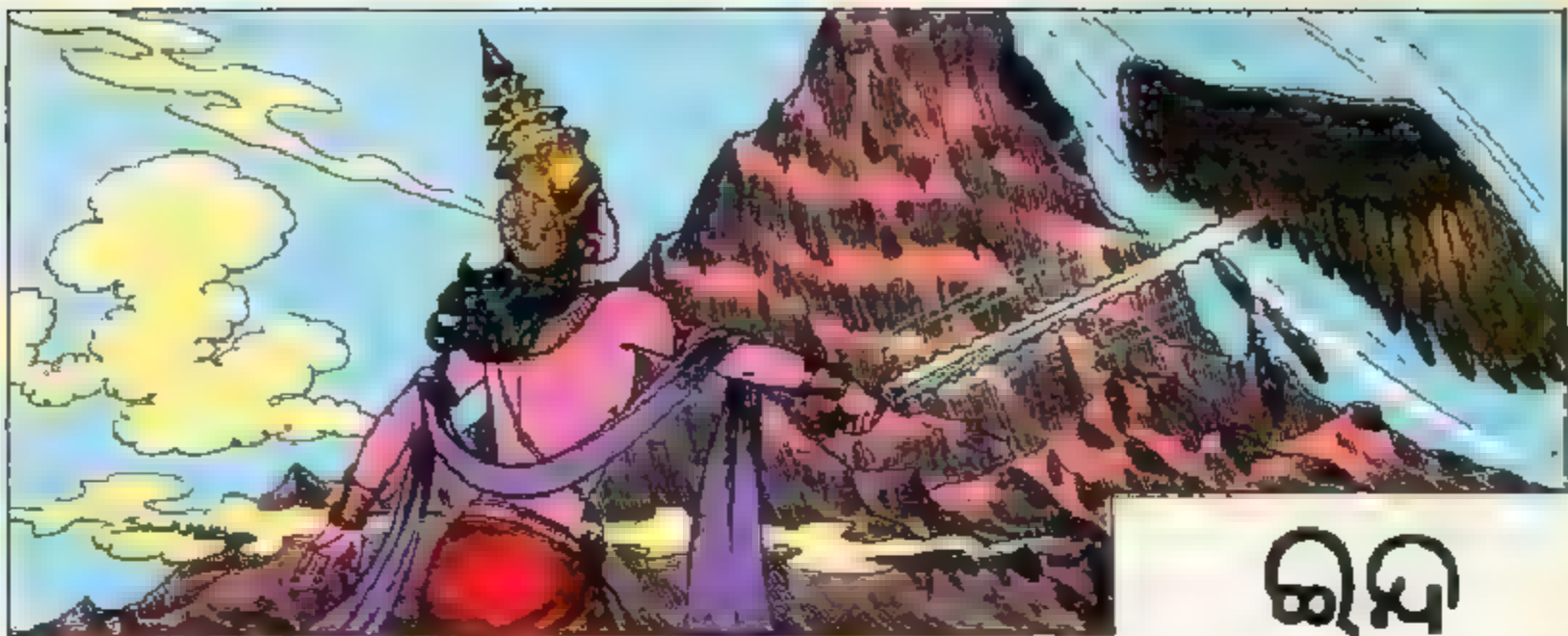
ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁଙ୍କ ନାମ କହି-

କର୍ମଚାରୀ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ସେ ପ୍ରଣବ-ନନ୍ଦଙ୍କର ନାମ ହେଲା । ସେମାନେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଚାକୁ କହିଲେ, “ତୁମେ ଏଡ଼େ ଚତୁର ଲୋକ । ଗାଁରେ ବସିଛ କାହିଁକି ? ସହରକୁ ଆସ । ଦେପାର କରିବ, ନ ହେଲେ ଦରବାରରେ କାମ କରିବ ।”

“ନା ଭାଇ, ମୁଁ ଯେଉଁସବୁ ଚତୁରତା ଦେଖାଇଲି, ତାହା ସାମୟିକ । ପ୍ରକୃତରେ ତୁମ ନିଜ ନିଜ କାମରେ ତୁମେମାନେ ମୋଠୁଁ ବହୁତ ଦକ୍ଷ । ମୋ କାମରେ ମୁଁ ଦକ୍ଷ । ମୁଁ କିଏ ଉପରେ ଯାହା କରିଦେଲି, ତାହା କ’ଣ ଦୈନନ୍ଦିନ ପ୍ରେଶା ହୁଏବରେ କରି ମୁଁ ସଫଳ ହୋଇ ପାରୁବ ? ଯାହାର ଯାହା କାମ—ଯେଉଁଥିରୁ ସନ୍ତୋଷ ମିଳିବ—ତାହା ପାଇଁ ସେ କାମ ଭଲ ।” ପ୍ରଣବାନନ୍ଦ ବୁଝାଇଦେଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ର

[୨]

ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତା ଓ ଧର୍ମରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଏକ ବିଶେଷ ସ୍ଥାନ ଥିଲା । ସେ ଥରେ ବୃଷ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ସୂତାର କରିଥିଲେ । ଚକ୍ରାଳୀନ ମୁନି-ଭୂଷିଗଣ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କାରଣ ଉତ୍ତରବେଦରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବାର-ବାର ବୃଷହନ୍ (ବୃଷହନ୍ତା) ବୋଲି କୁହା-ଯାଇଛି ।

ବୃଷ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ନିଧନ କରିବାରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଯେତେବେଳେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଅଗ୍ନି ଓ ମରୁତ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ବୃଷକୁ ବଧ କରିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଇନ୍ଦ୍ର ଉରଣି, ବିଶ୍ୱରୂପ, ଅରୁଦ ଇତ୍ୟାଦି ଆତ୍ମର କେତେକ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ବଧ କରିଥିଲେ ।

କୌଣସି କୌଣସି ପୁରାଣରେ ଲେଖା ଅଛି କି ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ପଦ୍ମତମାନେ ଉଡ଼ିପାରୁଥିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ର ସେମାନଙ୍କ ଡେଣା କାଟିପକାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ତବ୍ଧ କରିଦେଲେ । ପୃଥିବୀ ଏବଂ ଆକାଶକୁ ସେ ନିଜ ଶକ୍ତି ବଳରେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା କରିଦେଇଥିଲେ ।

ମନେହୁଏ, ଇନ୍ଦ୍ର ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେବତାଙ୍କୁ ଗୁହାଡ଼ି ନ ଥିଲା । ଦୈବ ଶକ୍ତିକୁ ଗୁହାରିଥିଲା । ତେଣୁ ବହୁବିଧ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଯେଉଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୈବ ଶକ୍ତିର ଆବାହନ କରିବା ଦରକାର ହୋଇଛି, ସେହି ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଆରାଧନା କରାଯାଇଛି ।

ପୁରାଣ ଚରିତ

ଯେତେବେଳେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୟାମାନେ ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରୁଥିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ର ଅଗରେ ଦୟା ଦମନ କରିପାରୁଥିଲେ ।

କୁଣ୍ଡଳିକ ବନ୍ଧ ପ୍ରତି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବିଶେଷ ଦୟା ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ସେ ସେ ବନ୍ଧର ଲୋକଙ୍କ ସହ ଏତେ ବେଶୀ ମିଶୁଥିଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସହାୟତା କରୁଥିଲେ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କୌଣସି ବୋଲି ବୁଝାଯାଏ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେତେ କାହାଣୀ ପଢ଼ିବାକୁ ମିଳେ, ସେସବୁର ଭଲ ଅର୍ଥ ରହିଛି । ଗନ୍ଧର ଉପରଠାଉଥିବା ଅଂଶ

ଲୋକେ ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଭିତର ଅର୍ଥ ପ୍ରତି ସରସର କେହି ମନ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଥରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରଥ ସହିତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ରଥ ବାଡ଼େଇ ହୋଇଯିବା ଫଳରେ ଦୁଇ ରଥ ଅଟକିଗଲେ । ଇନ୍ଦ୍ର ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଆଲଗା କରିବାକୁ ଯାଇ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରଥର ଗୋଟାଏ ଚକ ଖସାଇଦେଲେ । ସେହି ଦିନରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏକଚକ୍ର ।

ଏହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ? ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ବିନା ସୃଷ୍ଟି ଅଟଳ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ନିଜ ତାର୍ଯ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟତିତମ କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଦୁଇଟି ଚକ ଥିଲା ବୋଲି ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କ ରଥ ସହ ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ହେଲା । ସେ ଏକଚକ୍ର ହେବା ଫଳରେ ଏକନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ନିଜ ଗତିପଥରେ ଯିବାଆସିବା କଲେ, କାହାର ସହ ସ୍ପର୍ଦ୍ଧାର ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଲା ନାହିଁ । ଇନ୍ଦ୍ର ଏଠାରେ ବିଧାତାର ଶକ୍ତି ସୂଚକ କରୁଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଯାତ୍ରା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ଦେଲେ ।

ଥରେ ଦଳେ ଦୁଷ୍ଟଲୋକ ଯଜ୍ଞରେ ଉତ୍ସର୍ଗ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଥିବା ଗାଈମାନଙ୍କୁ ନେଇ ପବନ ରୂପୀ ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଆସି ଗାଈମାନଙ୍କୁ ଫେରାଇଦେବା ସକାଶେ ଯେତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଥିବା କଲେ ।

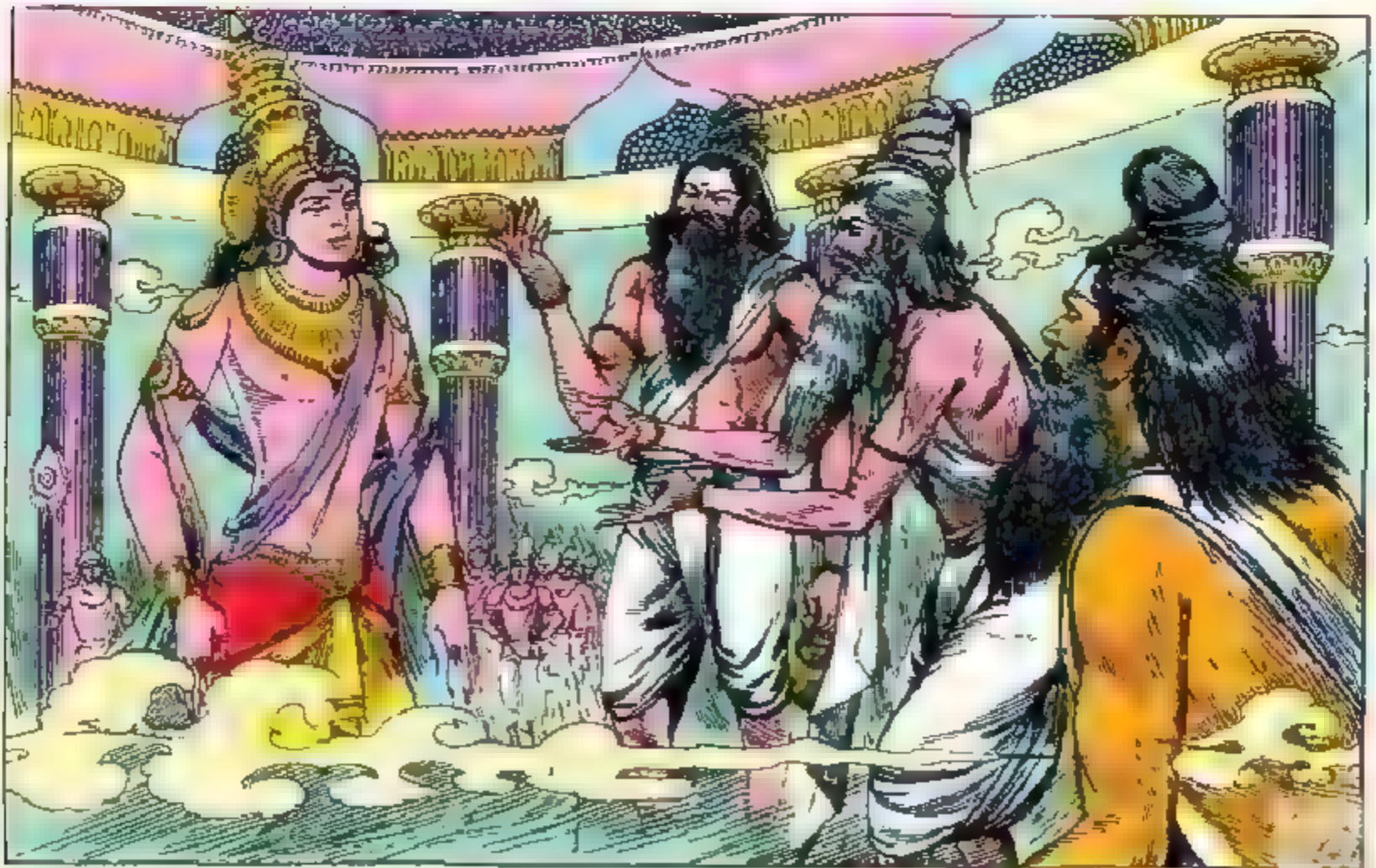

ସେଇଠୁ ଇନ୍ଦ୍ର ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରି
ଗାଣ୍ଡୀମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଏହି ଭୂମିକା ସବିସ୍ତ୍ରାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ
ହୋଇଛି । ସେ ସାତସ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ତଥା ଶକ୍ତିର
ପରିଚୟ ଦେଇ ଗାଣ୍ଡୀମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କଲେ ।
କିନ୍ତୁ ଗାଣ୍ଡୀମାନଙ୍କୁ ଏତେ ମୁଲ୍‌ବାନ୍ ସମ୍ପଦ
ହିସାବରେ କାହିଁକି ଚିନ୍ତିତ କରାଯାଇଛି ?
ସାଧାରଣତଃ ଲୋକେ ଧରଣୀଅଳ୍ପ ଯେ ପ୍ରାଚୀନ
କାଳରେ ଯେହେତୁ କୃଷି ସକାଶେ ତଥା ଦୁର୍ଗ୍ଧ
ସକାଶେ ଗୋ-ସମ୍ପଦର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା,
ତେଣୁ ଗୋ ଏବଂ ଗାଈ ବସୟରେ ନାନା ବୃତ୍ତନ୍ତ
ରଚିତ ହୋଇଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।
କିନ୍ତୁ ଏହା ଠିକ୍ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନୁହେଁ ।

ବେଦରେ ଗୋ ଏବଂ ଗାଈ ଶବ୍ଦମାନ
ଆଲୋକର ପ୍ରତୀକ । ଆଲୋକକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠର ନେତା
ଅବଶିଷ୍ଟ ବରୁଣରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଅଭିଯାନ କରିବାର
ଅର୍ଥ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଏଠାରେ ଦୁଷ୍ଟଲୋକ ମଣିଷକୁ
ବୁଝାଇ ନାହିଁ—ବୃଶକକୁ ବୁଝାଉଛି ।

ବୈଦିକ ଯୁଗର ମୁନିର୍ବିମାନେ ଜୀବନକୁ
ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ପୃଥିବୀକୁ ପରିଚ୍ଛାଦନ କରି
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେବା ସକାଶେ କହୁ ନ ଥିଲେ ।
ଜୀବନରେ କିପରି ମଣିଷ ସୁସ୍ଥ ସବଳ ଓ ସତ୍ୟ-
ନ୍ୱେଷୀ ହୋଇପାରିବ, ଏହାର ବିଚ୍ଚର୍ଚ୍ଚନ
ସେମାନେ ଖୋଜୁଥିଲେ । ତେଣୁ ବେଦବର୍ଣ୍ଣିତ
ଦେବଦେବୀ ଜୀବନଧର୍ମୀ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନଙ୍କ
ଭିତରେ ସେ ଯୁଗର ମଣିଷ ତା'ର ଅଭିପ୍ପା

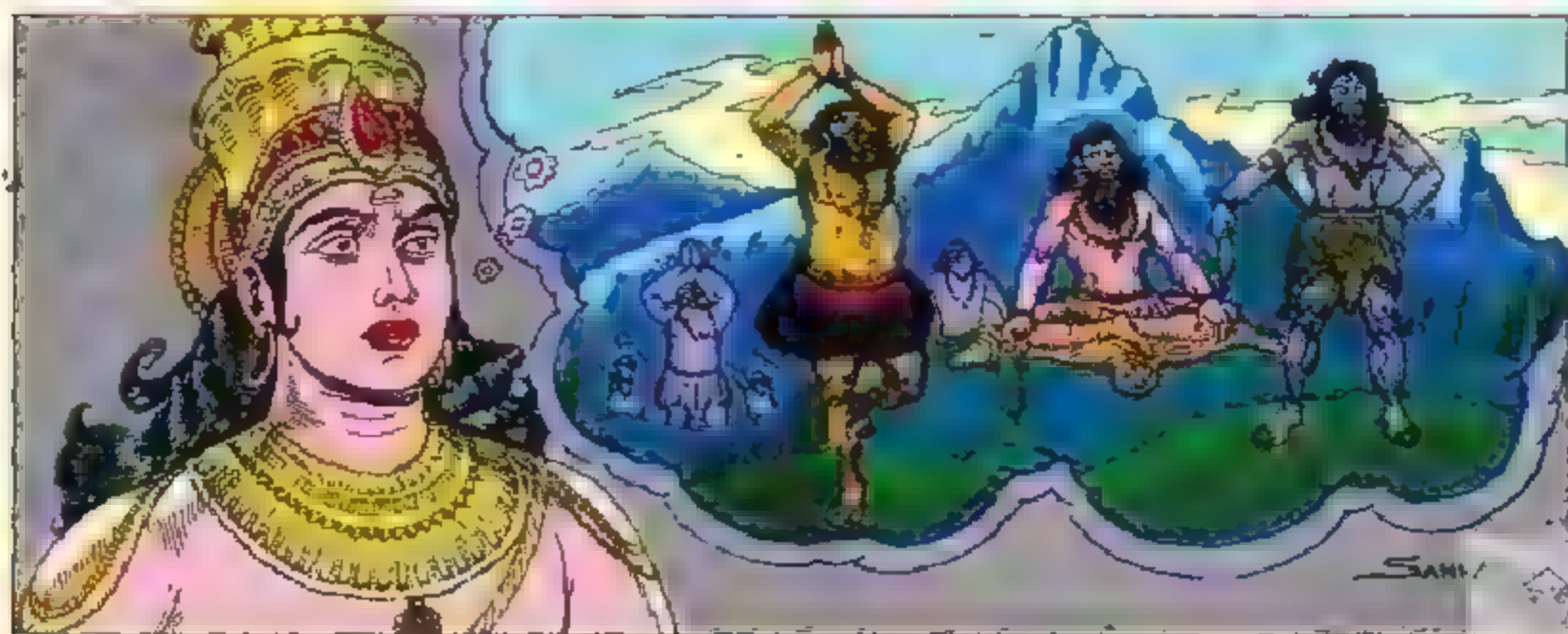
ସିଦ୍ଧି ସକାଶେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଶକ୍ତି ଦେଖିପାରୁ-
ଥିଲା ଏବଂ ସେ ଶକ୍ତି ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ
ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲା । ସତ୍ୟର ପଥରେ
ଆନେକେ ବାଧାବିଘ୍ନ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ଦିଗରେ
ସେମାନଙ୍କର ସହାୟକ ଶକ୍ତି ରୂପେ ଇନ୍ଦ୍ର
ଆବୁଧିତ ହେଉଥିଲେ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା, ପାରସ୍ୟର ସୁପ୍ରାଚୀନ
ଗ୍ରନ୍ଥ ଆଭେସ୍ତାରେ ‘ଇନ୍ଦ୍ର’ଙ୍କ ଉଲ୍ଲେଖ ଦୃଷ୍ଟି-
ଗୋଚର ହୁଏ । ତେବେ ସେଥିରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ
ଯେପରି ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଦେବୋପମ
ନୁହେଁ । ମନେହୁଏ, ତତ୍କାଳୀନ ପାରସ୍ୟର
ଜ୍ଞାନାଧିଷ୍ଠାନୀମାନେ ବୈଦିକ ଉପମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ
ଆସିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ବେଦବର୍ଣ୍ଣିତ ଚରଣମାନଙ୍କର
ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବୁଝିପାରି ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ
ମଧ୍ୟମାନଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନା ହୋଇଯାଇଛି ଦୁର୍ବଳ ।

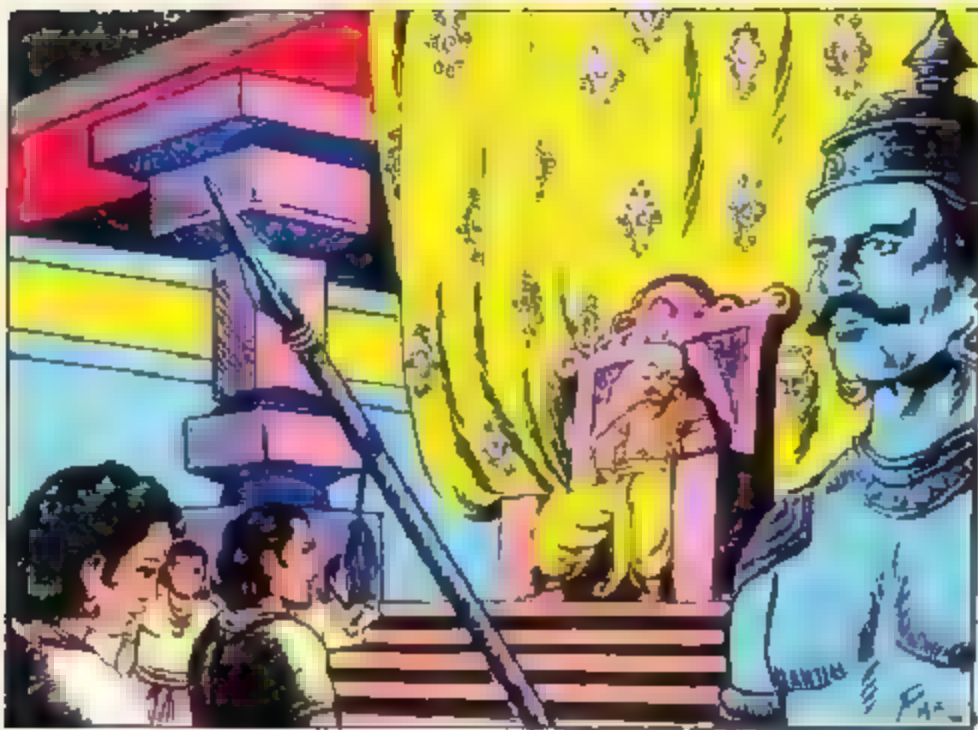
କାଳକ୍ରମେ ଦୈବଶକ୍ତି ରୂପେ ନ ଦେଖି
କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଦେବତା ରୂପେହିଁ ଦେଖା

ହୋଇଛି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଶେଷ ଆଡ଼କୁ
ଲେଖା ହୋଇଥିବା ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର
ବିଶେଷ ଗୌରବ ଗାନ କରାହୋଇ ନାହିଁ ।
ବରଂ ରାକ୍ଷସମାନେ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ହଇରାଣ
କରିବା ଯୋଗୁ ଇନ୍ଦ୍ର ମନୁଷ୍ୟ-ରାଜାମାନଙ୍କ
ସହାୟତା ଲେଉଟିଛନ୍ତି । ବୃହା ଓ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ
ପ୍ରାର୍ଥନା ହାରାକୁଷ୍ଠ କରି ସେ ରାଜା ଦଶରଥଙ୍କ
ସାହାଯ୍ୟ କପଟେ ପାଇବେ, ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରିଛନ୍ତି । ଇନ୍ଦ୍ର ମଣିଷର ସଙ୍କଟରେ ସାହାଯ୍ୟ
କରିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ । କାଳକ୍ରମେ ମଣିଷମାନେ
ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଛି ।
ଏହା ବେଶ୍ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଦେବଦେବମାନଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ବ କ’ଣ ସତ୍ୟ ?
ଛୁଳ ଗ୍ରାସରେ ଦୁଃଖମାନ ପ୍ରାଣୀଜଗଳ ଓ ବସୁ-
ସମସ୍ତ ଜଡ଼ା ଅନେକ ମୃତ୍ୟୁ ଶକ୍ତି ରହିଛନ୍ତି ।
ମଣିଷର ଚେତନା ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ
ରହିଛି । ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଏ ବିଶ୍ବାସ ଦୃଢ଼ ।

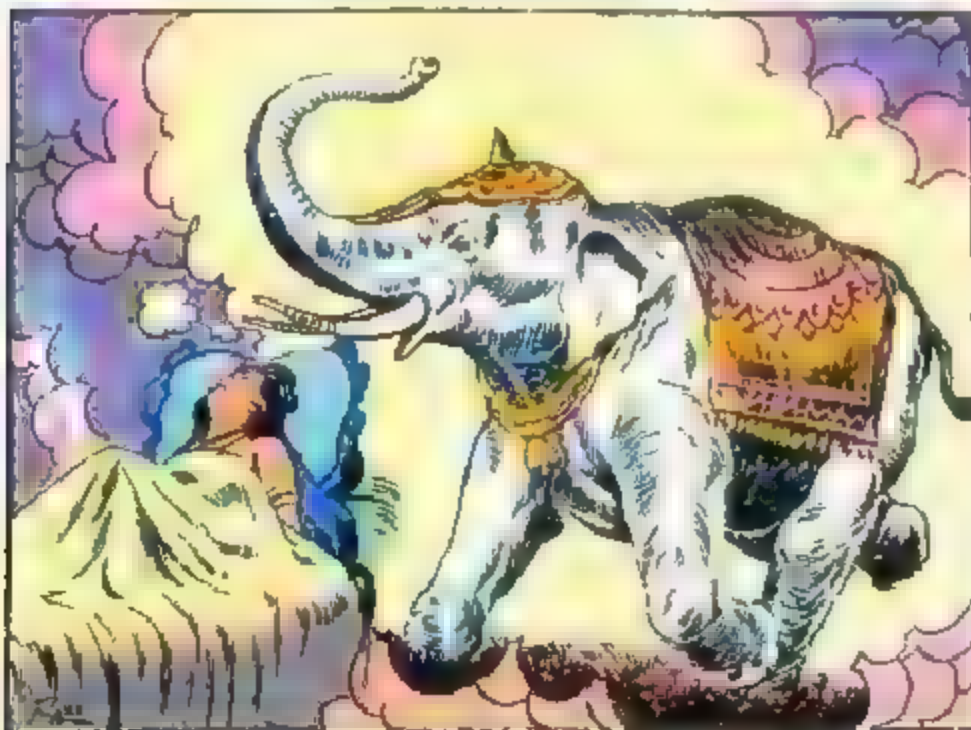

ବରତ-କାହାଣୀ

ଉଦାସୀନ ରାଜପୁତ୍ର

ପୁରାତନରେ ସାବେଳେ ରାଜ୍ୟର ରାଜା
ଥିଲେ ଓଡ଼ିଆକା । ତାଙ୍କର ଥିଲେ
ଗୁରୁପୁଅ । ସାନରାଣୀ ପଞ୍ଚମସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟା
ଦେବୀ ଅବସରରେ ରାଜାଙ୍କଠାରୁ ଏହି
ବର ହାସଲ କରିନେଲେ ଯେହୁ ନବ-
ଜାତ ସନ୍ତାନଟି ଯେମିତି ଭବିଷ୍ୟତରେ
ରାଜା ହେବ । ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କ ଗୁରୁପୁଅ
ଏହା ଶୁଣି ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

ଗୁରୁ ରାଜପୁତ୍ର ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତଙ୍କୁ ଧରି
ଯତ୍ନହୀନ ଭ୍ରମାଳୟ ପାଦଦେଶରେ ।
ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନିଷ୍ଠା ନଥିବା କର ସେ-
ମାନେ ବସବାସ କରିବେ ବୋଲି ରାଜା
ସେମାନଙ୍କ ସହ ସୈନ୍ୟଦଳ ପଠାଇ-
ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କପିଳ ନାମ-
ଧାରୀ ଜଣେ ରାଜାଙ୍କ ପରମର୍ଶ କ୍ରମେ
ଗୋଟିଏ ନୂତନ ନଗର ସ୍ଥାପନ କଲେ ।

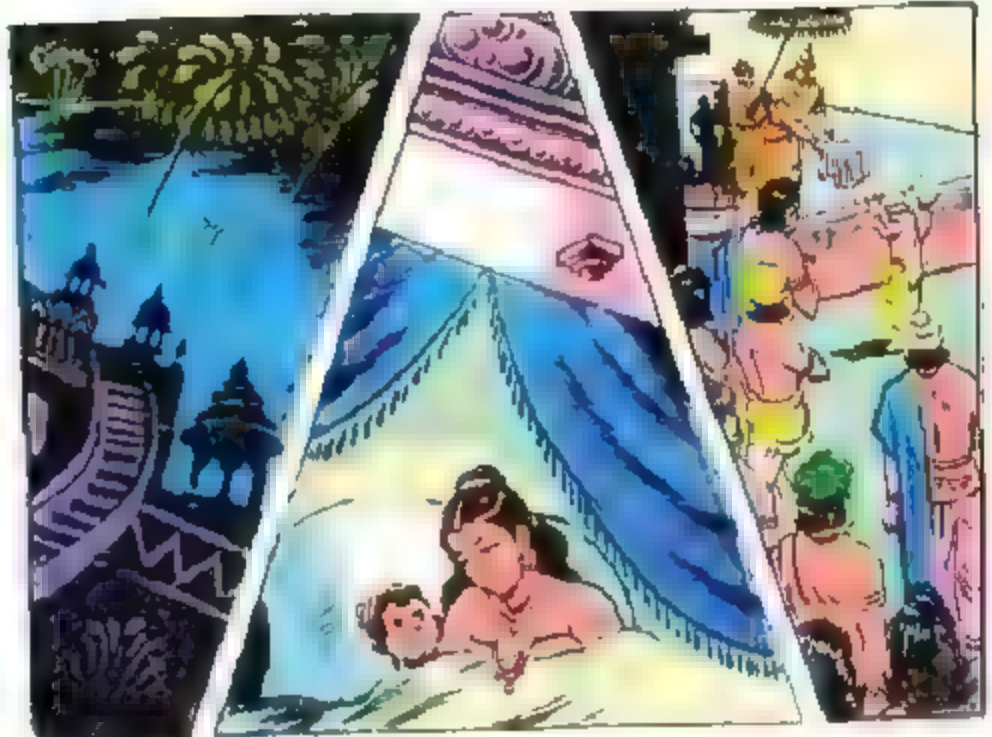
ଏହି ନୂଆ ନଗରର ନାମ ସେମାନେ
ରଖିଲେ କପିଳବାସୁ—ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରମ-
ମାନାର୍ଥେ । ସେମାନଙ୍କ ବହୁତ ଶକ୍ତି
ବୃଦ୍ଧିରେ ଭର ରହୁଥିବାରୁ ସେମାନେ
ଶାନ୍ତନାମରେ ଅଭିହିତ ହେଲେ । ବହୁ
ସୁରୁଷ ପରେ ସେ ବଣରେ ରାଜା ହେଲେ
ଶୁଭୋଦନ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ରାଣୀ ମାୟା-
ଦେବୀ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲେ କି ଗୋଟିଏ
ଶତ୍ରୁ, ହସ୍ତୀ ତାଙ୍କ କନ୍ୟାରେ ପ୍ରବେଶ
କରୁଛି ।

ଦେଖାଦିପମାନେ କହୁଲେ ଯେ ସ୍ବପ୍ନର
ଅର୍ଥ ହେଲା ରାଣୀ ଗୋଟିଏ ମହାନ
ଅସ୍ତ୍ରରୁ ଗର୍ଭରେ ଧାରଣ କରିବାକୁ
ଯାଇଛନ୍ତି । ରାଣୀ ଜନ ପିତୃଗୃହକୁ ଯିବା
ବାଟରେ ଲୁପ୍ତିଜ ନାମକ ଉଦ୍ୟାନରେ
ବିଶ୍ରାମ କରୁଥିଲେ । ସେହୁଠାରେ ଏକ
ଶାଳବୃକ୍ଷର ଡାଳରୁ ଧରି ଠିଆ ହୋଇ-
ଥିବା ବେଳେ ସେ ଗର୍ଭଦେବତା ଅନୁଭବ
କଲେ ।

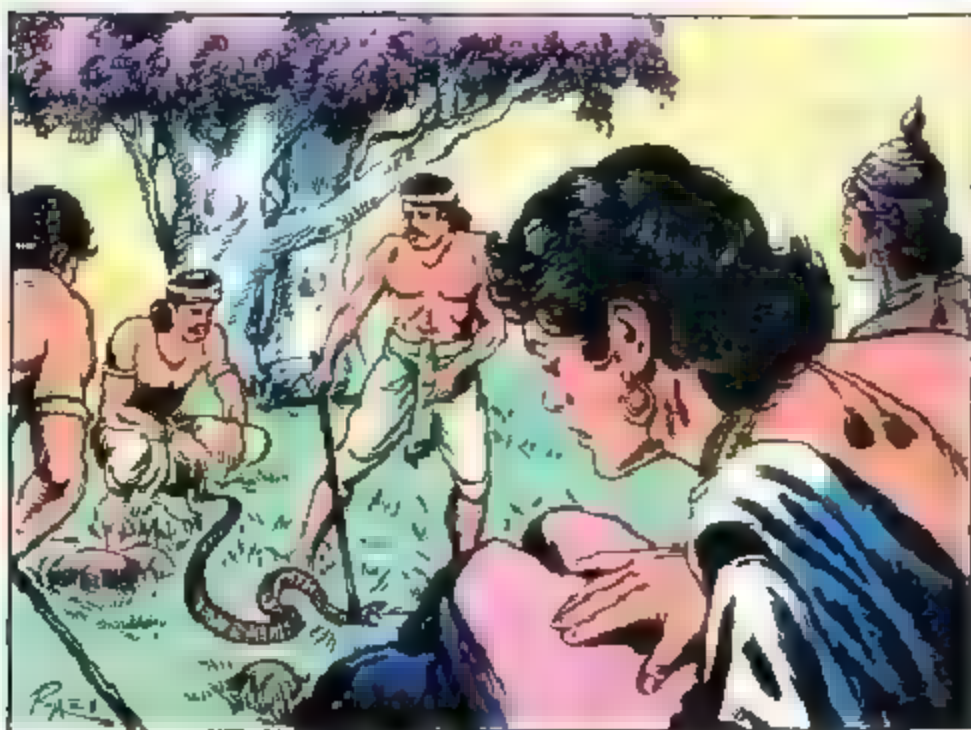
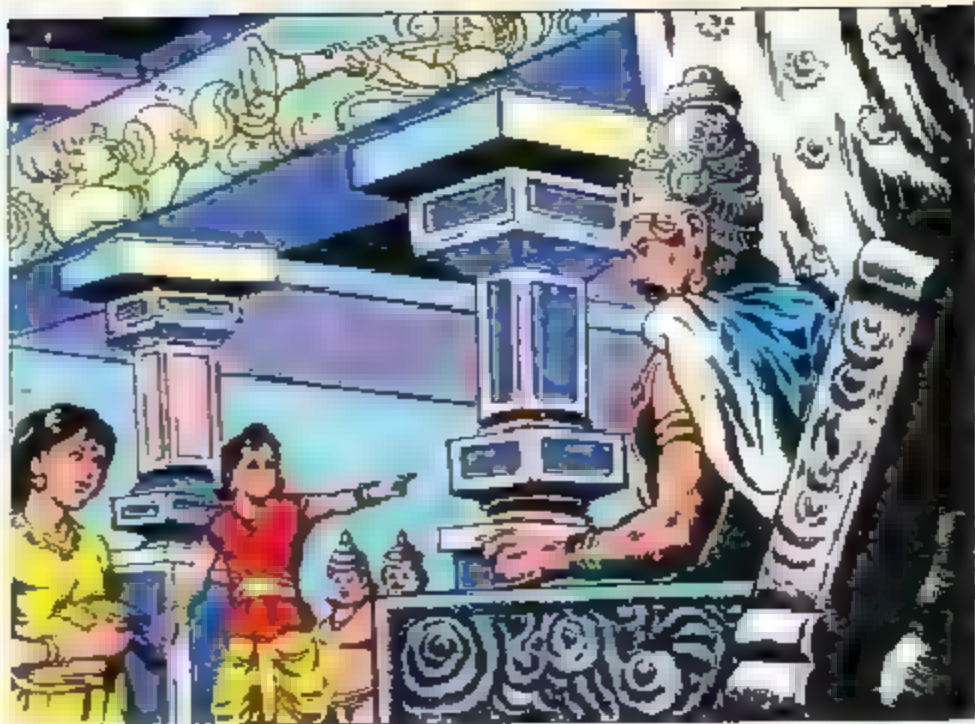
ସେହି ଉଦ୍ୟାନରେ ରାଣୀ ଏକ ପୁତ୍ର
ସନ୍ତାନକୁ ଜନ୍ମ ଦେଲେ । ମାତା ଓ
ସନ୍ତାନକୁ କପିଳବାସୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ
କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଉଦ୍ୟାନରେ ଓ
ନଗରରେ ଉତ୍ସବ ଲାଗିଗଲା । ସେହି
ଉତ୍ସବ ମୁଖର ପରସ୍ତିତରେ ରାଣୀ ଶେଷ
ଜୀବ୍ବାସ ତ୍ୟାଗ କଲେ ।

ନବଜାତ ସନ୍ତାନର ନାମ ପିତାର୍ଥ;
ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାର ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପିତା
ହୋଇଛି । ତୁନେ ଶିଶୁରଜପୁଷ୍ପ ରାଜୋ-
ଦ୍ୟାନରେ ବଢ଼ିଥାନ୍ତୁ । ଗୋଟିଏ ଶରବତ୍ସ
ପତ୍ରୀ ଆସି ତାଙ୍କ କୋଳରେ ପଡ଼ିଲା ।
ସେ ଶରଟିକୁ ବାହାର କରିଦେଇ ପତ୍ରୀକୁ
ଆଉଁସିବା ବେଳେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ
ତାଙ୍କ ଜୀବ-ଭର ଦେବଦତ୍ତ ।

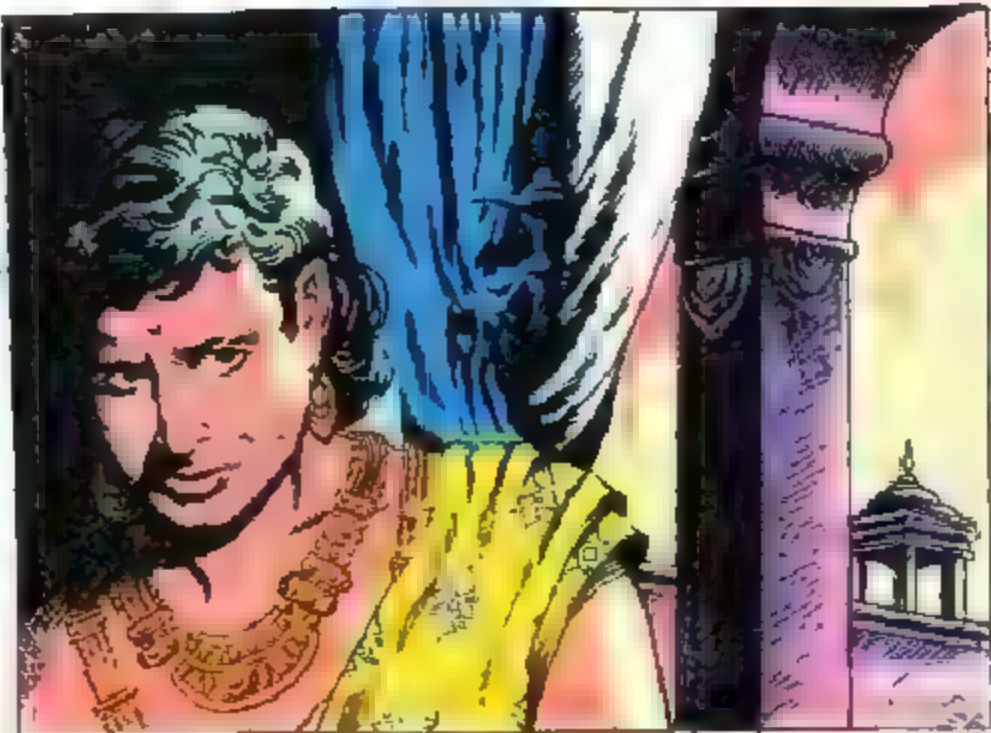

“ପକ୍ଷୀ ଶିକାର ମୁଁ କରୁଛି । ମୋତେ ଦେଇଦିଅ ।” ଦେବଦତ୍ତ କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଦେବାକୁ ନାହିଁ କଲେ । ଦୁହେଁ ଦରଦାରକୁ ଗଲେ । “ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଣୀ ଉପରେ କାହାର ଦାବି ଅଧିକ— ଯିଏ ତା’ର ପ୍ରାଣ ନଷ୍ଟ ନାହିଁ ଯିଏ ତା’ର ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷା କରେ ?” ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ପଚାରିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ଶ୍ରବଣରେ ଶୁଣୁ ଦେଲେ ।

ଦିନେ ଭୂମିସୁଜା ଉତ୍ସବ ହେଉଥାଏ । ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଶୁଣି ଜମି ଦେଖିବାକୁ ବାହାର ଗଲେ । ବାଟରେ କେତେକ ଲୋକ ଏକ ପାତକୁ ପିଟିପିଟି ମାରୁଥିବାବେଳେ ସେ ଦେଖିଲେ । ସେ ବୁଝିଲେ ହୁଏତ ମାନବର ଜଙ୍ଗଲନିର୍ମୂଳିକ ଆଚରଣ । ଏହା ଉପଲବ୍ଧି କରି ସେ ବଡ଼ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କଲେ ।

ପୁଅଖାର ଅବସ୍ଥା ଜମେ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ବ୍ୟଥିତ କଲା । ଲଢ଼େଇ, ହୁଏତ, ଏସବୁ ବିନା କ’ଣ ଜୀବନଧାରଣ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ? ଜଳ ପ୍ରଚୁଛି ଚରତାର୍ଥ କରୁଛି ମଣିଷ କ’ଣ ବାସ୍ତବିକ ପୁଣି ହୋଇ ପାରିବ ? ଜୀବନର କ’ଣ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ, ରହସ୍ୟ ନାହିଁ ? ଏହୁସବୁ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ନେଇ ସେ ଚିନ୍ତା ବା ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ହୋଇ ବସି ରହୁଥାନ୍ତୁ ।

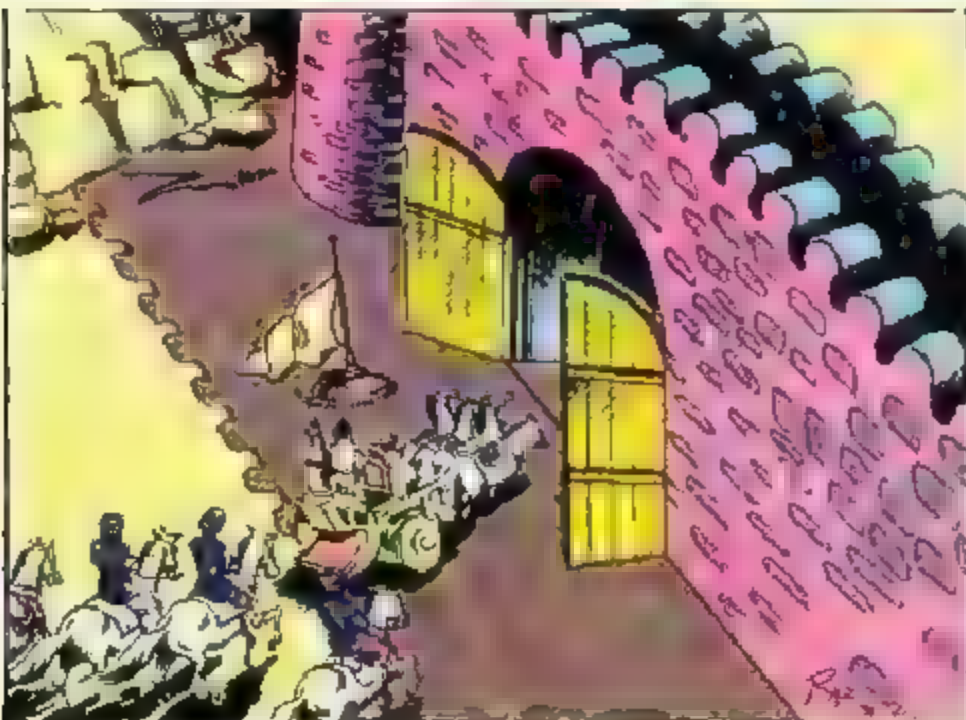
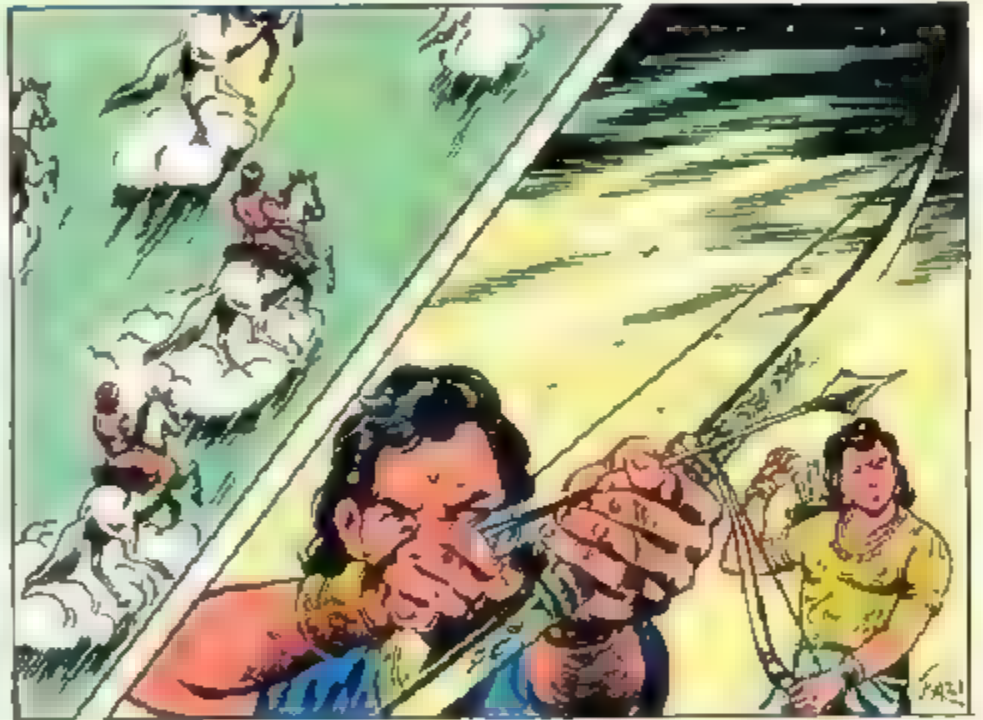

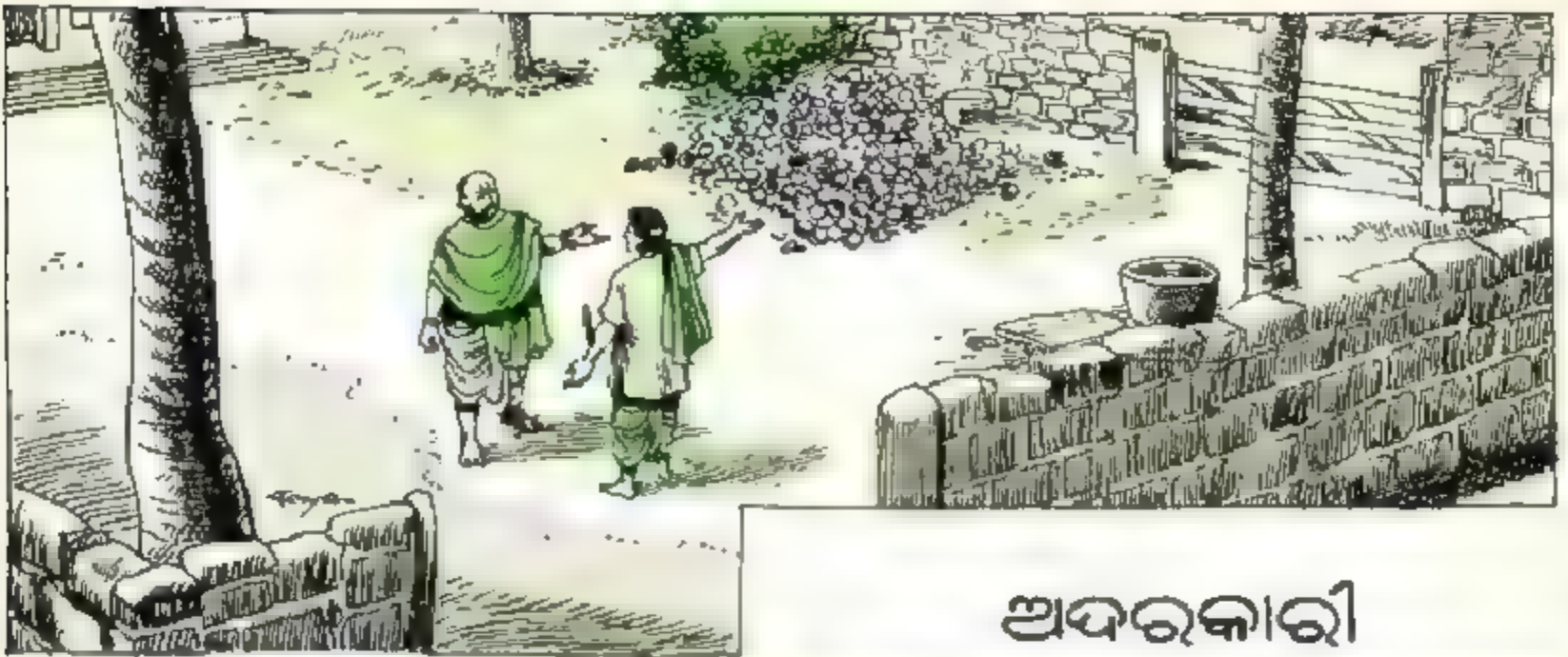
ଜ୍ୟୋତିଷମାନେ କହୁଲେ କି ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ
ଜାତକ ଏପରି, ସେ ଘରେ ରହୁଲେ
ଜଣେ ରାଜାଧିରାଜ ହେବେ । ଯଦି ସେ
ଆଧ୍ୟାତ୍ମମାର୍ଗକୁ ଯିବେ, ତେବେ ସେଥିରେ
ସେ ହେବେ—ବୃଦ୍ଧ—ଅର୍ଥାତ୍ ସିଦ୍ଧ-
ଚେତା । ରାଜା ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କୁ ଘରେ ରଖିବା
ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ପ୍ରଜାଣେ ନାନା ବିଳାସ-
ବ୍ୟସନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲେ । ନୃତ୍ୟ-
ଗୀତ ଭିତରେ ତାଙ୍କୁ ଆମୋଦିତ ରଖା-
ହେଲା ।

ସୁପରୁକ ନାମକ ରାଜାଙ୍କର ଯଶୋଧାରା
ନାମ୍ନୀ ଅସ୍ତ୍ରାମାନ୍ୟା ପୁରସ୍କା କନ୍ୟା ଥିଲେ ।
ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ପିତା ସ୍ୱୟଂ-
ବରର ପ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ଶୁଭୋଦନଙ୍କ
ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସେଥିରେ ଭାଗ
ନେବାକୁ ଗଲେ । ସମବେଳେ ରାଜପୁତ୍ର-
ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼, ଶାର-
ରୁଲନା ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ପ୍ରକାର ପ୍ରତି-
ଯୋଗିତା ହେଲା । ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସମସ୍ତକୁ
ଟପିଗଲେ ।

ରାଜକନ୍ୟା ଯଶୋଧାରା ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କୁ ବର-
ମାଲ୍ଲ ଦେଲେ । ବିବାହ ସମ୍ପାଦିତ
ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା । କନ୍ୟା ଧରି ସିଦ୍ଧାର୍ଥ
କପିଳବାସୁ ଫେରିଲେ । କପିଳବାସୁ ପୁଣି
ଉତ୍ସବ ମୁଖର ହେଲା । ରାଜା ଶୁଭୋଦନ
ଏଭିଆ ଭବିଷ୍ୟତୀ ହେଲେ ଯେ ତାଙ୍କ
ପୁଅ ଏଣିକି ଘର ଗୁଡ଼ିକାର ସମ୍ଭାବନା
ନାହିଁ !

ଅଦରକାରୀ

ମଣିପୁରର ରାମବାବୁ ତେଲ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ । ସେଥିରେ ସେ ବେଶ୍ ଦୁଇ-ପଇସା ଆୟ କରି ସୁଖରେ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ସେ ଦରପା ଥିଲେ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସୁଖ ମଣୁଥିଲେ ।

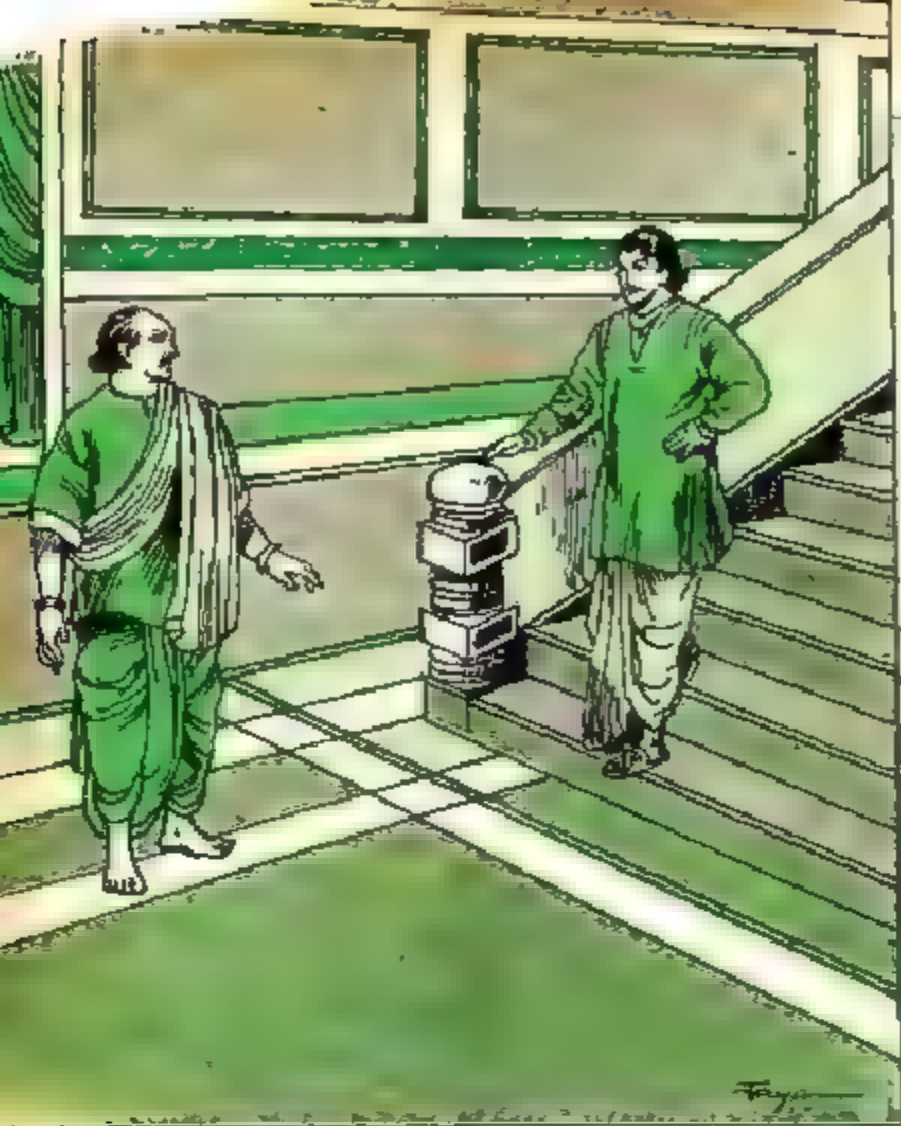
ଜାଲେଣି ପାଇଁ ସେ ଗୋଟାଏ ଭଲ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ । ସେ ବଜାରରୁ ପୂରା ଶୁଖିଲା ନଡ଼ିଆମାନ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ୍ କରୁଥିଲେ । କତା ଛଡ଼ାହୋଇ ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆ ବନ୍ଦ ହେଉଥାଏ, ତାହା ସେ କିଣି ନ ଥିଲେ । କତା ହୋଇ ଆସିବା ପରେ ସେ ନଡ଼ିଆ ଛଡ଼ାଇ କତାତକ ଜାଲେଣି ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ନଡ଼ିଆଗଣରୁ ତେଲ ବାହାର କରୁଥିଲେ ।

ତେବେ ନଡ଼ିଆସଢ଼େଇମାନ ସେ ଫିଙ୍ଗି-

ଦେଉଥିଲେ । ସେସବୁ ଓଲପଟେ ଜମାହୋଇ ରହୁଥାଏ । କେବେକେମିତି ଗାଁର ପିଲାମାନେ ସେସବୁ ନେଇ ବାଟରେ ଖେଳୁଥିଲେ ଓ ଏଣେତେଣେ ଫିଙ୍ଗିଦେଉଥିଲେ । ବର୍ଷାରୁକୁରେ ସେସବୁ ଗସିଯାଉଥିଲା । ଗାଁପାଖ ଦେଇ ଯାଇଥିବା ନାଲରେପଡ଼ି କାହିଁ କୁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଉଥିଲା । ଏମିତି ଚାଲିଥାଏ ବର୍ଷ ବର୍ଷ । ଦିନେ ମହେନ୍ଦ୍ର ବୋଲି ଜଣେ ପଡ଼ୋଶୀ ଗାଁର ଯୁବକ ତାଙ୍କ ଘର ଆଗ ଦେଇ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ତାଙ୍କ ଓଲ ପଟେ ଜମା ହୋଇଥିବା ସଢ଼େଇଗଣର ନଡ଼ିଆ ତାଙ୍କୁ ଯଜୁଛିଲା, “ଆଜି, ଏସବୁ କରିବେ କ’ଣ ?”

“ଅଦରକାରୀ ବୋଲି ତ ଫୋପାଡ଼ିଦେଇଛି । କରିବି ଆଉ କ’ଣ ?” ରାମବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ଲଗାଇବ । ସେଇଥିପାଇଁ ତ କହୁଛି, ଯଦ୍-
କଷ୍ଟେ ମୁଁ ଦେବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।” ମହେନ୍ଦ୍ର
କହିଲା ।

ରାମବାବୁ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ନା, ନା,
ମୁଁ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ଅଦରକାଣ୍ଡ
ଜନସଭା ପୁଣି ମୁଁ !”

ମହେନ୍ଦ୍ର କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ କିଛି ପଇସା ଦେଇ
କହିଲା, “ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ସିନା ଅଦରକାଣ୍ଡ !
ମୋ ପାଇଁ ଦରକାଣ୍ଡ । ଅତଏବ ଯଦ୍‌କଷ୍ଟେ
ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ।”

ତେଣିକି ପ୍ରତି ପଦରବନରେ ଥରେ ଆସି
ମହେନ୍ଦ୍ର ଅଣା-ଭଉଁ ସଢ଼େଇ ନେଇଯାଏ ।
ଛଅମାସ ଗଲା । ରାମବାବୁ ଆଜି ତା’ର ଦେଖା
ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଶୁଣିଲେ, ମହେନ୍ଦ୍ର କୁଆଡ଼େ
ନିଜ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟସ୍ଥ ଚାଲିଯାଇଛି ।

ତେଣିକି ସଢ଼େଇମାନ ପୁଣି ପୁଣି ଭଲ
ଜମାହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ବର୍ଷା ବେଳେ ନାଳ
ଭିତରକୁ ଭାସିଗଲା । ରାମବାବୁ ସେ ବ୍ୟାପାର
ନେଇ ମୁଣ୍ଡବୁଲାଇବାର କୌଣସି କାରଣ
ନ ଥାଏ ।

ବୁଝୁ ବୁଝୁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଚାଲିଗଲା । ରାମବାବୁ
ମହେନ୍ଦ୍ର କଥା ପୂରା ଭୁଲିଗଲେ ।

ଦିନେ ରାମବାବୁ ସହରକୁ ଗଲେ । ସହରରୁ
ଫେରିବା ବାଟରେ ସେ ଦିନେ ଗୋଟାଏ ସମୃଦ୍ଧ

“ତାହାହେଲେ ମୁଁ ଏସବୁ ନେଇପାରେ ?
ଅବଶ୍ୟ ସଦ୍‌କ୍ଷ୍ମେ ମୁଁ ଦେବି ।” ମହେନ୍ଦ୍ର
କହିଲା ।

ରାମବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତାକୁ ଚାହିଁ-
ରହିଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ର ଟିକିଏ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ
କହିଲା, “ନା, ନା, ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନ
ଥିଲେ ମୁଁ ନେବି ନାହିଁ । ମୁଁ ଭାବିଲି କୋପ-
ହୁଏ ଏସବୁ ଏମିତି ପଡ଼ିରହି ନଷ୍ଟ ହୋଇ-
ଯିବ । ତେଣୁ ମୁଁ ନେଇଯିବି ।”

“ତୁମେ କ’ଣ ପିଲା ହୋଇଛ ଯେ ସଢ଼େଇ
ନେଇ ଖେଳିବ ?” ରାମବାବୁ ପଚାରିଲେ ।

“ନା, ଆଜ୍ଞା । ମୁଁ ଖେଳିବି କିଆଁ ? କାମରେ

ଗାଁ ଭିତର ଦେଇ ଆସୁଛନ୍ତି, ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା
ଏକ ବିଶାଳ ତୋଟା । ନଡ଼ିଆ ସମେତ ନାନା
ଜାତିର ଫଳରେ ତୋଟା ଉଜୁଳିପଡ଼ୁଛି ।
ତୋଟା ପଛକୁ ଗୋଟାଏ ବରାଟ କୋଠା ।

ସେ ଠିଆହୋଇପଡ଼ିଲେ । “ଏ ତୋଟାର
ମାଲିକ କିପରି ଫଳଗଛମାନଙ୍କର ତରୁ ଭଲ
ଭାବରେ ନେବାକୁ ହୁଏ ସେ କଥା ଜାଣିଛନ୍ତି ।”
ସେ ନିଜକୁ ଏ କଥା କହି ତୋଟା କଡ଼େ କଡ଼େ
ପଦବୁରଣା କରୁଥାନ୍ତି ।

କୋଠାର ପରିପାଟି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ
କଲା । ସେ ଦେଖିଲେ ପୁରୁଣା ହେଲେ ବି
ତାକୁ ନୂଆ ଭଳି ରଖାଯାଇପାରିଛି ।

ସେ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି, ଜଣେ ଲୋକ
ଦୌଡ଼ିଆସି ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ବାବୁ, ଆପଣଙ୍କୁ
ଆମ ଜମିଦାର ଡାକୁଛନ୍ତି ?”

“ତୁମ ଜମିଦାର କାହିଁକି ଡାକୁଛନ୍ତି ? ସେ
ତ ମୋତେ ଚିହ୍ନିବା କଥା ନୁହେଁ ।” ରାମବାବୁ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ ।

“ବୋଧହୁଏ ଚିହ୍ନିଥିବେ । ତାଙ୍କ କଥାରୁ ତ
ସେମିତି ମନେ ହେଲା ।” ଲୋକଟି କହିଲା ।

ରାମବାବୁ କୋଠା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ର
ଦୁଇମହଲ ଉପରୁ ତାଙ୍କୁ ପାହୋଟି ନେବାକୁ
ଜଣେ ଯୁବକ ଓହ୍ଲାଇଆସିଲେ । ସେ ଯୁବକ
ରେଣମୀ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି ।

“ମହେନ୍ଦ୍ର ! ତୁମେ ଏଠାରେ !” ରାମବାବୁ
ବସ୍ତୁପୁରରେ କହିଲେ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ହସିଦେଇ ରାମବାବୁଙ୍କ ପରିଚୟ୍ୟା
କଲା ଓ ତା’ପରେ ଗସିଲା :-

“ଆପଣଙ୍କ ମନରେ ବହୁତ କୌତୂହଳ
ହେଉଥିବା ସ୍ପଷ୍ଟବିତ । ଯାହା ହେଲା, ତାହା
ଅବଶ୍ୟ ନାଟକମ୍ଭ । ଦିନେ ଜମିଦାର ହରିସିଂହ
ଆମ ଗାଁ ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ଯାଉଥିଲେ ।
ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ ଯୋଗୁଁ ଗାଡ଼ି ଓଲଟି ପଡ଼ି-
ଥିଲା । ଦୈବକୁ ମୁଁ ସେଠାରେ ଥିଲି । ଗାଡ଼ିକୁ
ଧରିପକାଇ ମୋ ଶକ୍ତି ଦେଇ ସଳଖ କରି-
ଦେଲି । ଜମିଦାର ଦାବଡ଼େଇଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ

ଓ ସହସ୍ର ଡାକ୍ତର ଧରି ପୁଣି ଗାଡ଼ରେ ବସାଇଲୁ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାଥରେ ତାଙ୍କ ଘରଯାଏ—ଅର୍ଥାତ୍ ଏଯାଏ—ଆସିଲି । କାଟରେ ସେ ମୋଠାରୁ ଆମ ଘରର ହାଲଗୁଲ ଶୁଣିଲେ । ମୋ ଜେଜେବାପା ଗ୍ରେଟିଆ ଜମିଦାର ଥିଲେ ଓ ହରିସିଂହ ପରିବାର ସହ ଆମର ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ମୋ ବାପାଙ୍କ ସମୟକୁ ଆମେ ଚରିବ ହୋଇ-ଯାଇଥିଲୁ । ହରିସିଂହ ମୋ ପରିଚୟ ପାଇ ମୋ ଅବସ୍ଥା ଯୋଗୁ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଓ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ମୁଁ କହିଲିକି ମୋ ବୁଦ୍ଧି ଥିଲେ ଅଦରକାରୀ ଜନସଭା ବା ମୁଁ ବେପାର କରି ଉନ୍ନତ କରିପାରିବି । ବୁଦ୍ଧି ନ ଥିଲେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଲେ ବ ସବୁ ବୁଝାଇଦେବି । ଜମିଦାର ମୋତେ କହିଲେ ସତରେ ସଦି ମୁଁ ଅଦରକାରୀ ଜନସଭା ଆୟ କରି ଦେଖାଇଦେଇ ପାରିବି, ତେବେ ସେ ମୋତେ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ କନ୍ୟାଟି

ସହ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ କିବାହ ଦେବେ ।

“ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ସତେଇ ସଂଗ୍ରହ କରି ଦୁଇ ଗାଈଲ ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ସହାୟତାରେ ସେଥିରେ ନାନା ଜନସଭା ତିଆରି କଲି, ଯଥା ଖେଳଣା, ମୁଖା, ଡାକ୍ତି, ଗିନା, ଆଦିର କେତେ କ’ଣ । ସେସବୁ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଜନସଭା ସହରରେ ବଢ଼ି ଫେଲୁ । ଯେତେବେଳେ ଜମିଦାର ସ୍ୱୟଂ ସହରକୁ ଯାଇ ମୋର କୃତରୁ ଦେଖିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ସର୍ତ୍ତ ରକ୍ଷା କରି ମୋତେ କନ୍ୟାଦାନ କଲେ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କ ପରିଲୋକ ହେଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଏ କୋଠାରେ ରହିଛି ।”

“ଭାଗ୍ୟର ବିଚିତ୍ର ଗତି ସାଜକୁ ତୁମର ଦୃଢ଼ ନିଷ୍ଠା ଓ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ମିଶି ଏ ମଧୁର ଘଟଣା ସମ୍ଭବ ହେଲା !” କହିଲେ ରାମବ.କୁ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରର ଅନୁରୋଧ ଏଡ଼ାଇ ନ ପାରି ରାମ-ବାବୁ ସେହିନ ତା’ ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ସଦାଚାରୀ

ରମାନାଥ ଥିଲେ ଜଣେ ଧନଲୋକ । ଦିନେ ଉପକାର ଭୁଲିପାରିବି ନାହିଁ । ଦୟାକରି
ଫିଆ ପରେ ସେ ଘରକୁ ଏକା ଫେରୁଥିବା ମୋତେ ମୋ ଘରେ ଛୁଡ଼ିଆସ ।”

ବେଳେ ଦୁଇଭାଇଜଣ ତାକୁ ତାଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରି, ଛୁଇଁ ଦେଖାଇ ତାଙ୍କର ସବୁ ଟଙ୍କା ଓ ମୁଦି ଜବରଦସ୍ତ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ । ସେମାନେ ରମାନାଥଙ୍କୁ ଛୁଡ଼ିଦେବା ମାତ୍ରେ ସେ ଚିତ୍କାର କଲେ, “ରକ୍ଷାକର, ରକ୍ଷାକର ।”

ଏହି ସମୟରେ ପାଟି ଶୁଣି ହଠାତ୍ ଜଣେ ଯୁବକ କାନ୍ଦୁ ଆସି ତାକୁମାନଙ୍କ ଦହତ ମାଡ଼-ଗୋଳ କରି ତାଙ୍କୁ ଚଢ଼ିଦେଲା ଓ ବୁଡ଼ା ରମାନାଥଙ୍କୁ ଚକ୍ର ହାତ ଧରି ଉଠାଇଲା ।

ରମାନାଥ ସେହି ଯୁବକକୁ ହାତଯୋଡ଼ି କହିଲେ, “ପୁଅ, ତୁମେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ନ ଆସିଥିଲେ ସେମାନେ ଛୁଇଁମାରି ମୋତେ ମାର-ପକାଇଥାନ୍ତେ । ମୁଁ ଜୀବନରେ ତୁମର ଏ

“ମହାଶୟ, ଆପଣ ଏ କ’ଣ କହୁଛନ୍ତି ? ଆପଣ ଜଣେ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି । ବିପଦ-ବେଳେ ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ତ ଧର୍ମ । ବୁଲନ୍ତୁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଘରେ ଛୁଡ଼ି ଆସିବି ।” ଯୁବକ ବିନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲା ।

ବୟାରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ରମାନାଥ ବହୁତ କିଛି ଖବର ଯୁବକ ବିଷୟରେ ତାକୁ ପଚାରି ବୁଝି-ନେଲେ । ଯୁବକର ନାମ ଥିଲା ପ୍ରୟାସ । ପିଲା-ଦିନୁ ତା’ର ମା’ବାପା ମରିଯାଇଛନ୍ତି । ଗାଁବାଲ ଓ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କ ପାହାଘ୍ୟରେ ସେ ପଢ଼ାପଢ଼ି କରୁଛି । ଏବେ ଚାକିରିଟିଏ ଖୋଜି ଏ ଗାଁକୁ ଆସିଥିଲା । ହେଲେ ଏବେ କେଉଁଠି ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ରହିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ପାଉନ ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚି ରମାନାଥ ତାଙ୍କ ଝିଅକୁ ସବୁ ଘଟଣା ଶୁଣାଇ କହିଲେ, “ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଠିକ୍ ସମୟରେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ନ ଥିଲେ ଏବେ ମୋର ଶବ ଏଠାକୁ ଆଣା ହୋଇଥାନ୍ତା ।”

ରମାନାଥଙ୍କ ଝିଅ କଲ୍ୟାଣୀର ଆଖି ଲୁହରେ ଛଳଛଳ ହୋଇଉଠିଲା । ସେ କହିଲା, “କେତେ ଥର ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହିଛି ଅନ୍ଧାର ହେବା ପରେ ଏକା ଯିବାଆସିବା କରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋ କଥା ମାନିବେ ନାହିଁ । ଆଜି ମୋର ଶ୍ରେୟାବଳରେ ଆପଣ ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି ।” ତା’ପରେ ସେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତା ଦେଖାଇଲା ।

“ଏବେ ମୁଁ ଯାଏ ।” ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କହିଲା ।

“ଆରେ, ଏ କି କଥା ? ଏ ଅନ୍ଧାରରେ ପୁଣି ତୁମେ ବସା ଖୋଜି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିବ ? ତୁମେ ତ ଆମର ଅତିଥି ।” ରମାନାଥ କହିଲେ ।

କଲ୍ୟାଣୀ ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବଖରା ସଜା କରିଦେଲା ।

ଖାଇବସିବା ବେଳେ ରମାନାଥ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ କହିଲେ, “ପୁଅ, ମୋ ପାଖରେ ଲକ୍ଷେଟଙ୍କାର ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ମୋର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ କଲ୍ୟାଣୀକୁ ଏକ ସଦାଶୁର ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ବଦାଡ଼ ନ ଦେଇଛି ସେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଶାନ୍ତ ପାଇପାରିବି ନାହିଁ ।”

ତା’ପରଦିନ ସକାଳୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ରମାନାଥକୁ କହିଲା, “ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା, ଏବେ ମୁଁ ଯାଉଛି, କୌଣସି ରୁକରର ସନ୍ତାନ କରିବି ।”

“ଆଉ ଖୋଜିବାର ଅଛି କ’ଣ ? ଭାବନା ଅସେ ତୁମକୁ ରୁକର ମିଳିଗଲା । ଏ ଗାଁରେ ମୋର ରୁରେଟି ଲୁଗା ଦୋକାନ ଅଛି । ଗୋଟିଏ ଦୋକାନର ଦେଖାଶୁଣା କରିବା ଦାୟିତ୍ବ ମୁଁ ତୁମକୁ ଦେଲି ।” ରମାନାଥ କହିଲେ ।

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଯେତେ ଅନିଚ୍ଛାର ସହିତ ତାଙ୍କ କଥା ରଖିଲା । କଲ୍ୟାଣୀ ଶୁଣିଲା ବାପାଙ୍କର ଭଲ ବୁଦ୍ଧି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସବୁବେଳେ ଘରେ ରହୁ

ତାହା ମଧ୍ୟ କଲ୍ୟାଣୀ ଗୁଡ଼ ନ ଥିଲା । କାରଣ ରମାନାଥଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ସେ କଲ୍ୟାଣୀ ସହିତ ଭଲ ବ୍ୟବହାର କରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ନ ଥିବା ବେଳେ ନାନାରକମ ବ୍ୟବହାର କରି କଲ୍ୟାଣୀକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । କଲ୍ୟାଣୀ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ବିରକ୍ତ ହେଉଥାଏ ।

ଦିନେ କଲ୍ୟାଣୀ ବାପାକୁ ପଚାରିଲା, “ବାପା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଆମ ଘରେ କେତେଦିନ ରହିବ ? ତା’ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଅଲଗା ଘରର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରନ୍ତୁ ।”

“ତା’ ବି ଠିକ୍ । ଜଣେ ବାହାର ଲୋକ ଗ୍ରାମରେ ସେ ଆଉ କେତେ ଦିନ ରହିପାରିବ ଆମ ଘରେ ? ସେ ଗୋଟିଏ ସଦାଶୁଣ୍ଠ ପିଲା । ମୁଁ ଶୁଦ୍ଧ ତୋ ସହିତ ତା’ର ବିବାହ ଦେଇ ତାକୁ ଘରକୁଆଁ କରି ରଖିବି । ତୋର ମତ କ’ଣ ?” ରମାନାଥ ପଚାରିଲେ ।

ଏ କଥା ଶୁଣି କଲ୍ୟାଣୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ସେ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଏ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି । ଏ କଥା କଲ୍ୟାଣୀକୁ ଅପମାନଜନକ ଲାଗିଲା । ସେ ତା’ର ଜଣେ ସାଙ୍ଗର ଗ୍ରାମ ରଜେଶକୁ ବିବାହ କରିବ ବୋଲି ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଏ କଥା ବାପାଙ୍କୁ କେବେ

ଜଣାଇ ନ ଥାଏ । କାରଣ ରଜେଶର ଜାତି ତାଙ୍କ ଜାତିଠୁ ଭଲ ।

କଲ୍ୟାଣୀ ବାପାକୁ ପଚାରିଲା, “ଆପଣ କିପରି ଜାଣିଲେ ଯେ ସେ ସଦାଶୁଣ୍ଠ ?”

ରମାନାଥ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, “ମୁଁ ମଣିଷର ପ୍ରକୃତି ଜାଣେ । ଆସନ୍ତା ମାସରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସହିତ ତୋର ବିବାହ ହେବ । ଏ କଥା ନିଶ୍ଚିତ ।”

ବାପାଙ୍କ ମୁହଁରେ କୌଣସି କଢାକଥା କହି ନ ପାରି ସେ ବାହାରକୁ ଆସିଲା । ଦେଖିପାରିଲା କାନ୍ଦୁ କଢ଼ରେ ଠିଆହୋଇ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସେମାନଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣୁଥିଲା । କଲ୍ୟାଣୀକୁ ଦେଖି ନିଜ ବଖରୁ ଭିତରକୁ ଚୁପ୍ କରି ପଶିଗଲା ।

ସେଦିନ ରାତିରେ କଲ୍ୟାଣୀ ଶୋଇପାରିଲ ନାହିଁ । ଭାବିଲା ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ରାଜେଶ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବ । ଏଇ ସମୟରେ ହଠାତ୍ ସେ ଶୁଣିଲା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ରହୁଥିବା ବଖରା ଭିତରୁ ଚିତ୍କାର । କଲ୍ୟାଣୀ ଚେଇଁଥିଲା । ସେ ସେଠାକୁ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଦେଖିଲା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଖଟ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ପଟକୁ ଉଠିବସିଛି ଅନ୍ୟ ପଟରେ ଧଳା ବିଲେଇଟାଏ ବସିଛି । କଲ୍ୟାଣୀକୁ ଦେଖି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କହିଲା, “ତାକୁ ଚଡ଼ିଦିଅ ।”

“ସେ କିଛି କରିବ ନାହିଁ, ପୋଷା ବିଲେଇ ।” ଏ କଥା କହି କଲ୍ୟାଣୀ ବିଲେଇକୁ ହାତରେ ଉଠାଇନେଲା ।

“ମୁଁ ବିଲେଇକୁ ଦୂଷା କରେ, ତା’ମାନେ ଦୁହେଁ ସେ ମୁଁ ଡରେ ।” ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କହିଲା ।

କଲ୍ୟାଣୀ କିଛି ନ କହି ବିଲେଇକୁ ହାତରେ ଧରି ଚାଲିଗଲା । ପରଦିନ କଲ୍ୟାଣୀ ରାଜେଶକୁ ସବୁକଥା କହିଲା । “ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମୋ ବାପାକୁ ଜାଲରେ ପକାଇଛି । ଯିଏ ବିଲେଇ ଦେଖି ଡରୁଛି ସେ ନିପରି ତାକୁକ ପାଖରୁ ବାପାକୁ ରକ୍ଷା କଲା ?” ସେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

“ମୁଁ ଏସବୁ ରହସ୍ୟର ସନ୍ଧାନ କରିବି । କିନ୍ତୁ ତା’ପୁଅରୁ ଆମକୁ କିଛି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।” ଏ କଥା କହି ରାଜେଶ କିଛି କଥା ରୁପ୍ ରୁପ୍ କଲ୍ୟାଣୀକୁ କହିଲା ।

ପରଦିନ କଲ୍ୟାଣୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ କହିଲା, “ମୁଁ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଥିବା କାମାକ୍ଷୀ ମନ୍ଦିରକୁ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ମୋ ସହିତ ତୁମେ ଯିବ କି ?”

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହୋଇ ତା’ ସହିତ ଗଲା । ଦେବାଦର୍ଶନ ଶେଷ କରି ପାହାଡ଼ରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ବେଳକୁ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲାଣି । ପୁଅ ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ରାଜେଶ ଗୋଟିଏ ଗଛ ଉଡ଼ାଡ଼ରୁ ଚଢ଼ିକରି ବାହାରି କଲ୍ୟାଣୀ ବେଳରୁ ହାର ଛୁଣ୍ଡାଇ ନେଲା ।

କଲ୍ୟାଣୀ ଚିତ୍କାର କଲା—“ସ୍ବେଚ୍ଛାକୁ ଧରି, ଏ ହାର ତ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ।” ରାଜେଶ ପଳାଇବାର କିଛି ଚେଷ୍ଟା କରୁନାହିଁ ।

ହାତରେ ହାର ଧରି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ ପଚାରୁଛି, “ଏଇ ! ମୋତେ ଧରିବୁ ? ଆସ ତ ଦେଖି, ତୋ ଗଳା ମୋଡ଼ି ପାଡ଼ାଡ଼ି ତଳକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବି ।”

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଏପରି ଧମକ ପାଇ ମଧ୍ୟ ନିଜ ସ୍ଥାନରୁ ଟିକିଏ ବି ହଲିଲା ନାହିଁ । ଡରରେ ତାହାର ଆତ୍ମାଦମସ୍ତକ ଥରୁଥାଏ । କେନ୍ଦ୍ର ରସ୍ତାରେ ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ରାଜେଶ ସେଠାରୁ ବୁଲିଗଲା ।

“ସୁନାହାର ତ ଗଲ, ଘାହାଡ଼େଉ ପ୍ରାଣ ରହିଗଲା ! ବୁଲ ବୁଲ ।” କଲ୍ଲାଣୀ କହିଲା ।

ପରଦିନ କଲ୍ଲାଣୀ ଯେତେବେଳେ ରାଜେଶ ଘରେ ପହଞ୍ଚେ, ସେ କହିଲା, “ଏବେ ପୂର୍ଣ୍ଣ-ରୂପେ ପ୍ରମାଣ ହୋଇଗଲା କି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଏକ ଶ୍ଵରୁ ବ୍ୟକ୍ତି । ତୁମ ବାପାକୁ ଡକାୟତ ଧରିବା ନାଟକ ରଚନା କରି ସେ ତୁମ ଘରକୁ ଆସିଛି କେବଳ ସମ୍ପତ୍ତି ଲୋଭରେ । ମୁଁ ତା’ର ଏ ଶେଳ ବଦ କରୁଛି । ତୁମେ ଗୋଟାଏ କାମ କର ।” ତା’ପରେ ରାଜେଶ କଲ୍ଲାଣୀକୁ କିଛି ଉପାୟ ବତାଇଲା ।

ପରଦିନ ରାଜେଶ ରମାନାଥଙ୍କୁ ଦେଖାକରି କହିଲା, “ମହାଶୟ, ମୋ ନାମ ରାଜେଶ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଭଲ ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ କଥା କହିବି । ଯେଉଁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ ଆପଣ ଜ୍ଞାଇଁ କରିବାକୁ ବସିଛନ୍ତି ତା’ର ପ୍ରକୃତ ରୂପ ଦେଖିବେ ଆସନ୍ତୁ ମୋ ସହକ ।”

ସେ ରାଜେଶ ସହିତ ଗଲେ । ଏଣେ ଅନ୍ଧାର ହେବା ପରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଘରକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ କଲ୍ଲାଣୀ କହିଲା, “ତୁମକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଦୁଇ-ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଆସିଥିଲେ । କହୁଥିଲେ କି ସେମାନେ ତୁମର ବଡ଼ ଉପକାର କରିଛନ୍ତି । ଭାବର ପାଉଣୀ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ପାଇ-ନାହାନ୍ତି । ଦୁହେଁ କହିଛନ୍ତି ତୁମେ ଶୀଘ୍ର ତାଙ୍କୁ ଦେଖାକର ।” ଏକଥା କହି କଲ୍ଲାଣୀ ରାଜେଶ ଘରଆଡ଼କୁ ସ୍ଥାନ ଦେଖାଇ ଦେଲା ।

ଏ କଥା ଶୁଣି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲର ମୁହଁ ଫିକା ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ରାଜେଶ ଘରଆଡ଼କୁ ବୁଲିଲା । ରାଜେଶ ଘରଭିତରେ ଦୀପ ଜଳାଇ

ରମାନାଥକୁ ସାବଧାନ କରିଦେଲା, “ଆପଣ ପାଖ ଘରେ ଲୁଚିଯା’ନ୍ତୁ । ସେ ଆସୁଛି । ଆଉ ତା’ କଥା ମନଦେଇ ଶୁଣନ୍ତୁ ।”

ଘରଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ମାତ୍ରେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଅନ୍ଧାରରେ ମଣିଷ ଆକୃତି ଦେଖିପାରିଲା ଓ ଶଶିଯାଇ କହିଲା, “ତୁମେମାନେ ତ ଭାରି ବଦମାସ୍ ! କାହିଁକି ମୋ ଭାବି ଶୁଣୁରଘରକୁ ଯାଇଥିଲ । ସେମାନେ ଚିତ୍ରିପାରିଥିଲେ ତ କଥା ସରିଥିଲା ? ତୁମ କାମର ପୁରସ୍କାର ଖୁବ୍ ଦେଇଛି । ପୁଣି ଚାହିଁ ତ ମୋର ବବାହ ପରେ ବୁଢ଼ାଠୁ ସବୁ ସମ୍ପଦ ନେବା ପରେ ତୁମକୁ କିଛି ଦେବ । ଏବେ କିଛି ନାହିଁ । କିଛିଦିନ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରୁହ । କିନ୍ତୁ ଏ ଭିତରେ ତୁମେ-ମାନେ ଏଠାକୁ ଆସିଲେ କାଣିକଉଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ପାଇବ ନାହିଁ ।” ପ୍ରଫୁଲ୍ଲର ଧମକ ସମାପ୍ତ ହେବା ମାତ୍ରେ ଦୀପ ଜାଳ ଘରଭିତରୁ ବାହାର-ଆସିଲେ ରାଜେଶ ଓ ରମାନାଥ ।

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପ୍ରଥମେ କାବା ହୋଇ ନୁହେଁ ଅନ୍ଧାର ରହିଲା । ତା’ପରେ ଦେଖାଗଲା ସେ ଥରୁଛି । କପାଳରେ ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ହୋଇ । ରାଜେଶ ହସିଉଠିଲା ଓ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ ଝିକିନେଇ କହିଲା, “ବାଃ, ବେଶ୍ ବାହାଦୁର ଅଛ ବୋଲିବାକୁ ହେବ ।”

କଲ୍ୟାଣୀ ମଧ୍ୟ ସେତିକିବେଳେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି କହିଲା, “ବାପା, ତୁମେ ଏଇ ଦଗାବାଜକୁ ସଦାବୁଝ କହୁଥିଲ । ଏବେ ରାଜେଶ ନ ଥିଲେ ଆମ ଅବସ୍ଥା କ’ଣ ହୋଇଥା’ନ୍ତା ?”

ରମାନାଥ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକୁ ଦୃଶାର ସହିତ ଚାହିଁ କହିଲେ, “ମୋ ସନ୍ତୁଷ୍ଟରୁ ଦୂରକୁ ଯା, ନ ହେଲେ ସିପାହି ଡାକି ଧରାଇଦେବ ।” ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ତଳକୁ ମୁହଁକରି ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ସେ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଲା । ତା’ପରେ ରମାନାଥ ରାଜେଶର ସତ୍ସାହସରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାକୁହିଁ ନିଜର ଜ୍ଵାରି କରିବେ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ କଲେ ।

ଇଚ୍ଛାପୂରଣ !

ଶାରଦା ବୋଲି ଜଣେ ବଧୂବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ମାଣିବାଟା କ'ଣ ସମ୍ଭାଷଣ ଦେବ ?”

ଥାଏ । ତା’ର ପୁଅ ଆନନ୍ଦ କିଛିଦିନ ପୂର୍ବେ ବ୍ୟାଧି କରୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଶାରଦା ଏତେ ଲୋଭା ଓ କଞ୍ଜୁସ ଥିଲା ଯେ ଆନନ୍ଦର ଶ୍ଵଶୁର-ଠାରୁ ନାନା ଉପାୟରେ ଟଙ୍କା ସୁନା ଆଦାୟ କରିକରି ତାକୁ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ କରିସାରିଥାଏ ।

ଆନନ୍ଦ ଶ୍ଵଶୁରଘରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଦିନେ ଶାରଦା ତାକୁ ଏକାନ୍ତରେ ଡାକି କହିଲା, “ପୁଅ, ଏଥରକ ଶ୍ଵଶୁର ପାଖରେ ସୁନାମୁଦ୍ରଟିଏ ଦାବି କରିବୁ । ତୁ ତ ନୂଆ ବ୍ୟାଧି, ତେଣୁ ତୋ ଇଚ୍ଛା ନିଶ୍ଚୟ ସେମାନେ ପୂରଣ କରିବେ ।”

ଆନନ୍ଦ ଟିକିଏ ଚିଡ଼ିଉଠି କହିଲା, “ମା, ମୋ ବ୍ୟାଧିରେ ଶ୍ଵଶୁର ଗୁଡ଼ାଏ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଛନ୍ତି । ଏବେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ରୁଣ ଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ କରିନାହାନ୍ତି । ସୁଖୀ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସୁନାମୁଦ୍ର

“ପୁଅ, ମୁଁ ତୋ ହାତରେ ସୁନାମୁଦ୍ର ପିନ୍ଧି-ଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ମା’ର ଇଚ୍ଛାକୁ ପୁଅ ପୂରଣ କରେ । ସ୍ତ୍ରୀର ଇଚ୍ଛାକୁ ସ୍ୱାମୀ ପୂରଣ କରେ ।” ଶାରଦା କହିଲା ।

ଆନନ୍ଦ ମା’ କଥା ମାନିଗଲା । ସାପାବଳୀକୁ ସେ ତା’ ହାତକୁ ଧରି ଶ୍ଵଶୁରଘରକୁ ଗଲା । ଉତ୍ସବ ଶେଷ ହେବାର ବୃତ୍ତିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସେଠାରେ ରହି ତା’ପରେ ପଞ୍ଚମିଦିନ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିଆସିଲା ।

ପୁଅ ହାତରେ ସୁନାର ମୁଦ୍ର ଦେଖି ଶାରଦା ଖୁବ୍ ଖୁସୀ ହୋଇଗଲା । ମୁଦ୍ରକୁ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦ କଲା ମଧ୍ୟ ।

କିଛିଦିନ ବତିଗଲା । ଦିନେ ଶାରଦା ଆନନ୍ଦକୁ ପଚାରିଲା, “ପୁଅ, ମୁଁ ଟଙ୍କା ଭିତରେ

ହଜାରେ ଟଙ୍କା ଲୁଗା ରଖିଥିଲି; ଏବେ ପାଉନାହିଁ । ସେ ଟଙ୍କା ତୁ ନେଇଛୁ କି ?”

ଏକଜ ଟଙ୍କା ଶାରଦା ପୁଅବାହାଦରରେ ଦାବି କରି ପାଇଥିବା ଯୋତୁକର କିଛି ଅଂଶ ।

“ହଁ ମା, ମୁଁ ଶୁଶୁରଙ୍କର ଯିବାବେଳେ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ନେଇ ଯାଇଥିଲି । ଆଗରୁ ମୁଁ କିଛି ନ ଥିଲି କି ଶୁଶୁରଙ୍କର ଅର୍ଥକ ଅବସ୍ଥା ଶୋଚନୀୟ ? ଆଉ ତୁ ତ ମୋ ହାତରେ ମୁଦ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲୁ । ମୁଁ ଯାହା ଶୁଣୁଥିଲି, ସେଇଆ ହେଲା । ଶୁଶୁରଙ୍କର ସେହି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମୁଁ ଆମରି ଟଙ୍କାରେ ମୁଦ ବନେଇ ନେଇଆସିଲି ।” ଆନନ୍ଦ କହିଲା ।

ଶାରଦା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା, “ଆରେ ମୋ ଟଙ୍କାରେ ମୁଦ କରିବାକୁ ତୋ ମନ ଚଲା କିମିତି ?”

“ମା, ତୁ ହିଁ କହିଥିଲୁ ଯେ ମା’ର ଇଚ୍ଛାକୁ ପିଲାମାନେ ପୂରଣ କରିବୁ !” ଆନନ୍ଦ ପଚାରିଲା । ରହିଲା ।

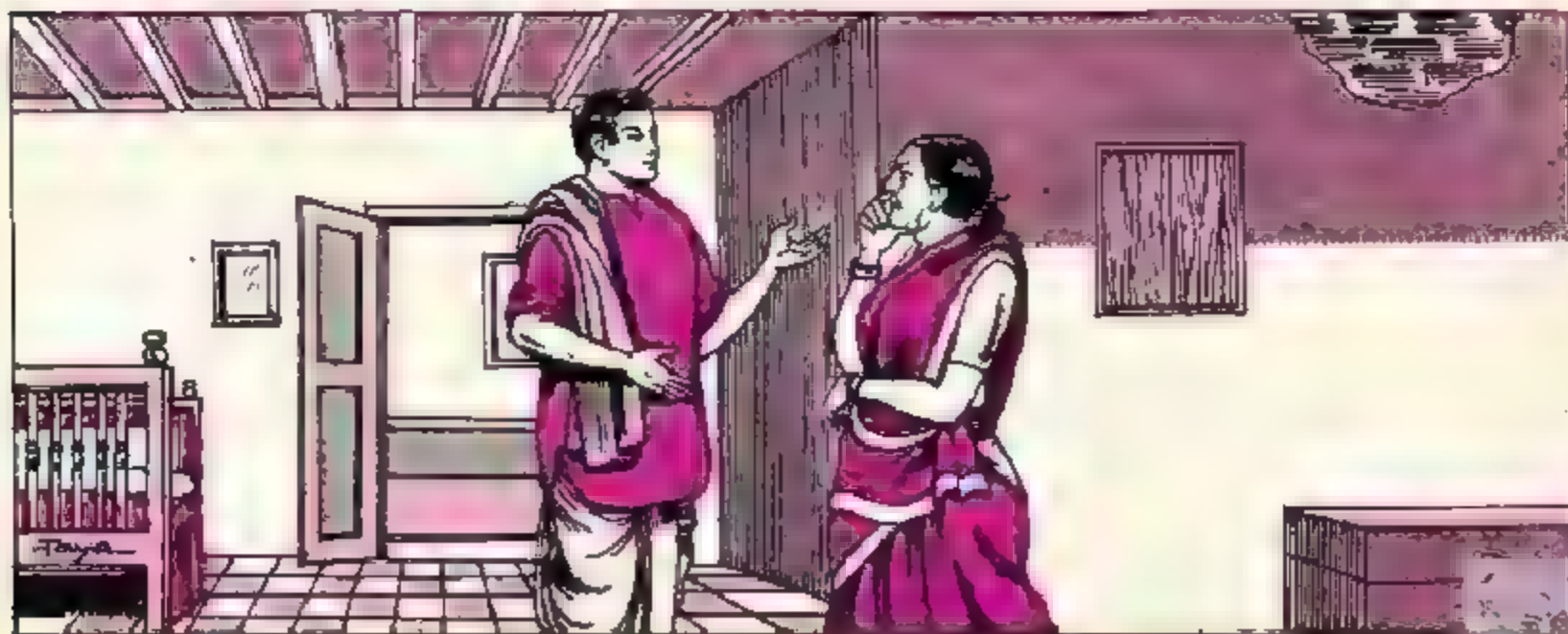
“ଆଜ୍ଞା ଠିକ୍ ଅଛି । ତୁ ମୋ ଇଚ୍ଛା ଏଇଭଳି ପୂରଣ କରିଛୁ ? ଏବେ ସେ ମୁଦକୁ ବିକି ମୋ ଟଙ୍କା ମୋତେ ଆଣିଦେ ।” ଶାରଦା କହିଲା ।

“ମା, ତୁ କ’ଣ ଭାବୁଛୁ ସେ ମୁଦ ଏବେ ବି ମୋ ପାଖରେ ଅଛି ? ତୋ ବୋହୂ ରେଶମ ଶାଢ଼ି ପିନ୍ଧିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା । ତେଣୁ ମୁଦ ବିକି କରି ଶାଢ଼ି ନେଇଆସିଲି ।” ଆନନ୍ଦ ବୁଝାଇଲା ।

“ଆନନ୍ଦ, ତୁ ଇଏ କ’ଣ କଲୁ ?” ଏ.କଥା କହି ଶାରଦା ମୁଣ୍ଡ ପିଟିଦେବାକୁ ବସିଲା ।

“ମା’, ତୁ ନା କହିଥିଲୁ କି ସ୍ତ୍ରୀର ଇଚ୍ଛା ସ୍ବାମୀ ପୂରଣ କରିବା ଉଚିତ ?” ଆନନ୍ଦ ଓଲଟା ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

ଏ ପ୍ରଶ୍ନର କିଛି ଉତ୍ତର ଆଉ ଶାରଦା ପାଇଁ ନ ଥିଲା । ସେ ବହୁତ ଭାବି ଭାବି ଅଗତ୍ୟା ମାରବ ପିଲାମାନେ ପୂରଣ କରିବୁ !” ଆନନ୍ଦ ପଚାରିଲା । ରହିଲା ।

*G*G*G/*G*G*G*

ସିନ୍ଧୁ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏକ ଅଶ୍ରୁଦମ୍ଭିତ ରୂପେ
ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କିଛି କାଳ ବାସ କରିବା
ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ ।
କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ଶିଶୁପୁତ୍ରଟିକୁ ସେ-
ମାନେ ଅରଣ୍ୟ ଭିତର ଦେଇ ବହୁମାନ ନଦୀ
କୂଳରେ ଗୁଡ଼ିଦେଇଗଲେ ।

କଳ କଳ ନୟା ବନ୍ଧ ଚାଲିଥାଏ । କୁଳବର୍ତ୍ତୀ
ସୁଷ୍ମଲତାମାନେ ସେ ସୁକୁମାର ଶିଶୁକୁ ଦେଖି
ତା' ଉପରକୁ ମୃଦୁମୃଦୁ ପବନରେ ଢଳିପଡ଼ୁ-
ଥାନ୍ତି । ପକ୍ଷୀମାନେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଥାଇ ଶବ୍ଦ
ଶବ୍ଦ ବଣ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଦିବ୍ୟ ଶିଶୁର
ଉପସ୍ଥିତିରେ ଆନନ୍ଦ ଓ ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କରୁ-
ଥାନ୍ତି ।

କେତେକ ପରେ ଅରଣ୍ୟ ଉପର ଦେଇ ଆକାଶମାର୍ଗରେ ଗତି କରୁଥିବା ଏକ ବିଦ୍ୟାଧର ତମ୍ବୁଳ ଆସି ସେ ଶିଶୁ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ଚତୁର୍ଥଶତାବ୍ଦୀ ଦୁର୍ଦ୍ଦେ ସେଠାରେ ଅବତରଣ କଲେ । ବିଦ୍ୟାଧରଟିର ନାମ ତମ୍ବୁଳ ଏବଂ ବିଦ୍ୟାଧର ନାମ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ । ତମ୍ବୁଳ ସେହି ଅସାଧାରଣ ତେଜସ୍ବୀ ଶିଶୁଟିକୁ ଉଠାଇନେଇ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ହାତରେ ଦେଲେ । ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ବାୟୁ-ବିଗଳିତା ହୋଇ ବାରଂବାର ଶିଶୁକୁ ଚୁମ୍ବନ କଲେ ଏବଂ ତମ୍ବୁଳକୁ ପଚାରିଲେ, “ଏ ଶିଶୁ କିଏ ? ଏଠାରେ କିଏ ଏହାକୁ ପରିତ୍ରାଣ କରି ଯାଇଥାଇପାରେ ?”

ଦମ୍ଭିକ ପୁଲକିତରେ ବାଉଁଶର ଶିଖଟିକୁ

ନିଶ୍ଚୟ କରୁଥାନ୍ତି । ସେ ଅପରୂପ ଶିଶୁ ଯେ କୌଣସି ସାଧାରଣ ନରନାରୀଠାରୁ ସମ୍ଭବ ଦୁହେଁ ଏ କଥା ସେ ବୁଝିପାରୁଥାନ୍ତି ।

“କିଏ ଏହାର ଜନକ ଜନମା ?” ମଦଳସା ପୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

“ମୋ ପକ୍ଷରେ ସେ କଥା କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ପଚାରିଲେ ସେ ହୁଏତ କହି ପାରିବେ ।” ଚମ୍ପକ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ତତ୍ପରେ ଦୁହେଁ ଶିଶୁଟିକୁ ଧରି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସମୀପରେ ଉପସାଦ ଦେଲେ ।

“ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ତମସା ନଦୀ କୂଳରୁ ଆମେ ଏ ଶିଶୁକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିଛୁ । ଏହାର

ପରିଚୟ କ’ଣ ଆମେ ଜାଣୁନା । ଆପଣ କହିଲେ ଆମେ ଏହାକୁ ପ୍ରୀତିଭରେ ଲଳନ-ପାଳନ କରିବୁ ।” ଚମ୍ପକ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ କହିଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଶିଶୁଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲେ । ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ରହସ୍ୟମୟ ହସ ପୁଟିଉଠିଲା ।

“ଏ ଶିଶୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କ ସନ୍ତାନ । ଯଯାତିଙ୍କ ପୁତ୍ର ଭୃଷ୍ମ ଏ ସନ୍ତାନର ଦାୟିତ୍ବ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦେଲା ବଧୂର ବିଧାନ । ତୁମେ ଯାଇ ଭୂରନ୍ତ ଏହାକୁ ତମସା ଝରରେ ଛୁଡ଼ିଦେଇ ଆସ । ନ ହେଲେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଇଚ୍ଛିତ ଅନୁଯାୟୀ ଭୃଷ୍ମ ଅବଳମ୍ବେ ଆସି ଏଠାରେ ପଡ଼ିଥିବେ ।” ଇନ୍ଦ୍ର ବୁଝାଇଦେଲେ ।

“ସତେ ? ବଧୂର ବିଧାନ କ’ଣ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ? ଭୃଷ୍ମ ଏ ଶିଶୁର ଦାୟିତ୍ବ ନ ନେଇ ଆମେ ନେଲେ କିଛି କ’ଣ ?” ମଦଳସା ପଚାରିଲେ ।

ଚମ୍ପକ ମଧ୍ୟ ଭ୍ରବବିଚଳିତ ହୋଇ କହିଲେ, “ଏହାର ଯେପରି ତତ୍ତ୍ବ ନେବା ବିଧେୟ ଆମେ ସେଥିରେ ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର ସୁଟି କରିବୁ ନାହିଁ, ଏ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଉଛି ।”

“ବିଦ୍ୟାଧର’ ହୋଇ ତୁମେ ଦୁହେଁ ବଧୂର ବିଧାନକୁ ଆନ କଲା ଭଳି କଥା କହୁଛ କିପରି ? ଶିଶୁଟିକୁ କିଛି ସମୟ ସକାଶେ ବଣ ଭିତରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥ ନେଇଆସିବା ଦେଲା ତୁମ ପାଇଁ ବଧୂର

ବଧାନ । କାରଣ ଦଳେ ମଉଡ଼ପ୍ରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ
ନୟାକୁଳକୁ ସେମାନଙ୍କ ପିତାପା ନିବାରଣ
କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆସିଛନ୍ତି । ତେବେ ସେମାନେ
ଫେରିଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲେଣି । ଯାଅ ।
ଶିଶୁକୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ଆଣିଛ, ସେହୁଠାରେ
ଥୋଇଦେଇ ଆସ ।” ଇନ୍ଦ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ।

ତମିଳ କାଳବଳମ୍ବ ନ କରି ଶିଶୁଟିକୁ ଯେଉଁ
ସ୍ଥାନରୁ ଉଠାଇଆଣିଥିଲେ ପୁଣି ସେହୁଠାରେ
ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲେ ।

ଭୁବଂସୁଙ୍କ ଆଗରେ ଯଥା ସମୟରେ ଆବ-
ର୍ତ୍ତ ହେଲେ ବସ୍ତୁ । ଭୁବଂସୁ ଗଭୀର ଆନନ୍ଦ
ଏବଂ କୃତଜ୍ଞତାରେ ବସ୍ତୁଙ୍କ ବନ୍ଦନା ଓ ପୂଜା
କଲେ ।

ବସ୍ତୁ ଭୁବଂସୁକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, “ତୁମର
କୌଣସି ବର ଲାଗିଛି ?”

“ମୋର ଲାଗିଛି ଗୋଟିଏ ପୁଅ-ସନ୍ତାନ ।”
ଭୁବଂସୁ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଭାବରେ କେଲେ ।

“ତୁମେ ମୋହର ସନ୍ତାନକୁ ପୁଅ ରୂପେ
ପାଇବ । ତମସା ଏବଂ କାଳନ୍ଦୀ ନଦୀର ସଙ୍ଗମ
ସ୍ଥଳକୁ ଏହିକ୍ଷଣି ଚାଲିଯାଅ । ସେଠାରେ ସେ
ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟମାନ ।” ବସ୍ତୁ ଜଣାଇଲେ ।

ଭୁବଂସୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ । ବସ୍ତୁ
ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା ପରେ ସେ ଯାଇ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ ଏବଂ ସେ ଶିଶୁକୁ ଦେଖି ଆତ୍ମଲଳ

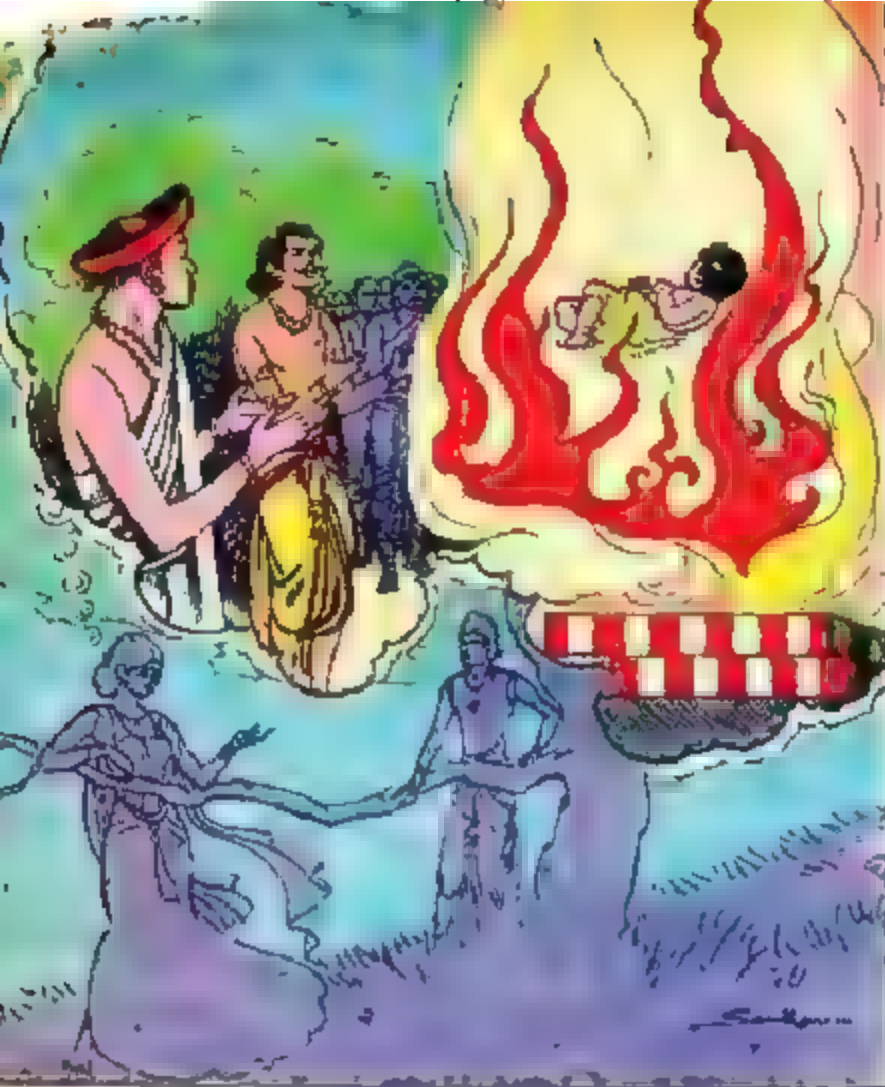

ନେତରେ ତାକୁ ଅନାଇରହିଲେ ।

“ବତ୍ସ ! ବହୁ ତପସ୍ୟା ଫଳରେ ଆଜି
ବସ୍ତୁଙ୍କ କରୁଣାରୁ ତୋତେ ପାଇଲି !” ଏହା
କହି ଭୁବଂସୁ ଶିଶୁକୁ କୋଳ କରିନେଲେ ଏବଂ
ନିଜ ନବରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲେ ।

ନଗର ବ୍ୟାପି ଉତ୍ସବ ଲାଗିଗଲା । ଗଜ-
ପ୍ରାସାଦ ଦୀପମାଳା ଓ ସୁସ୍ଥାଦିରେ ସଜ୍ଜିତ ହେଲା ।
ରାଣୀଙ୍କ ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । ଶିଶୁର
ନାମ ହେଲା ହୈନ୍ଦବ୍ଧ ତଥା ଏକଗର । ଯଥା
ସମୟରେ ହେଲା ଶିଶୁର ଅନ୍ତପ୍ରାଣନ । ହାତଶି
ବର୍ଷରେ ହେଲା ଉପନୟନ । ତା’ପରେ ଏକ
ଦିନରେ ଶିଶୁକୁ ଦିଆହେଲା ବେତଶିକ୍ଷା ଏବଂ

ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ।

ତା'ପରେ ରଜା ଭୁବନୁ ରାଣୀଙ୍କ ସହ ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ଛିର କରି ଏକସାରଙ୍କୁ ସିଂହାସନରେ ଅଭିଷିକ୍ତ କଲେ । ବଣ ଭିତରେ ଦେବୀ ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କରି କରି ରଜାରାଣୀ ସ୍ବର୍ଗବାସୀ ହେଲେ । ସେ ସମ୍ଭାଦ ପାଇ ହୈହୟ ପାଳିତ ମାତାପିତାଙ୍କର ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିହିତ୍ତ୍ୱା ସମ୍ପାନ୍ନ କଲେ । ତା'ପରେ ପ୍ରଜାଙ୍କ ମଙ୍ଗଳଜନକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମନୋନିବେଶ କଲେ ।

ତାଙ୍କ ରାଜୁତିରେ ଦେଶରେ ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳା ବିରାଜମାନ କଲା । ଦେଶ ସବୁଦିଗରୁ ସମୃଦ୍ଧିର

ସ୍ବାଦ ଉପଭୋଗ କଲା । ବଣ ପଟ୍ଟରେ ଅବଶ୍ୟ ବାନବ, ରକ୍ଷସମାନେ ରହୁଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ରଜା ଏକସାରଙ୍କ ଭୟରେ ସେମାନେ ଜନପଦରେ ଉପଦ୍ରବ କରିବାକୁ ସାହସ କରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ଦୟାଭୟ ଦେଶରୁ ପୁରୁଷର ଦୁର ହୋଇଥାଏ । ଲୋକେ ନିରାପଦରେ ବିଚରଣ କରୁଥାନ୍ତି ।

ଦିନେ ଏକସାର ରଜା କୂଳେ କୂଳେ ବହୁ ଦୂର ଭ୍ରମିଗଲେ । ଗୋଟିଏ ଛାନରେ ପୁଷ୍ପଲତା ଶୋଭିତ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କୁଡ଼ିଆ ଥିବାର ସେ ଦେଖିଲେ । ସେଠାରେ ମୁନିରୂପିମାନେ ରହୁଥିଲେ । ପ୍ରସନ୍ନଚିତ୍ତରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଏକସାର ଜଣେ ନାରୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ସେ ଥିଲେ ସୌମ୍ୟଦର୍ଶନା; କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଚିନ୍ତାରେ ସେ ବିଷଣୁ ଦିଶୁଥିଲେ ।

“ଆପଣ କିଏ ? ଦେବୀ ନା ମାନସୀ ? ଆପଣଙ୍କ ଚିନ୍ତାର ହେତୁ କ’ଣ ? ମୋତେ ଯଦି ତାହା କହିବେ, ତେବେ ତାହା ଦୂର କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚେ ଯଥା ସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିବି; ଚିନ୍ତାର ହେତୁ ଭୌତିକ ହେଉ ବା ଆଧିଭୌତିକ ହେଉ ।” ଏକସାର ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

ନାରୀଜଣକ କହିଲେ, “ମୁଁ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ରଜା ରତ୍ନ ଏବଂ ରାଣୀ ରୁକ୍ମରେଖାଙ୍କର ଅନ୍ତେବାସୀ । ମୋ ନାମ ଯଶୋବତୀ । ବହୁ ଦିନ ଧରି ରଜାରାଣୀଙ୍କର ସନ୍ତାନସନ୍ତତି ନ ଥିଲେ ।

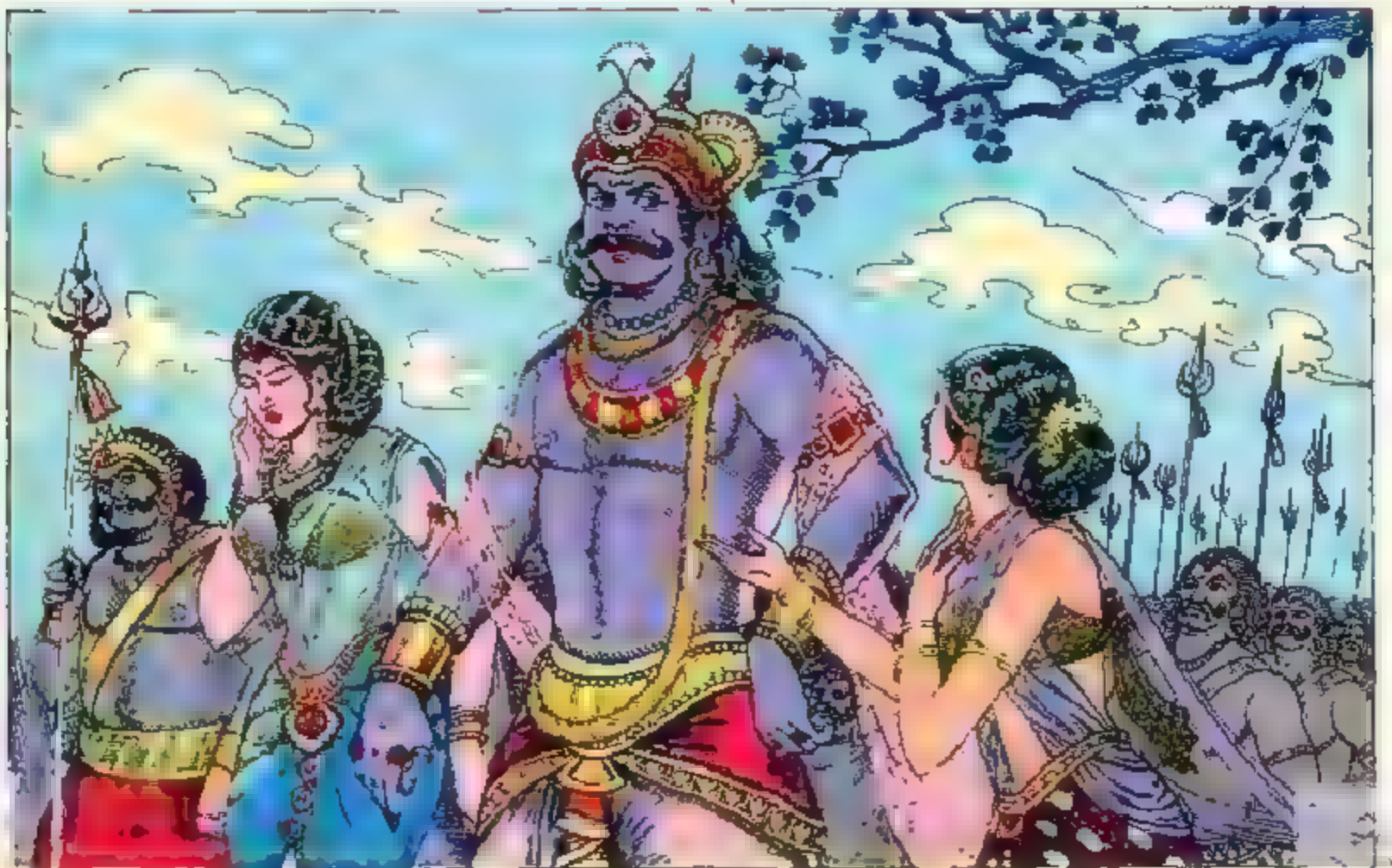

ରାଜା ଯଜ୍ଞ ଅନୁଷ୍ଠାନ କଲେ । ସୁନାର କଣ୍ଠେଇ ଭଳି କନ୍ୟାଟିଏ ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡରୁ ଉଦ୍ଭୁତ ହେଲା । ସେ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କଥା ଆଉ କ'ଣ କହିବି । ପୁରୋହିତ ସେ କନ୍ୟାର ନାମକରଣ କଲେ ଏକାବଳୀ । ରାଜାଙ୍କୁ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ କି ପୁଅକୁ ଯେପରି ନାନା ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା ଦେବା ବିଧି ରହିଛି, କନ୍ୟା ଏକାବଳୀକୁ ଯେପରି ସେ ସେହିପରି ଶିକ୍ଷା ଦେବେ ।

“ରାଜା ଓ ରାଣୀ ଆହ୍ଲାଦରେ ଶିଶୁକନ୍ୟାକୁ ପ୍ରାସାଦ ଭିତରକୁ ଘେନିଗଲେ । ଅତିରେ ରାଣୀ ଭୁଲିଗଲେ ଯେ କନ୍ୟାଟି ନିଜ ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ନୁହେଁ, ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାପ୍ତ । ସେ ସବୁ ସ୍ନେହ ଭାଳିଦେଇ ଏକାବଳୀକୁ ବଡ଼ାଇବାକୁ

ଲାଗିଲେ । ଏକାବଳୀ ଅସାମାନ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀ ।

“ମୁଁ ହେଲି ରାଜା ରତ୍ନଧ୍ୟଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କନ୍ୟା । ମୁଁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ସମବୟସୀ ତଥା ତାଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ସ୍ନେହର ସଖୀ । ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କର ଶତଦଳ ପଦ୍ମ ପ୍ରତି ଗଣ୍ଡର ଆସକ୍ତି ଥାଏ । ସେ ପଦ୍ମ ସନ୍ତାନରେ ଆମମାନଙ୍କୁ ନେଇ ପ୍ରାୟ ବଣ ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିବା ସରୋବରମାନଙ୍କ ସନ୍ତାନରେ ଆସନ୍ତି । ରାଜା ଏହା ଜାଣି ଗଡ଼ ଭିତରେ ତିନିଗୁରୁଗୋଟି ବଡ଼ ବଡ଼ ପୁଷ୍କରିଣୀ ଖନନ କରି ତହିଁରେ ପଦ୍ମଗୁଚ୍ଛ ରୋପଣ କଲେ ଓ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ କହିଲେ କି ଏଣିକି ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସରୋବରମାନଙ୍କୁ ନ ଯାଇ ସେ ଗଡ଼ ଭିତରେ ଥିବା ପୁଷ୍କରିଣୀରୁ ପଦ୍ମ ଚୟନ କରିବେ ।

କରୁଥିଲେ । ରାଜକନ୍ୟା ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଖୁସୀ ହେଲେ ଓ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଦେଖି ଖୁସୀ ହେଲେ । ରାଜକନ୍ୟା ସେମାନଙ୍କ ସହ ନଦୀରେ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା କରୁଛନ୍ତି, ଆମେ ସଖୀ-ମାନେ କୂଳରେ ଠିଆ ହୋଇଛୁ ଓ ସୈନ୍ୟ-ମାନେ ଅଦୂରରେ ଅଛନ୍ତି, ଏହି ସମୟରେ କାଳକେତୁ ନାମକ ରାକ୍ଷସ ଆସି ସତଳବଳେ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖି ମୁଁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ସତର୍କ କରିଦେଲି । ସେ ନଦୀରୁ ଉଠିଆସି ଆମ ଭିତରେ ଲୁଚିଗଲେ । ଅସ୍ପଷ୍ଟମାନେ ପଳାଇଗଲେ । ରାକ୍ଷସ ଆମ ପାଖକୁ ଆସି ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଭିଡ଼ିନେଇଯିବାକୁ ବାଡ଼ାରିଲା । ଆମ ଦେହ-ରକ୍ଷାମାନେ ଆସି ବାଧା ଦେବାରୁ ରାକ୍ଷସ ସେମାନଙ୍କୁ ଅବଲୀଳା ଟମେ ମାରିଦେଲା ।

“ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲି ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବାଦ୍ଦେଇ ମୋତେ ଧରିନେଇଯିବାକୁ ମୁଁ ରାକ୍ଷସକୁ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଲି । କିନ୍ତୁ ଫଳ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ନେଇଗଲା ।

“ମୁଁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତେ ରାକ୍ଷସ ଶତ୍ରୁତା ଉଠାଇ ମୋତେ ଓ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣରୁ ମାରିଦେବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା ।

“ମୁଁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲି । ରାଜ-

“କିନ୍ତୁ ଅଲିଅଳ ରାଜକନ୍ୟା ବଣ ଭିତରକୁ ଯିବା ଅଭ୍ୟାସ ରୁଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ସୁଯୋଗ ପାଇବା ମାତ୍ରେ ଆମମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ସେ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ବୁଲିଯା’ନ୍ତି ।

“ପରିସ୍ଥିତିର ବଣବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରାଜା ଅଗତ୍ୟା ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ନିରାପତ୍ତ ସକାଶେ ଏକଦଳ ସୂତର ସୈନ୍ୟ ନିୟୁକ୍ତ କଲେ । ରାଜକନ୍ୟା ପ୍ରାସାଦରୁ ବାହାରିବା ମାତ୍ରେ ସେ ସୈନ୍ୟଦଳ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି ।

“କିଛିଦିନ ତଳେ ଆମେ ନଦୀ କୂଳେ କୂଳେ ଏହି ମନୋରମ ସ୍ଥାନରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲୁ । ସେତେବେଳେ ଦଳେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନଦୀରେ ସ୍ନାନ

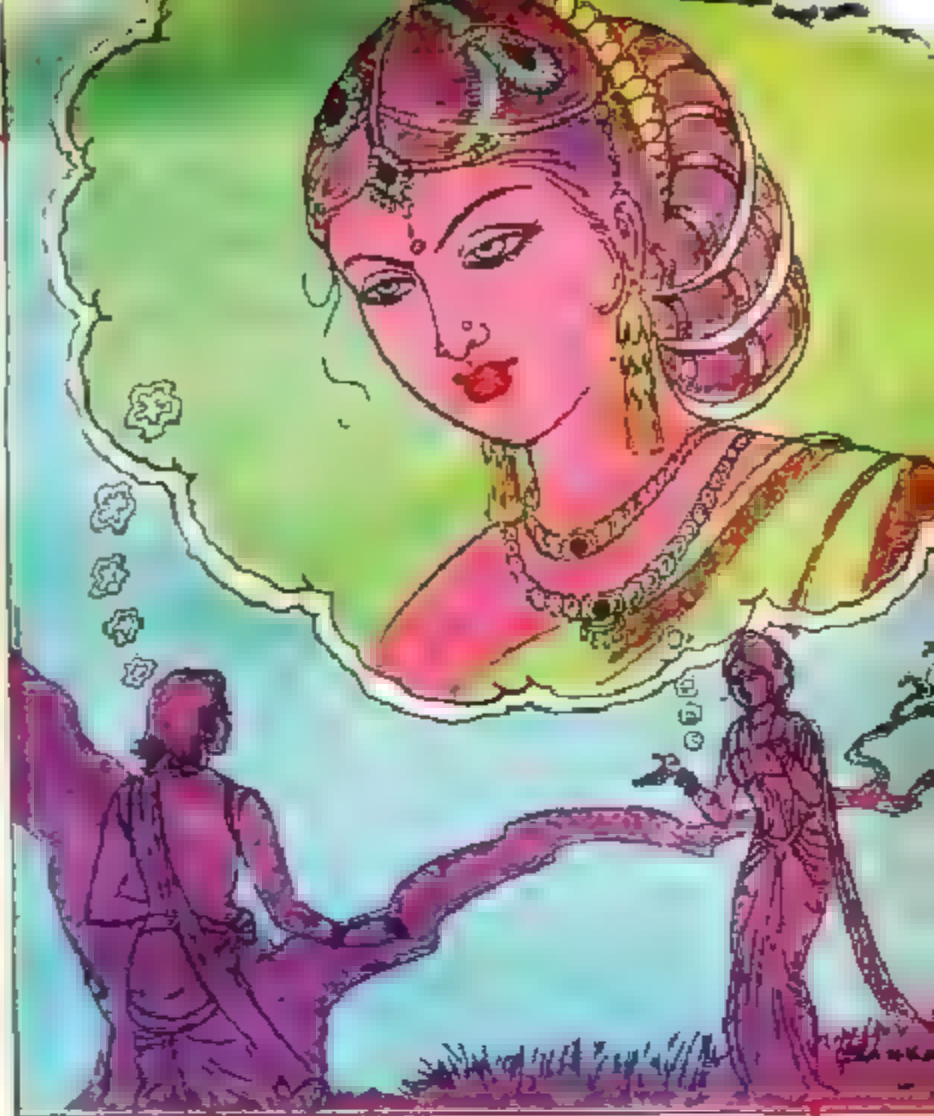

କନ୍ୟାଙ୍କ ମନରେ ଟିକିଏ ବନ୍ଦୁ ଆସିଲା ।
ସେ ମୋତେ ଧରି ରାକ୍ଷସ ସହ ଚାଲିଲେ ।

“ଦୁରରୁ ତା’ ସୁନ୍ଦର ନବର ଦେଖାଇ
ରାକ୍ଷସ କହିଲା କି ତାହା କନ୍ଦୁସୁରୀ ତୁଳନାରେ
ଉଣା ନୁହେଁ । ରାଜକନ୍ୟାକୁ ସେ ସେହି
ନବରର ରାଣୀ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । କନ୍ଦୁ ରାଜ-
କନ୍ୟା ତା’ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମ୍ମତ ହେଲେ ନାହିଁ ।

“ଆମେ ଦୁହେଁ ରାକ୍ଷସପୁରୀରେ ବନ୍ଦୀ ହେଲୁ ।
ରାକ୍ଷସ ବାରଂବାର ମୋତେ କହେ କି ମୁଁ ଯଦି
ତାକୁ ବିବାହ ହେବା ସକାଶେ ରାଜକନ୍ୟାକୁ
ସମ୍ମତ କରାଇପାରିବି - ତେବେ ସେ ମୋତେ
ବହୁତ ପୁରସ୍କାର ଦେବ । କନ୍ଦୁ ମୁଁ ବା କାହିଁକି
ସେ ଅପତେଷ୍ଟା କରିବି !

“ଶେଷକୁ ଦିନେ ରାଜକନ୍ୟା ତାକୁ ଶୁଣାଇ-
ଦେଲେ କି ତାକୁ ବିବାହ କରିବା ତାଙ୍କ
ପକ୍ଷରେ କଦାପି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କାରଣ ତାଙ୍କ
ପିତା ତାଙ୍କୁ ହୈନ୍ଦବ ନାମକ ତରୁଣ ରାଜାଙ୍କ
ସହ ବିବାହ ଦେବାକୁ ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର
କରି ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଥିଲେ ଓ ରାଜକନ୍ୟା ତାହା
ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ଥରେ ସେ ହୈନ୍ଦବକୁ
ବିବାହ କରିବାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ଅର୍ଥ
ହୈନ୍ଦବ ନ ଜାଣିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ।
ଅତଏବ ସେ ଆଉ କାହା ପତ୍ନୀ ହେବେ
କିପରି ? ରାକ୍ଷସ ଏହା ଶୁଣି ଚର୍ଚ୍ଚନଚର୍ଚ୍ଚନ

କରି ଚାଲିଗଲା ।”

ପଶୋବତ୍ସାଙ୍କଠାରୁ ଏ ବୃତ୍ତନ୍ତ ଶୁଣି ହୈନ୍ଦବ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ତଥା ପଲକିତ ହେଲେ । ସେ
କହିଲେ, “ଭଦ୍ରେ ! ମୋହର ନାମ ହୈନ୍ଦବ
ତଥା ଏକସାର । ମୋ ନାମଧାରୀ ଆଉ କୌଣସି
ରାଜା ଥିବାର ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ ।”

ପଶୋବତ୍ସା ହସି କହିଲେ, “ଆପଣ ଯେ
ହୈନ୍ଦବ, ସେଥିରେ ମୋର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।
ଆପଣଙ୍କୁ ଆମ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ସକାଶେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ବର । ଆମେ ବନ୍ଦୀ ରୂପେ ଥାଇ ଦେଶ ମହା-
ମାୟାକୁ ଧ୍ୟାନ କଲୁ । ଗତ ରାତିରେ ଦେଶ
ମୋତେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦେଖା ଦେଇ ଏ ସ୍ଥାନକୁ

ଆସିବା ସକାଶେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଏବଂ ଏଠାକୁ ଆସିଲେ ଆପଣଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ପାଇବି ବୋଲି କହିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାକ୍ଷସପୁରୀ ଭିତରୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ କପରି ବାହାରିଆସି- ହେବ, ସେ ମନ୍ତ୍ରଟି ମଧ୍ୟ କହିଦେଲେ ।”

“ରାଜକନ୍ୟାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଉଦ୍ଧୃଷ୍ଟି । ତୁମେ ମୋତେ ରାକ୍ଷସପୁରୀକୁ ବାଟ ଦେଖାଅ ।” ହୈହୟ କହିଲେ ।

“ଧନ୍ୟବାଦ । ମହାଦେବଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ଶିଖିଥିବା ମନ୍ତ୍ରଟି ଆପଣଙ୍କର ସହାୟତା କରିବ । ତାହାର ସାହାଯ୍ୟରେ ଆପଣ ସୈନ୍ୟ ରାକ୍ଷସ- ପୁରୀ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିପାରିବେ ।” ଯଶୋ- ବତ୍ସା କହିଲେ ଏବଂ ସିଲେକଡ଼ଳକ ନାମକ ମନ୍ତ୍ର ହୈହୟକୁ ଶିଖାଇଦେଲେ ।

ରାଜା ହୈହୟ ସୈନ୍ୟବାହୁଣୀ ଧରି ରାକ୍ଷସ- ପୁରୀ ଆକ୍ରମଣ କଲେ । କାଳକେତୁ ଅଗ୍ରଗାମୀ ସେନାମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଦୌଡ଼ିଯାଇ ରାଜକନ୍ୟାକୁ

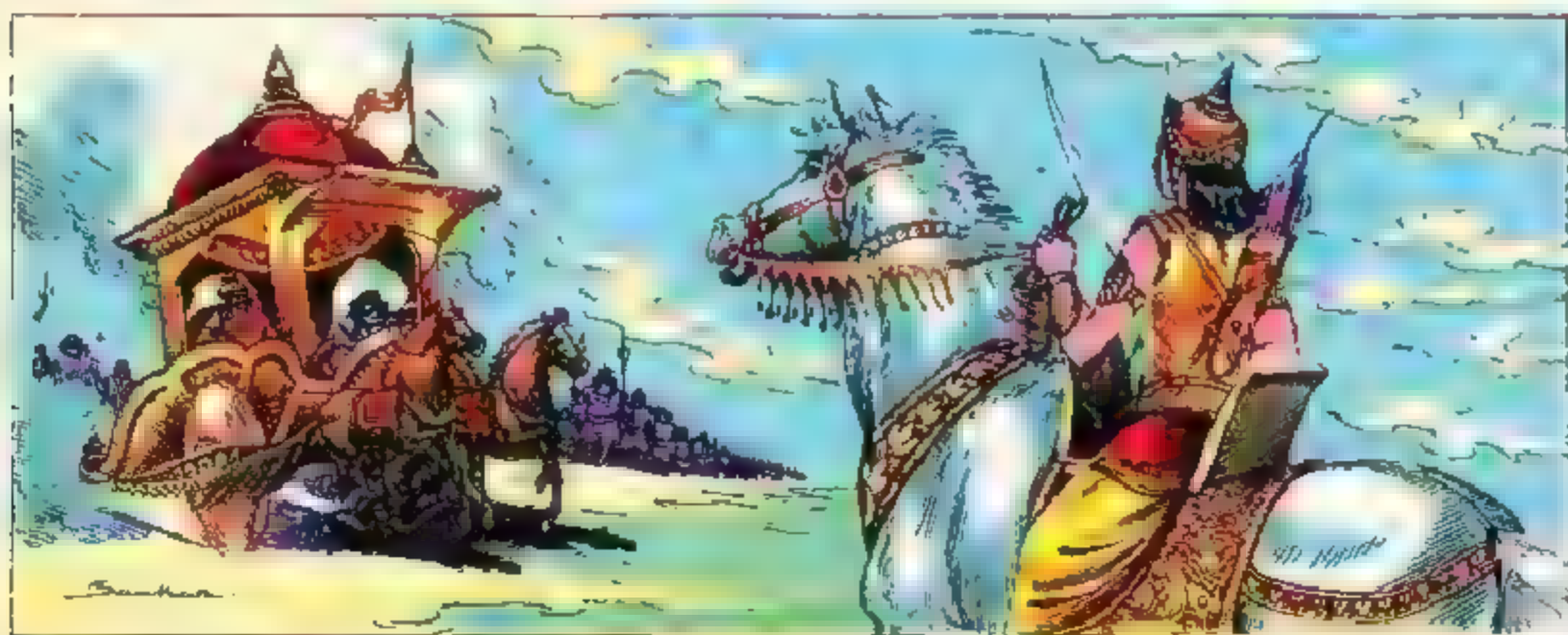
ପଚ୍ଛିଲେ, “ଏମାନେ କିଏ ଆସୁଛନ୍ତି ? ସତ୍ତ୍ୱ ତୁମର ପିତା ହୋଇଥିବେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବ । ନ ହେଲେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବ ।”

“ମୁଁ ଏଠାରେ ବନ୍ଦୀ । କିଏ ଆସୁଛି ନାଣିବ କପରି ?” ରାଜକନ୍ୟା ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

ରୁହଁ ରୁହଁ ହୈହୟ ଦୁର୍ଗ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭାବରେ ରାକ୍ଷସମାନେ ପୂର୍ବରୁ ବାଧା ଦେଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଗ ଭିତରେ ଘମାଘୋଷ ଲଢ଼େଇ ହେଲା । ହୈହୟଙ୍କ ହାତରେ କାଳକେତୁର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା ।

ରାଜକନ୍ୟାକୁ ନେଇ ହୈହୟ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚାଇଦେଲେ । ମହାଡ଼ମ୍ବରେ ହୈ- ହୟଙ୍କ ସହ ଏକାବଳୀକି ହବାହ ସମ୍ପାଦ ହେଲା ।

ଏକବାରକ ପୁତ୍ରକ ନାମ କୃତଗର୍ଭ୍ୟ । ତାଙ୍କ ପୁଅ କାର୍ତ୍ତିବୀର୍ଯ୍ୟ । ଏହିପରି ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାତ ହୈହୟବଂଶର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।

କପୋତକପୋତୀ

ଫୁଲକାଳର କଥା । ଚକ୍ରପୁ ନାମକ ରଜାଙ୍କର ରତ୍ନାବଳୀ ନାମକ କନ୍ୟା ଥିଲେ । ସେ ସେତେବେଳେ ଗ୍ରେଟ ଶିଶୁଟିଏ, ସେତେବେଳେ ତା' ଧାଉଁ ତାକୁ ନିଜ ଗୋଟାଏ କାହାଣୀ କହୁଥାଏ । ସେହି କାହାଣୀମାନଙ୍କରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲା :

ଗୋଟାଏ ବଣରେ ବସା ବାନ୍ଧ ରହୁଥିଲେ କପୋତକପୋତୀ । ସେମାନଙ୍କର କେତୋଟି ଶାବକ ଥିଲେ । ଥରେ ବଣରେ ନିଆଁ ଲାଗିଗଲା । ପକ୍ଷିଶାବକମାନେ ଉଡ଼ିଶିଗି ନ ଥିଲେ । ଫଳରେ ସେମାନେ ପୋଡ଼ିମଲେ ।

କପୋତୀ ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ି କହିଲା, “ଆଉ ବଞ୍ଚିରହି ଲଭ କ’ଣ ? ଭଲ ନିଆଁକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ପ୍ରାଣ ହାରିବା ।” କପୋତ ସେଥିରେ ରାଗ ହୋଇଗଲା । ଦୁହେଁ ନିଆଁ ଭିତରକୁ ଡେଇଁ-

ପଡ଼ିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କପୋତର ମନ ବଦଳିଗଲା । ସେ କହିଲା, “ପ୍ରାଣ ହାରି ଲଭ କ’ଣ ? ଖାଇଥିଲେ ହୁଏତ ପୁଣି ସନ୍ତାନ ଲଭ କରିବା ।” ଏହା କହି ସେ ନିଆଁ ପାଖରୁ ଦୂରେଇଗଲା । କିନ୍ତୁ କପୋତୀ ତା’ କଥା ନ ଶୁଣି ନିଆଁରେ ଝାସ ଦେଇ ମରିଗଲା ।

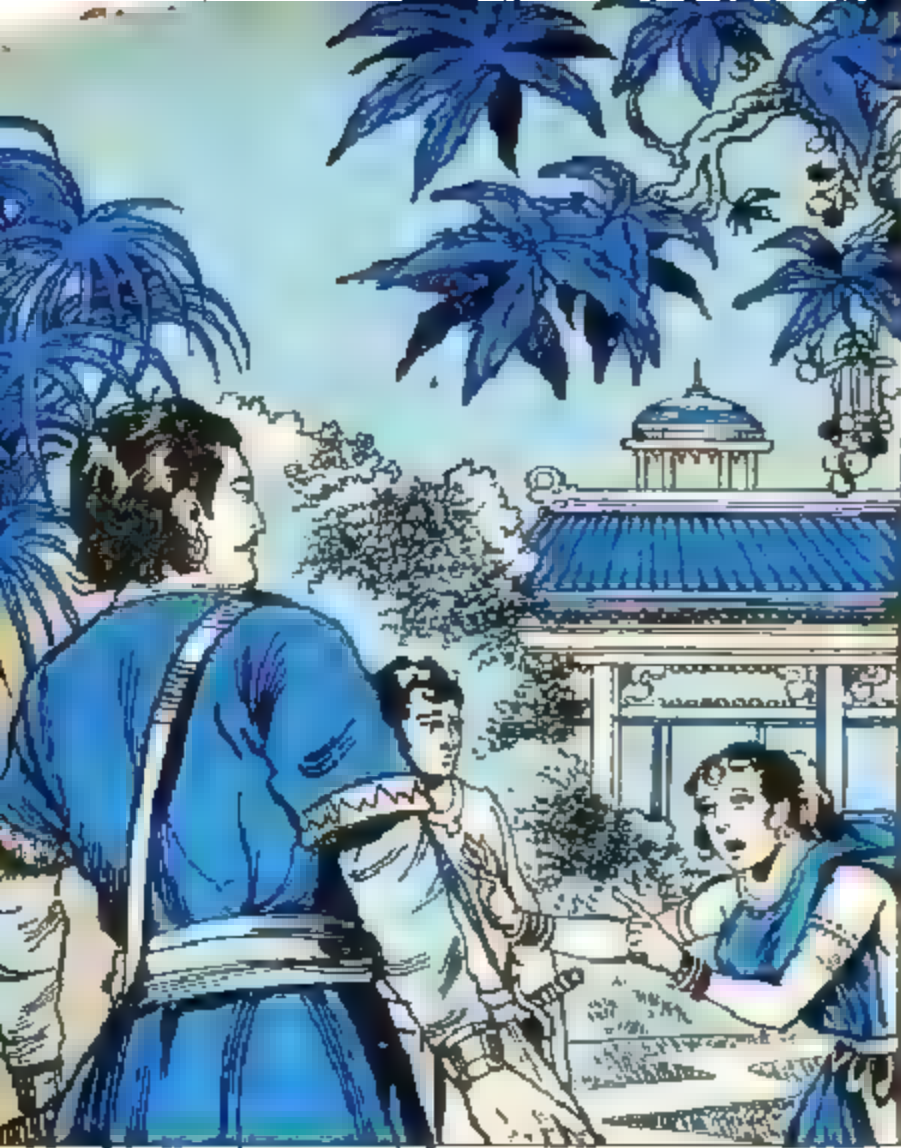
କାହାଣୀଟି କହିସାରି ଧାଉଁ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଉ- ଥାଏ, “ପୁରୁଷଲୋକକୁ କପି ନୁକାଳେ ପରତେ ଯିବ ନାହିଁ ।”

ରାଜକନ୍ୟା ଗଭୀର ମନଯୋଗ ସହକାରେ କାହାଣୀଟି ଶୁଣୁଥାନ୍ତି ଓ ଶୁଣିସାରି ପଚାରୁଥାନ୍ତି, “ଆଜ୍ଞା, କପୋତୀଟି ମରିଗଲା ?”

ହସି ହସି ଧାଉଁ କହୁଥାଏ, “ମରିଗଲା ଯେ, ତା’ପରେ କିନ୍ତୁ ରାଜକନ୍ୟା ରତ୍ନାବଳୀ ରୂପେ ଜନ୍ମ ନେଲା !”

(ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ଡଲର ‘ଚନ୍ଦ୍ରାମାମା’ରୁ ଗ୍ରହଣ)

କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ଧାଉଁର ପରଲେକ ହୋଇ-
ଗଲା । କିନ୍ତୁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ମନରେ ଦୁଇଟି
ଧାରଣା ବଜ୍ରମୂଳ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଗୋଟିଏ
ହେଲା, ପୁରୁଷଲୋକକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ନାହିଁ ।
ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଲା, ସେ ପୁରୁଷଲୋକରେ କପୋତା
ଥିଲେ ।

ସେ ଟିକିଏ ବଡ଼ ହେବା ପରେ ରାଜାକୁ
କହିଲେ, “ବାପା ! ମୁଁ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରେ
ଥିବା ପ୍ରାସାଦରେ ରହୁଛି । ମୋତେ କେବଳ
ମୋ ସଖୀମାନେ ଜଗିବେ । କୌଣସି ପୁରୁଷ-
ଲୋକର ମୁହଁ ମୁଁ ଚାହିଁବ ନାହିଁ ।”

“ହୁଅ ! ସିଏ କି କଥା ? ମୁଁ ତ ତୋ

ବିବାହ ସକାଶେ ବର ଖୋଜୁଛି !” ରାଜା
କହିଲେ ।

“ବାପା, ମୁଁ କହିବୁ କାଳେ ବିଷ ହେବ
ନାହିଁ । ଏ ଜନ୍ମରେ ନୁହେଁ କି ଆଗାମୀ
କୌଣସି ଜନ୍ମରେ ନୁହେଁ । ରାଜକନ୍ୟା ଦୃଢ଼
ସ୍ୱବରେ କହିଲେ ।

ରାଜକନ୍ୟା ଉଦ୍ୟାନ-ପ୍ରାସାଦରେ ରହୁଥାନ୍ତି ।
ଦିନେ ଦୁଇଦେଶର ଜଣେ ରାଜପୁତ ତାଙ୍କ ସଖୀ
ସହିତ ଦେଶତ୍ରାସରେ ବାହାର ସେ ଉଦ୍ୟାନ
ପ୍ରାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଉଦ୍ୟାନର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ
ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଯେମିତି ସେମାନେ ଭିତରେ
ପଶିଛନ୍ତି, ସେମିତି କେତେଜଣ ନାୟା ଦୌଡ଼-
ଆସି କହିଲେ, “ଏ ଉଦ୍ୟାନକୁ କୌଣସି
ପୁରୁଷର ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ । ତୁମେ ଦୁହେଁ
ବିଦେଶୀ ପରି ଦିଶୁଛ । ହୁଏତ ଏ ନୟନ
ଜାଣିନାହିଁ । ତେଣୁ ତୁମକୁ ବନ୍ଦୀ ନ କରି
ଛାଡ଼ିଦେଲୁ । କାହାର ଯାଅ ।”

“ଆମେ ଏମିତି ନୟନ କେଉଁଠି ଶୁଣି ନ
ଥିଲୁ । କିଏ ଏହି ଉଦ୍ୟାନର ମାଲିକ ?”
ପଚାରିଲେ ରାଜପୁତ ।

“ରାଜକନ୍ୟା ରହାବଳୀ । ସେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ
ଦୃଶ୍ୟ କରିବ । ଭାଗ !” ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ଉଦ୍ୟାନରୁ ବାହାରିଯାଇ ରାଜପୁତ କହିଲେ,
“ବନ୍ଧୁ ! ଇଏ ଗୋଟାଏ ମଜାର ପରିସ୍ଥିତି ।

ଜଣେ ରାଜକନ୍ୟା କାହିଁକି ପୁରୁଷଜାତିକୁ ଘୃଣା କରିବ ? ଭଲ, ତା'ର ସେ ରୋଗ ଦୂର କରିବା ।”

ଦୁଇବନ୍ଧୁ ରାତିରେ ମାଲୁଣୀ ଘରେ ଅତିଥି ହେଲେ । ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ ସଖା ମାଲୁଣୀକୁ କହିଲେ, “ତୁମ ରାଜକନ୍ୟା କୁଆଡ଼େ ଭାରି ଅସୁସ୍ଥ ?”

ମାଲୁଣୀ ରାଗିଯାଇ, କହିଲା, “ତୁମ୍ଭ ! ଆମ ରାଜକନ୍ୟା ଭଳି ସୁସ୍ଥ ସୁସ୍ଥ ଦୁନିଆରେ ଅଛନ୍ତି ? ତେବେ ସେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ହତଭାଗା ପୁରୁଷଲୋକେ ପାଇବେ ନାହିଁ ।”

ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ମାଲୁଣୀକୁ ନିଜ ପରିଚୟ ଦେଲେ । ମାଲୁଣୀ ଖୁସୀ ହୋଇ କହିଲା, “ଆହା, ରାଜକନ୍ୟାର ଏମିତି ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଘୃଣା କରିବା ରୋଗ ଯୋଗୁ ରାଜାଙ୍କ ମନରେ କେଡ଼େ ଦୁଃଖ । ତୁମେ ଯଦି ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କର ସେ ରୋଗ ଭଲ କରିପାରନ୍ତି, କେଡ଼େ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା !”

ଦୁଇବନ୍ଧୁ ମାଲୁଣୀ ସହ ବନସ୍ତ ହୋଇ ରାଜକୁମାରୀଙ୍କ ଘୃଣାର କାରଣ—ଧାନ୍ କହିଥିବା ସେ ଗପ କଥା ଶୁଣିଲେ । ମାଲୁଣୀ ସହ ଦୁହିଁଙ୍କର ଅନେକ ଗୋପନ ପରାମର୍ଶ ହେଲା ।

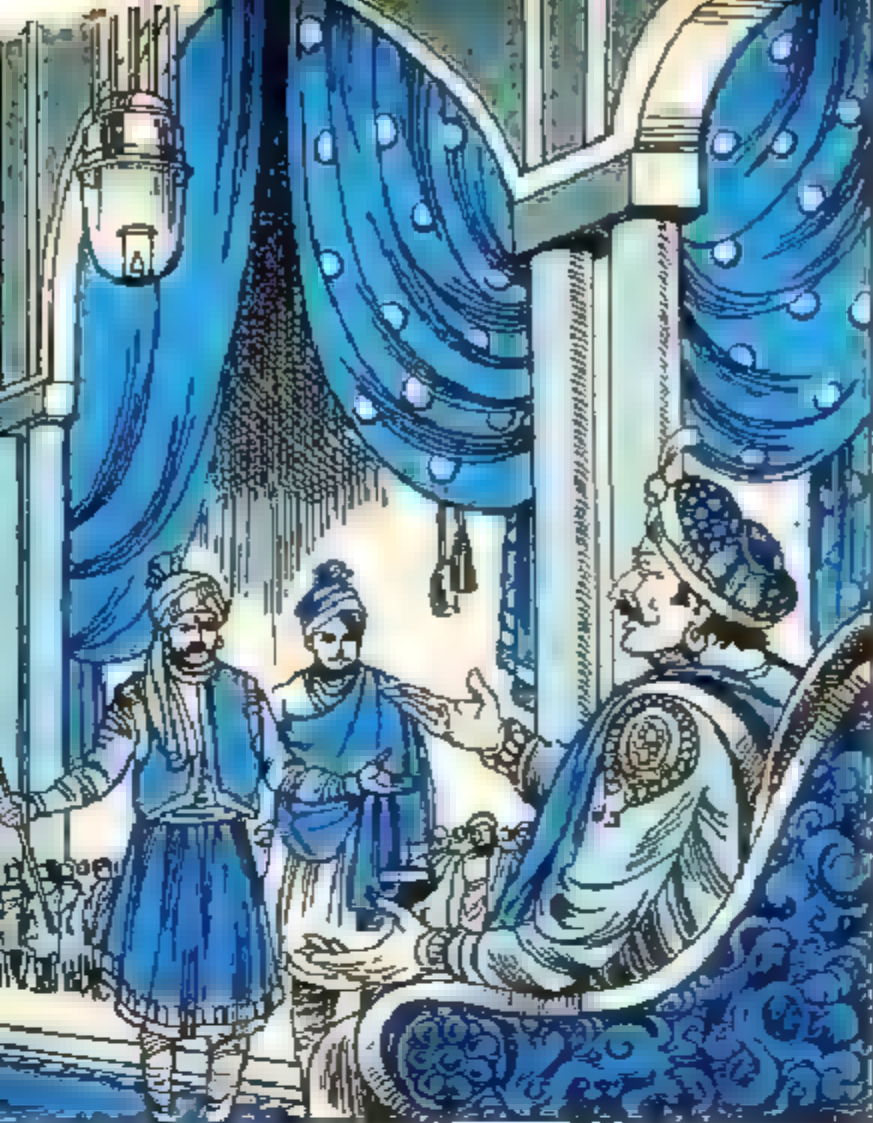
ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଭଲ ଗୁଣ ଥିଲା : ସେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଯାଦୁକତା ଜାଣିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ପଗଡ଼ି ଭିତରୁ କେତୋଟି କପୋତ, କେତୋଟି ପୁଷ୍ପଗୁଚ୍ଛ, ଫେଣାଏ କଦଳୀ ଏବଂ

ଶେଷକୁ ଗୋଟାଏ ଠେକୁଆ ସେ ବାଡ଼ାର କରି ପାରୁଥିଲେ । ପୁଣି ସେସବୁ ପଗଡ଼ି ଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ପଗଡ଼ି ମୁଣ୍ଡରେ ଲଗାଉଥିଲେ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କ ସଖା ପଗଡ଼ିର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାନ୍ତ ଟାଣିଦେବାରୁ ପଗଡ଼ି ଖୋଲିଯାଉଥିଲା । ସମସ୍ତେ ଦେଖୁଥିଲେ ତାହା ଗଣ୍ଡିଏ ସଫେଦ କନା ମାତ୍ର । ସେସବୁ କପୋତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର କ'ଣ ହେଲା କେହି ବୁଝି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ।

ପରଦିନ ମାଲୁଣୀ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି କହିଲା, “ଏ ସହରକୁ ଜଣେ ଯାଦୁକର ଆସିଛି । ତୁମେ ଯାହା ଚେଟିପାରିବ ନାହିଁ !

ପରେ ମାଲୁଣୀ ଶିଖାଇଥିବା ମତେ ରାଜା
ଯାଦୁକରକୁ ପଚାରିଲେ, “ଆଜ୍ଞା, ତୁମେ ନାଶ୍ଟ୍ର-
ମୁହଁ ଦେଖନାହିଁ କାହିଁକି?”

ରାଜପୁତ୍ର ଟିକିଏ ନରବ ରହି କହିଲେ,
“ମହାରାଜ, ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ ମିଛ କହିବା
ପାପ ହେବ । ସବୁ କହୁଛି । ପୂର୍ବଜନ୍ମରେ
ମୁଁ ଗୋଟିଏ କପୋତ ଥିଲି । କପୋତା ଓ ମୁଁ
ଗୋଟିଏ ବଣ ଭିତରେ ରହୁଥିଲୁ । ଥରେ
ବଣରେ ଅଗ୍ନିଫୁଟା ଘଟିବାରୁ ଆମ ଶାବକ-
ମାନେ ମରିଗଲେ । ମୁଁ ଓ ମୋ ଘ୍ରୀ ନିଆଁରେ
ଝାସ ଦେବାକୁ ଛିରି କଲୁ । ଠିକ୍ ଝାସ ଦେବା
ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋ ଘ୍ରୀ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇଗଲା ।
ମୁଁ ଝାସ ଦେଇ ମଲି । ମଣିଷଜନ୍ମ ପାଇ
ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପୂର୍ବଜନ୍ମ କଥା ଭୁଲିପାରିଲି ନାହିଁ ।
ସ୍ତ୍ରୀଜାତି ପ୍ରତି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ତୁଟିଯାଇଛି ।”

“ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର କଥା ତ !” ରାଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ହୋଇ କହିଲେ ।

“ହଁ ମଣିମା । ପୂର୍ବ ଜନ୍ମର ସେ ଅଭିଜ୍ଞତା
ମୋ ମନରେ ଏପରି ରେଖାପାତ କରିଛି ଯେ
ମୁଁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଘୃଣା
କରେ । ମୋ କପୋତା ଏପରି କରିବ, ଏହା
ମୁଁ କଲୁନା ବି କରି ନ ଥିଲି ।” ରାଜପୁତ୍ର
କହିଲେ ।

“ମିଥ୍ୟା କଥା । ମୁଁ ଝାସ ଦେଲି । ତୁମେ

କାରଣ ତୁମେ ଯେମିତି ପୁରୁଷମୁହଁ ଦେଖନାହିଁ,
ସେ ଯେମିତି ନାଶ୍ଟ୍ରମୁହଁ ଦେଖେନାହିଁ ।”

ମାଲୁଣୀ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ଯାଦୁଶେଳ ଦେଖିବା
ପାଇଁ ରାଜକନ୍ୟା ବହୁତ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।
ରାଜକନ୍ୟା ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ କି ବଗିଚାରେ
ଯାଦୁଶେଳ ହେଲେ ସେ ଲୁଚିରହି ଦେଖିବେ ।
ରାଜା ଯାଦୁକର-ରୂପୀ ରାଜପୁତ୍ରକୁ ଡକାଇଲେ ।
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କହିଲେ, “ମହାରାଜ ! ମୋ ଗୁରୁ
ମହାନ୍ ଯାଦୁକର । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ବୃତ୍ତ ହେଲା,
ସେ ନାଶ୍ଟ୍ରଙ୍କ ମୁହଁ ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ ।”

ଯାଦୁଶେଳ ବଗିଚାରେ ହେଲା ଓ ରାଜକନ୍ୟା
ଲୁଚିରହି ଦେଖିଲେ । ଯାଦୁଶେଳ ଶେଷ ହେବା

ଶସି ପଳାଇଗଲ !” ବଡ଼ପାଟିରେ ଏହା କହି
ରାଜକନ୍ୟା ବାହାରିଆସିଲେ ।

“ଓ, ତୁମେ ଏଠି ରାଜକନ୍ୟା ରୂପେ ଜନ୍ମ
ନେଇଛ ପର !” କହିଲେ ରାଜପୁତ୍ର । ତା’ପରେ
ହୋଟର ଅଭିନୟ କରି ସେ ପୁଣି କହିଲେ,
“ତୁମକୁ ଲଜ ନାହିଁ ? ମୁଁ ତୁମ ମନ ପଶା
କରିବା ପାଇଁ ନିଆଁରେ ଝାସଦେବା ବିପକ୍ଷରେ
ଗୋଟାଏ ଯୁକ୍ତି ବାହାର କରିବା ମାତ୍ରେ ତୁମେ
ପଳାଇଗଲ !”

“ମୁଁ ପଳାଇବି କାହିଁକି ? ମୁଁ ତ ନିଆଁରେ
ପଡ଼ି ମରି । ରହିଗଲ ତୁମେ !” ରାଜକନ୍ୟା
କହିଲେ ।

“ମୁଁ ରହିଗଲି ମାନେ ? ଏଣେତେଣେ ତୁମକୁ
ନ ପାଇ କେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପରେ ମୁଁ ତ ପ୍ରାଣ
ବିସର୍ଜନ ଦେଲି !” ରାଜପୁତ୍ର କହିଲେ ।

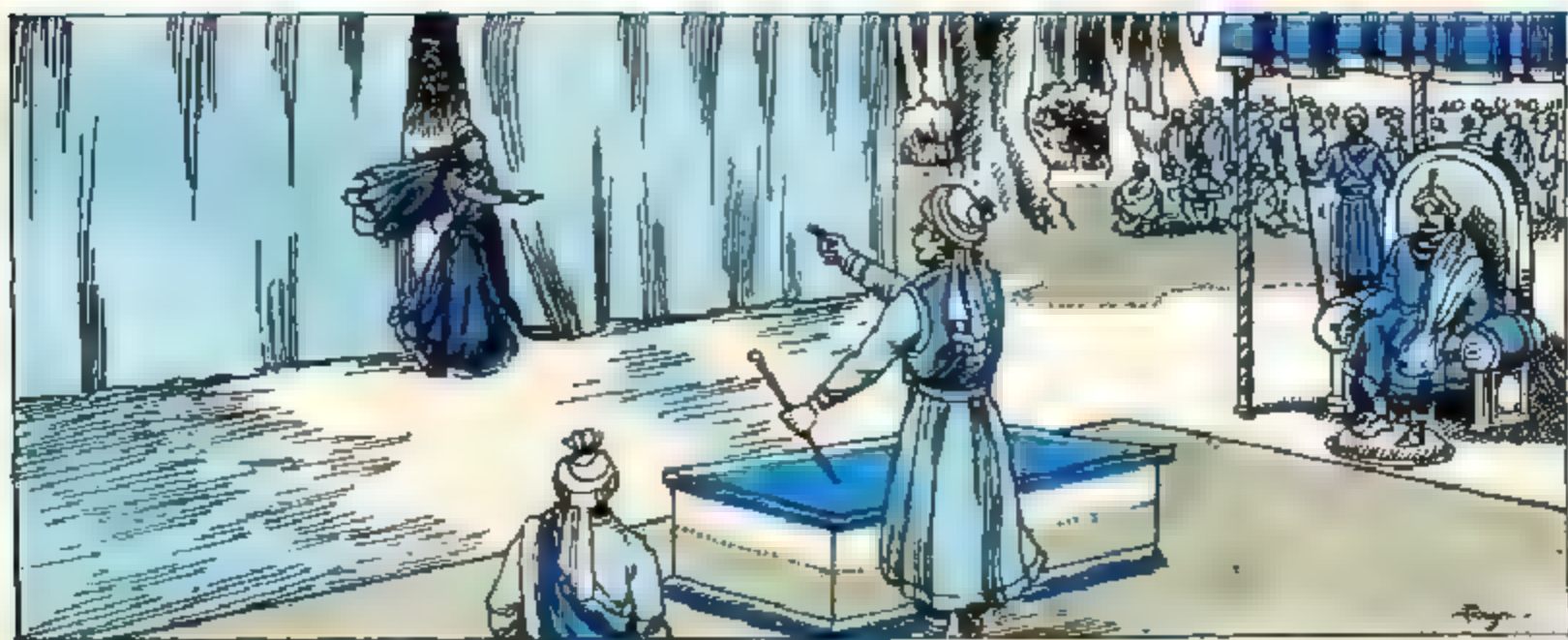
ରାଜକନ୍ୟା ଅଧୋବଦନରେ ରହିଲେ ।
ତା’ପରେ କଣ୍ଠସ୍ଵର ନରମ କରି କହିଲେ, “ମୁଁ

ମରିଗଲି ବୋଲି ତୁମ ମୁଖରୁ ଦେଖି ନ ପାରି
ଭୁଲ ବୁଝିଥିଲି ! କିଛି ମନେ କରି ନାହିଁ ।”

“ତୁମେ ବି ମୋତେ ଭୁଲ ବୁଝିବ ନାହିଁ ।
ପ୍ରବଳ ଧୂଆଁ ହେତୁ ତୁମେ ନିଆଁରେ ଝାସ-
ଦେବାଟା ମୁଁ ଦେଖି ନ ପାରି ଧରିନେଲି ତୁମେ
ପଳାଇଗଲ !” ରାଜପୁତ୍ର କହିଲେ ।

“ଏମିତି ଭୁଲ ବୁଝାବୁଝି ହୋଇଥାଏ ।
ଏଥର ତ ସବୁ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଗଲା । ତେଣୁ
ଏ ଜନ୍ମରେ ଦୁହେଁ ବିବାହ ନ ହେବ ନିଆଁ ?”
ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କ ସଖା କହିଲେ ।

ରାଜପୁତ୍ର ପ୍ରାସାଦରେ ରାଜାଙ୍କ ଅତିଥି ହୋଇ
ରହିଲେ । ରାଜକନ୍ୟା ତାଙ୍କ ସହ ମିଶାମିଶି
କରିବା ଭିତରେ ପୁରୁଷଜାତି ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ଘୃଣା
ଗୁଲିଗଲା । ତେଣିକି ରାଜପୁତ୍ର ତାକୁ ସବୁକଥା
ଖୋଲି କହିଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ
ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ରୋଗ ଦୂର ହୋଇଯାଇଥିଲା ।
ବିବାହ ପାଇଁ ସେ ଆଉ ଆପତ୍ତି କଲେ ନାହିଁ ।

ଚନ୍ଦ୍ର-ପରିଚୟ-ପ୍ରତିଯୋଗିତା : ପୁରସ୍କାର ଟ ୨୫ ପୁରସ୍କୃତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୮୦ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ

- ★ ଭାରତୀୟ ଚଳି ପାଇଁ ଭୟସୁକ୍ତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ଦୁଇ ଗୁଣ ଧାତୁରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବ ଏବଂ ପରସ୍ପର ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇଥିବ ।
- ★ ଅଗଷ୍ଟ ୧୦ ସୁଦ୍ଧା ପରିଚୟୋକ୍ତି ପଢ଼ିବାକୁ ଦିଆଯିବ ।
- ★ ସର୍ବାଧିକ ଭୟସୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ପରିଚୟୋକ୍ତି ପାଇଁ ଟ ୨୫୦୦ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।
- ★ ପରିଚୟୋକ୍ତି ସହ ସେରକର ନାମ ଓ ଠିକଣା ପୋଷ୍ଟାଫିସ୍‌ରେ ଲେଖା ହୋଇ (ସେଥିରେ ଅନ୍ୟ କଥା ରହିବା ଅନୁଚିତ) ଜୟମାମା ଟ୍ରଷ୍ଟ ପରିଚୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ଚନ୍ଦ୍ରମାମା ବିଲ୍‌ଡିଂ, ମାଡ୍ରାସ-୬୦୦୦୨୭ ଠିକଣାରେ ଆସିବା ଅବଶ୍ୟକ ।

ଜୁନ୍ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଫଳ

ପ୍ରଥମ ଚଳି : ସଜାତି ରଘୁରାଜ ଭଜନ ଅଗ୍ରୱାଲ ରୁମ ଅରଚନା ପାଇଁ,
ଦ୍ୱିତୀୟ ଚଳି : ଟିକି ଜାବନେ ମୋ ଟିକିଏ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦିଅ ହେ ଜଗତ ପାଇଁ ।
ପୁରସ୍କାର ବିଜୟିନୀ : ନର୍ମଳା ମହାନ୍ତି, ଭୁବନେଶ୍ୱର ।
ବିଜୟିନୀଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ; ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଆଣ୍ଟ ବୁକିଲେହିଁ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ...

କୋ ଯଦି ତମାନ୍ତ୍ର ଚେତେ ତ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ହେବ ! କୁମର ତମ
ଚରକାର ? ସାବିତେଇ ? ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶର ? ତା ଘୋଡ଼ି ଏ ତୁଆ
ବସଣ ? ଟିକା ଖାଦ୍ୟ ବସଣ ? କାହିଁକି ତାଙ୍କ ତାଙ୍କୁ କି କୁମର ତମ ଟିକାରେ
କିଛି ପାରିବ । ତାହାକି ବ୍ୟାଙ୍କର ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଚାହେଁତେ ପ୍ରକାର ତ
କୁମାରକର ପାରିବି ଲାଭିବୁ । କୁମର ତୁମର ଏହି ବ୍ୟାଙ୍କରେ
ଟିକା'ର ବାବୁରେ ମତ କୁମରେ କୁମର ପରିବାର କମାଇ ପାଆ ।
କିଛି ଦୋକାନରେ ତାହାକି ବ୍ୟାଙ୍କର ଶାଖାରେ କମାରେ ପୁଣି
ତୁଆ କର କମାଇବା ଅଗ୍ର କର । ଚେଷ୍ଟା, କୁମର ତମା ଟିକା
କିଛି ବଡ଼ ପାରିବ—କାହାଣୀ ତା' ପ୍ରକାର ଆମେ ତ ପୁଣି କିଛି ଟିକା
କୁମର ଦେବୁ, ଶେଷପାରିବ । ଚେଷ୍ଟା ଏହି ମନୁଷ୍ୟାଚର କିଛି
କିଛିକାର ଟିକା କୁମର ପାଇ ପାରିବ ।
ଚେଷ୍ଟା ତ—କିଛି ପୂରଣର କିଛିକି କେତେ ମହାବାର ! ତା' କିଛି
ଚେଷ୍ଟାରେ କେତେକ ତ ଟିକା କିଛି କମାଇବାକୁ ହୁଏ ତାହାକି
କିଛିକାର, କୁମର କି ?
କିଛିକି କେତେକ ତାହାକି ପାରିବ ତାହାକି ବ୍ୟାଙ୍କର କିଛିକି କେତେକି
ତାହାକି କୁମର । ଆମେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କିଛିକି ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟରେ କିଛି
କାମଧେବୁ, ବ୍ୟାଙ୍କର ଟିକା କିଛିକି ।

ବାଳକ୍ଷେମ ଡିପୋଜିଟ

କାନାଡା ବ୍ୟାଙ୍କ

(ଏକ ବହୁମୁଦ ବ୍ୟାଙ୍କ)

ସାରା ଦେଶରେ ଏହି ବ୍ୟାଙ୍କର
୧୨୦୦ ରୁ ଅଧିକ ଶାଖା ରହିଛି

చందమామ ఇతివేదితా

అందమైన చిత్రాలు, కథలు, పాటలు, పుస్తకాల వివరాలు

అందమైన చిత్రాలు, కథలు, పాటలు, పుస్తకాల వివరాలు

Chandamama is published in
TWELVE INDIAN Languages
including English: educating and
entertaining millions of readers.
Our SINHALA Language edition
is now dedicated to delight the
children of SRILANKA

CHANDAMAMA

the magazine for children
makes the young and old WISE.

చందమామ **CHANDAMAMA** చాందీవా

କାପର ରକ୍ଷା ପରିଶେଷ କରିବା! ପୁଅ ପାଇଁ ନିର୍ଭୟରେ ଆହ୍ୱାନ...
 ପୁଅ ପାଇଁ ନିର୍ଭୟରେ ଆହ୍ୱାନ...
 ଦେଖନ୍ତୁ...

ଡି. ନାଗିରେଡ଼ୀଙ୍କ ନୂତନ ପାରିବାସିକ ଚିତ୍ର

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟମୟ

ପ୍ରଥମ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର—ପ୍ରଥମ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ: ଡି. ନାଗିରେଡ଼ୀ ଗୀତ: ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଗୀତ: ପ୍ରଭାତୀ ଗୀତ: ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ
 ସଙ୍ଗୀତ: ଡି. ନାଗିରେଡ଼ୀ ଗୀତ: ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଗୀତ: ପ୍ରଭାତୀ ଗୀତ: ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ
 ଗୀତ: ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଗୀତ: ପ୍ରଭାତୀ ଗୀତ: ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଗୀତ: ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ

ପ୍ରଥମ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର

ଏକ ପାରିବାସିକ ଚିତ୍ର— ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ!

କିନ୍ତୁ ପିଲେ ସ୍ୱେଡ ଗୋଟି, ସ୍ୱେଡ ପାତ୍ର ନିଜେ ଗୋଟି

ସ୍ୱେଡର ଉପହାର
ପାତ୍ରଲେ ଗୁଲୋ
ସ୍ୱାଦ ମଧୁର
ଶାନ୍ତିରେ ଭରସୁର

ହୁଅ, ଗହମ, ଚାଉଳ ଓ ଗୁଲୋଜର
ଶାନ୍ତିମୟ ଚକ୍ରରେ ଭରସୁର

ଓଆର୍ସ୍ ପ୍ରକଳ୍ପନ
ପାତ୍ରଭେଷିତ ଦୁକେତା

ପାତ୍ରଲେ
ଗୁଲୋ

ଭାରତୀୟ ସମ୍ବଳ ନେତା ବିକ୍ରମ ଶେଖର ନାଥ

